

Digitalizálta
a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ

Magyar Tudományos Akadémia

T A G A J Á N L Á S O K

1973

II.

KÖTET

Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtára
Akadémiai Levéltár
Budapest, V. Akadémia u. 2

Kézirat

T a r t a l o m j e g y z é k :

Levelező tagoknak:

Csizmadia Ernő	280
Keresztesi Béla	286
Király Zoltán	294
— Kovács Jenő — <i>nem lett kép!</i>	302
Szent-Iványi Tamás	304
Tamássy István	312
Hollán Zsuzsa	317
Pálos Á. László	324
Petrányi Gyula	334
Stark Ervin	353
Gábor László	363
Lukács József	366
Vámos Tibor	370
Beck Mihály	375
Benedek Pál	388
Farkas Lóránd	395
Vajta László	411
Dénes Géza	421
Garay András	426
Szabó Gábor	432
Bihari Ottó	441
Erdős Péter	448
Kulcsár Kálmán	455
Szabó Kálmán	465

Világhy Miklós	474
Földváriné Vogl Mária	485
Homorodi Lajos	490
Martos Ferenc	494
Nemecz Ernő	498

Tiszteleti tagoknak:

Lotz János	504
Mayrhofer, Manfred	505
Hrapcsenko, Mihail Boriszovics	506
Lihacsov, Dmitrij Szergejevics	<u>507</u>
Kononov, Andrej Nyikolajevics	508
Leontyev, Alekszej Nyikolajevics	509
Kedrov, Bonifatij Mihajlovics	510
Pontrjagin, Lev Szemjonovics	511
Kastler, Alfred	512
Scheffer, Fritz	513
Brezsnyev, Dmitrij Danilovics	514
Halpern, Bernard	515
Anohin, Pjotr Kuzmics	516
Verzár Frigyes	517
Sziforov, Vlagyimir Ivanovics	518
Kérisel, Jean Lehuérou	519
Petrov, Borisz Nyikolajevics	520
Mangini, Angelo	521
Murgulescu, Ilie G.	522
Frank, Gleb Mihajlovics	523
Gaillard, Pieter Johannes	524

Pop, Emil	525
Dobb, Maurice Herbert	526
Vinogradov, Alekszandr Pavlovics	527
Garaszimov, Innokentyij Petrovics	528

T a g a j á n l á s

CSIZMADIA ERNŐT, a közgazdaságtudományok doktorát javasoljuk
az MTA levelező tagjává megválasztani

Csizmadia Ernő, a közgazdaságtudományok doktora, egyetemi tanár,
az MSZMP KB. osztályvezetőhelyettese, az agrárgazdaságtan ki-
váló művelője.

Született: 1924. február 10-én, Bején.

Egyetemi tanulmányait a Budapesti Marx Károly Közgazdaságtudo-
mányi Egyetemen végezte 1946-1950-ig. Ugyancsak ott tett 1957-ben
doktori szigorlatot. Egyetemi tanulmányai alatt 1947-től 1950-ig
a József Attila Népi Kollégium titkáráként is tevékenykedett.
1950-1951-ig a Közgazdaságtudományi Egyetemen tanársegéd, majd
1951-1956-ig adjunktus, illetve docens az Agrártudományi Egye-
temen. 1957-től 2 éven át az MSZMP Központban dolgozik. Eközben
1960-ban megszerzi a közgazdaságtudományok kandidátusa fokoza-
tot. 1964-ben áthelyezik a Minisztertanács Titkárságára, ahol
főosztályvezetőként igen fontos munkakört lát el 1968-ig. Ebben
az időben is szoros kapcsolatot tart a Közgazdaságtudományi Egye-
temmel és 1967-ben egyetemi tanárrá nevezik ki. 1968-ban meg-
vált a Minisztertanács Titkárságától és teljes munkaidejét az
egyetemi oktatásnak szenteli és bekapcsolódik a Közgazdaság-
tudományi Egyetem vezetésébe rektorhelyettesként. Ebben a be-
osztásban jó lehetősége van az elmélyült tudományos munkásságra
és elkészíti doktori értekezését, amelyet 1970-ben sikeresen
megvéd. 1971 elején ismét irányító munkakörbe hívják meg és
azóta is az MSZMP Központ osztályvezetőhelyetteseként felelőség-
teljes beosztásban dolgozik.

1948 óta tagja a Pártnak és több alkalommal volt alapszervezeti
párttitkár és más választott párttisztviselő.

Kitüntetései: Szocialista Munkáért Érdemérmét kapott 1956-ban
és 1959-ben, MunkaÉrlemrend arany fokozatát 1969-ben nyerte el.

Tudományos munkássága: az agrárgazdaságtan és a szövetkezet-
politika területén igen jelentős. Nagy szerepe volt a szocialista

mezőgazdasági nagyüzemek, elsősorban a termelőszövetkezetek korszerű termelés-szervezetének kialakításában, a belterjes és sokoldalú fejlesztés alapelveinek tisztázásában, a gazdasági mechanizmus reformja termelőszövetkezeti vonatkozásainak kidolgozásában. Több tanulmányával hozzájárult a munkás-paraszt szövetség új, korszerű értelmezéséhez. Vizsgálta a szövetkezeti parasztság helyzetének és tudatának változását, fejlődését, az egységes szocialista szövetkezeti paraszti osztály kialakulását. Számos tanulmányt írt a mezőgazdasági termelés intenzív irányu fejlesztésének agrárgazdaságtani feltételeiről; a mezőgazdasági ár és pénzügyi rendszer fő kérdéseiről; az iparosítás és a belterjes mezőgazdasági fejlődés összefüggéseiről.

Első publikációja 1947-ben jelent meg. Azóta számos könyve, tanulmánya látott napvilágot. Könyvei közül különösen jelentős: Két ut- két világ /Kossuth 1962./, A gazdasági mechanizmus reformja és a mezőgazdaság /Kossuth- 1967/, Gazdasági koncepciók és az élelmiszergazdaság /Közgazdasági és Jogi kiadó 1970/. Ez a könyv Nivó díjat kapott és a Lengyel Népköztársaságban is kiadták. Most jelent meg: Élelmiszergazdaságunk a hatékonyabb gazdálkodás útján című könyve /Kossuth 1972./. Ezekon kívül több egyetemi tankönyv írásában működött közre társszerzőként.

Tanulmányai főként a Társadalmi Szemlében, Közgazdasági Szemlében, Gazdálkodásban, Acta Economicában, 7 tanulmánya külföldön jelent meg. Közös jellemzőjük az eszmei szilárdság, elméleti igényesség, széles nemzetközi tájékozottság, a hazai valóság alapos ismerete, éles logika, világos, közérthető fogalmazás. Az a törekvés hatja át, hogy ne csak regisztrálja a helyzetet, az eseményeket, hanem utat mutasson és aktívan segítse a mezőgazdasági nagyüzemek gazdasági megszilárdulását, intenzív irányu fejlődését és az egységes szövetkezeti paraszti osztály kialakulását. Több tanulmányával hozzájárult ahhoz, hogy a mezőgazdaság helyét reálisan lehessen megítélni népgazdaságunkban.

Mindezek alapján javasoljuk az MTA levelező tagjává választását
Budapest, 1972. október 19.

dr.Somos András s.k.
akadémikus

dr.Láng Géza s.k.
akadémikus

T a g a j á n l á s

KERESZTESI BÉLÁT a mezőgazdasági /erdészeti/ tudományok doktorát javasoljuk az MTA levelező tagjává megválasztani.

Keresztesi Béla 1922 január 3-án született Kiskunfélegyházán. 1946-ban szerezte meg az erdőmérnöki oklevelet. Tanulmányainak befejezése után az erdészet területén kezdte szakmai munkáját. 1950-1953-ig a Szovjetunióban a Kirovról elnevezett Erdészeti Műszaki Egyetemen Leningrádban aspiránsként végzett kutató tevékenységet. Kandidátusi disszertációját határidő előtt 1953-ban védte meg. 1953-1960-ig az FM Erdészeti Főigazgatóságán dolgozott vezető beosztásban. 1960-ban elnyerte a mezőgazdasági tudományok doktora fokozatot. 1960 óta az Erdészeti Tudományos Intézet igazgatója, ill. főigazgatója. 1945 óta párttag.

Számos új irányú erdészeti kutatásnak hazai kezdeményezője és uttörője. Tudományos tevékenységét elsősorban a gazdasági nyár- és fűzfajták növekedése, telepítésük technológiai megoldása, az akácerdők felújítása, telepítése és nevelése, az erdők jóléti hatásának vizsgálata területén fejti ki. Kimagaslóak az eredményei a gyorsannövő fafajok termesztése terén. Így olyan ígéretes akácfaajták szelekcióját kezdeményezte, amely a közönséges akácnál jóval nagyobb fatermést ígér. Sokat foglalkozik a hazai fánövények fatermesztési hasznosításának vizsgálatával. A Magyarországon található lombos fafajok közül elsősorban az akác, a kocsánytalan és kocsányos tölgy szelekciós nemesítése, továbbá a magtermő állományok anyagának ellenőrzése és továbbszaporítása, a magtermés növelése céljából, képezte munkájának jelentős részét. Foglalkozott ezenkívül a termőhelyre és az ún. célállományokra épült erdőfelújítási és erdőtelepítési módok összehasonlító vizsgálatával, különös tekintettel az egyes körzetek erdőgazdálkodási feladataira.

Sokat tett a nyár, a fűz és az akác termesztésének elterjesztéséért, illetőleg továbbfejlesztése érdekében is.

Számos új irányú erdészeti kutatásnak hazai kezdeményezője és uttörője. Tudományos tevékenységét elsősorban a gazdasági nyár- és fűzfajták növekedése, telepítésük technológiai megoldása, az erdők felújítása, telepítése és nevelése, az erdők jóléti hatásának vizsgálata területén fejti ki. Kimagaslóak az eredményei a gyorsannövő fafajok termesztése terén. Így olyan ígéretes akácfaajták szelekcióját kezdeményezte, amely a közönséges akácnál jóval nagyobb fatermést ígér. Sokat foglalkozik a hazai fánövények fatermesztési hasznosításának vizsgálatával. A Magyarországon található lombos fafajok közül elsősorban az akác, a kocsánytalan és kocsányos tölgy szelekciós nemesítése, továbbá a magtermő állományok anyagának ellenőrzése és továbbszaporítása, a magtermés növelése céljából, képezte munkájának jelentős részét. Foglalkozott ezenkívül a termőhelyre és az ún. célállományokra épült erdőfelújítási és erdőtelepítési módok összehasonlító vizsgálatával, különös tekintettel az egyes körzetek erdőgazdálkodási feladataira.

Ujabban jelentős figyelmet fordított és eredményes kutatómunkát végzett az erdő jóléti, kulturális és esztétikai szerepének vizsgálatában, valamint az erdő ilyen vonatkozású gazdasági jelentőségének értékelésében.

Az erdészeti kutatás hazai és nemzetközi viszonylatban egyaránt megbecsült, kiemelkedő személyisége. 1954-ben bekapcsolódott a FAO, 1956-ban a KGST munkájába, 1960-ban pedig a IUFRO /Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetsége/ munkájába. A IUFRO legfelsőbb szervének, a Nemzetközi Tanácsnak tagja. Számos nemzetközi konferencián képviselte hazánkat, ill. előadást tartott. 1956-ban tevékenyen közreműködött a KGST Fa-, Cellulóz- és Papiripari Állandó Bizottsága létrehozásában, a Bizottság első titkára volt.

A vezetése alatt álló Intézetet a MÉM az erdőgazdasági kérdések megoldásánál, valamint a környezetvédelmi kutatásoknál bázisintézetnek tekinti. Az ő tudományszervezői munkájának az eredménye, hogy Kecskeméten és Mátrafüreden felépült az Intézet új kísérleti állomása, a sárvári és kísérleti állomások pedig az ország határain túl is híressé váltak.

Kutatói munkájának eredményeit több mint 100 publikációban tette közzé hazai és külföldi szaklapokban /lásd a csatolt melléklet/.

Szerkesztésében látott napvilágot, a nyár-, az akác-, a tölgy- és a fenyő -monográfia. Az Akadémiai Kiadó gondozásában jelent meg és két kiadást ért meg Magyar Erdők a. könyve, amely 1972-ben Nivó Díjat kapott.

Élénk társadalmi és közéleti tevékenységet fejt ki. Tanácskozó tagja az MTA Agrártudományok Osztályának. Tagja az TUB Növénytermesztési Szakbizottságának. Tagja az Országos Erdészeti Egyesület elnökségének, továbbá az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottságnak, Tagja a MÉM Tudományos Tanácsának. Az MTA Erdészeti Bizottságának. Tagja a MAB UNESCO Nemzeti Bizottságának, az MTA Környezetvédelmi Agrármunkabizottságának. Főszerkesztője az erdészeti szaklapnak, "Az Erdőknek".

Tudományos munkássága elismeréseként az Erdészeti és Faipari Egyetemen az erdőműveléstan oktatására cimezetes egyetemi tanári megbizást kapott 1964-ben.

Kitüntetései:

Erdőgazdaság Kiváló Dolgozója /1955/

Munka Érdemrend /1956/

Szocialista Munkáért Érdemérem /1957/

Bedő Albert díj /1957/

Munka Érdemrend arany fokozata /1968/

Felszabadulási Jubileumi Emlékérem /1970/

Vadas Ernő Emlékplakett /1972/

Budapest, 1972. október 20.

dr.Somos András s.k.
akadémikus

dr.Magyar János s.k.
az MTA levelező tagja

T a g a j á n l á s

Dr. KIRÁLY ZOLTÁN a Növényvédelmi Kutató Intézet tudományos osztályvezetője. Jelzett Intézetben 1949 óta folytat intenzív kutatómunkát a tudományos növénykórtan területén. Született Óbecse 1925, nős, felesége a Szőlészeti Kutató Intézet dolgozója, két gyermeke van. Pártonkivüli.

Kutató tevékenysége:

Tudományos munkássága a növényi kórélettan és a rezisztencia biológia területére esik. Mintegy 20 évvel ezelőtt munkatársával együtt részt vett egy új és korszerű kutatási irányzatnak a kifejlesztésében, amely világviszonylatban is az elsők között vizsgálta biokémiai és fiziológiai módszerekkel a beteg növényt és a betegség-ellenállóságot.

Kutatásaiban fényt derített a fertőzött növények respirációs viszonyaira, a kóros fenolakkumulációra és fenoloxidációra, valamint ezeknek a betegség-rezisztenciában vitt szerepére. Az utóbbi években a növények hormon-betegségeivel foglalkozott, és elsőként bizonyította azt, hogy a citokinin típusú növényi hormonoknak elsődleges szerepük van a buza rozsdabetegségének illetve a betegség-tüneteknek a kialakításában.

A rezisztencia-biológia terén elért egyik legjelentősebb eredménye az, hogy korrelációt mutatott ki a növény nukleinsav- és fehérje-szintézisének fokozódása és a vírusokkal szembeni fokozott ellenállósága között. A gazdanövény szintéziseinek fokozásával jelentősen növelni lehet a vírus-rezisztenciát. Ez az általa felismert jelenség azért fontos növény-pathológiai szempontból, mert a növény vírusok elleni "kémiai védekezés" lehetősége biokémiai szempontból mintegy nyilvánvalóvá vált: a növény saját nukleinsav- és fehérje-szintéziseinek mesterséges fokozása gátló hatással van a vírus-bioszintézisre. Ez az összefüggés fordított szemszögből nézve is igaznak bizonyult: a gazdanövény saját szintéziseinek csökkenése, ill. mesterséges

csökkentése fokozza a vírus-szaporodás lehetőségét, tehát a növényt fogékonyá teszi.

A betegség-rezisztencia területén végzett legújabb munkája a gombafertőzések okozta hiperszenzitiv reakció mechanizmusára derít fényt. Rozsdákkal és a burgonya phytophthora-kórokozójával végzett kutatásai eloszlatták azt a téveszmét, amely szerint a hiperszenzitivitással kapcsolatos szöveti nekrozisnak szerepe lenne a fertőző gombák elleni növényi rezisztenciában. Kutató csoportja kimutatta, hogy a rezisztencia következtében a kórokozók úgy károsodnak, hogy endotoxinjaik a szövetekbe kiszabadulva nekrozist, illetve hiperszenzitiv reakciót idéznek elő. Ez a reakció tehát csak következménye az ellenállóképességnek, nem pedig oka.

A betegség-rezisztencia élettani alapjainak kiderítésével, valamint a rezisztenciára nemesítés alapjainak kimunkálásával bekapcsolódott abba az átfogó programba, amely az emberi környezet védelmét a betegség-rezisztens növények termesztése révén, csak minimális növényvédőszer alkalmazása útján kívánja biztosítani. Új mesterséges fertőzési módszereket és rezisztencia-tesztelő eljárásokat dolgozott ki, amelyeket átadott a hazai növénynemesítésnek. Az ország több pontján ún. rozsdakerteket szervezett a buza-törzsek rozsdarezisztenciájának rendszeres minősítésére. Beindította a hazai buza-rozsda-raszkutatókat, a különböző pathogenitású rozsdakórokozó rasszok rendszeres regisztrálását.

Mint a növényi kórélettan kiváló képviselője két amerikai professzorral együtt megírta az első kórélettani könyvet, /Goodman, R.N., Király, Z. and Zsitlin, N.: "The Biochemistry and Physiology of Infectious Plant Disease. Van Nostrand, Princeton, USA. 1967./, amelyet az USA-ban 1967 óta az ottani "aspiráns-képzésben" /a graduata schoolban/ tankönyvként használnak. A művet olaszra is lefordították. A növényi betegség-rezisztencia biokémiai és élettani alapjairól 1968-ban magyar nyelven jelent meg munkája /Király Z.: A növényi betegség-ellenállóság élettana. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1968./.

Ennek külföldi kiadása most van folyamatban.

Király Zoltán szerkesztésében és részben az ő tollából jelent meg az első növénykórtani metodika angol nyelven az Akadémiai Kiadónál /Király Z./ /szerk./: *Methods in Plant Pathology* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970. Szerzők: Király Z., Klement Z., Solymosy F. and Vörös J. Ez a könyv valóban hézagpótló, mert az első olyan összefoglaló, amely virológiai, fito-bakteriológiai, mykológiai és rezisztenciára nemesítési módszertani ismereteket nyújt növénypathológusok és más növénykutatók számára.

Tudományszervezési tevékenysége:

Intenzíven részt vett az utóbbi tíz év alatt három sikeres nemzetközi növénykórtani szimpozium budapesti megszervezésében és ennek kapcsán három angol-nyelvű kötet szerkesztésében, amelyek nagyban hozzájárultak a magyar növénypathológia nemzetközi híréhez. Az *Annual Review of phytopathology* felkérésére megírta a magyar növénykórtan fejlődésének főbb irányairól szóló dolgozatát, amely angol nyelven ez évben jelenik meg a fentemlitett kaliforniai évkönyvben. Eddig mintegy ötven hazai dolgozata jelent meg növénykórtani és növényvédelmi tárgykörben. Ugyancsak ötvenre tehető a külföldi folyóiratokban megjelent dolgozatok száma is, amelyek nagy része a *Phytopathology*, *Phytopath. Zeitschrift*, *virology*, *Nature*, *Science*, *Naturwissenschaften*, *Arch. Biochem. Biophys.* stb. c. folyóiratokba látott napvilágot.

Király Zoltán több európai és amerikai előadó körúton vett részt. Idehaza rendszeresen részt vesz a Szeged-i Tudományegyetem /JATE/ és a Gödöllő-i Agrártudományi Egyetem növénykórtani oktatómunkájában.

A hazai tudományszervezésnek is tevékeny tagja. Az MTA Növényvédelmi Szakbizottságának 12 éven át volt titkára. Megalapítói közé tartozik az *Acta Phytopathologica* c. folyóiratnak, amelynek technikai szerkesztője. Mint külföldi és hazai

aspiránsok vezetője és hosszú időn át az egyik TMB szak - bizottság tagja kivette részét a tudományos minősítés munkájából is. A tudományok doktora fokozatot 1967-ben szerezte meg a betegség-rezisztencia fiziológiájáról írt műve alapján. . MTA akadémiai díjat nyert 1972 májusában. American Phytopathological Society tagja, valamint az MAE Növényvédelmi Társaság tagja.

Fentiek alapján ajánljuk dr.Király Zoltánt, a mezőgazdasági tudományok doktorát az MTA Agrártudományok Osztálya levelező tagjai sorába választani.

Budapest, 1972. október 16.

dr.Cselótei László s.k.
az MTA lev.tagja

dr.Ubrizsy Gábor .s.k.
az MTA lev.tagja

T a g a j á n l á s

Az 1973. évi közgyűlésen levelező taggá választásra ajánljuk dr. Kovács Jenő egyetemi tanárt.

Életrajzi adatai: Született 1910-ben Lepsényben. 1932-ben állatorvosi, 1956-ban bölcsész-vegyészdoktori oklevelet kapott. 1932-37-ben gyakornok, majd tanársegéd az Állatorvosi Főiskolán. 1937-46-ig állami állatorvos, közben az Országos Közegészségügyi Intézetben Schulek akadémikus mellett is dolgozott. 1940-től a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Állatorvosi Osztályán a gyógyszer-tan és méregtan meghívott előadója. 1944-ben egyetemi magántanári képesítést szerzett. 1946-ban pedig az Állatorvostudományi karon egyetemi tanárrá nevezték ki. 1952-ben az MTA-tól megkapta az állatorvostudományok doktora fokozatot. 1963-66 években az Állatorvostudományi Egyetem rektora volt.

Németül beszél, angolul és franciául olvas.

Munkaterülete a gyógyszer-tan és különösen annak állatorvosi és mezőgazdasági vonatkozásai.

Kutatási eredményei: Kovács Jenő hosszabb ideig dolgozott az inszekticidekkel. A metoxichlórt /vegyész.doktor is lévén/ hazánkban az elsők között szintetizálta és a gyakorlatba értékelte. A szerves foszforsavészter alapú, gyomorméregként ható és gyorsan bomló Mustox nevű légyirtószer intézetéből került ki. Később az egészségügyi szervek /OKI, DDD-osztály/ a triklórfon hatóanyagot lényegében felére csökkentették és helyébe a Svájc-ból importált, viszonylag stabil jódfenphost tette. A hatás időtartama ezáltal némileg meghosszabbodott, de fokozódott a környezet szennyeződése, valamint a P-észter rezisztencia kialakulásának veszélye is.

Kovács Jenő munkatársaival együtt behatóan vizsgálta a szopósmalac anémia megelőzésének számos részletkérdését. A nagyüzemi malac nevelésben szükségszerűen jelentkező vashiány figyelmen kívül hagyása országunkban évi 150-200 millió Ft veszteséget

okoz. Tisztázta a kettős /per os és parentorális/ vasellátás értékét és kimutatta, hogy a vastulterheléssel elérhető szokatlanul magas hematológiai értékek az állat súlygyarapodásával nincsenek egyértelmű korrelációban. A túlادagolás nem gazdaságos és bizonyos szinten felül hátrányos a súlygyarapodásra. Megállapítást nyert az utóbbi időben a humán terápiában elvetett vasoxalát kitűnő hatékonysága, és a takarmányban nagy felületre kiterítve, az igényeket minden tekintetben kielégítő stabilitása. Hatékonyságát ujabban humán vonalon kétségbe vonták /komplex képzés/, de ez az állítás nem megalapozott. - Az intézet a hazai vasdextrán, a Chinofer inj. kidolgozásában az egyik gyógyszergyárnak értékes segítséget nyújtott. - Az utóbbi két év fő témája az ujszülött borjak coli-enteritisének kivédése volt. Ez a betegség a szarvasmarhaállomány szaporitásának, amely pedig ma az állattenyésztési politika központi feladata, egyik legfőbb gátló tényezője. A nemzetközi irodalomban ujabban többet tárgyalt szulfonamid-trimetoprim kombinációnak olyan együttesét sikerült kidolgozniok /szulfaklórpiridozin-trimatoprim/, amelyben a két komponensnek azonos a felezési ideje /3-4 óra/ és így a gyógyuláshoz szükséges baktericid hatást megbízhatóbban váltja valóra. Ezzel a kombinációval több mint 2000 beteg borjút kezelték és a gyógyulás 93.5 % volt. Ugyanakkor a konvencionális /antibiotikum, szulfonamid stb/ orvoslás csak kb. 60 %-os hatékonyságúnak bizonyult. Továbbá vizsgálatok vannak folyamatban a 2-4-diami-dopirimidin benziloldalláncának átformálására annak érdekében, hogy a készítmény szelektivitása a coli-baktériumokra még kifejezettebb legyen.

Társadalmi és közéleti munkássága: Kovács Jenő tagja az Országos Állategészségügyi Tanácsnak, az MTA Állatorvostudományi Bizottságának, a Magyar Gyógyszerkönyv szerkesztő Bizottságának, elnöke az MAE Állatorvosok Társasága gyógyszerterápiai szekciójának, elnöke a TMB állattenyésztési és állatorvosi bizottságának, stb. Több folyóirat szerkesztőbizottsági tagja.

Kitüntetései: Szocialista Érdemérem /1962/; a Munka Érdemrend arany fokozata /1966/.

Irodalmi munkássága lásd a mellékleten.

Kovács Jenő levelező taggá választása megerősítene az Agrár-tudományi Osztály munkáját állatorvosi és állattenyésztési területen. Az Osztály két állattenyésztő tagja közül az egyik 83 éves, a két állatorvos akadémikus közül az egyik szélütés következtében évek óta munkaképtelen, és a másik is már a 78. évében van.

A IV. Osztály nem tudja feladatát teljesíteni, hogyha fontos tudományterületek /állattenyésztés, állatorvostudományok/ és termelési ágak képviselője teljességgel elégtelen.

Budapest, 1972. november hó

dr.Mócsy János s.k.
akadémikus

dr.Horn Artur .s.k.
akadémikus

elutazásra ld.

Előzetes: Utasítás 1973. 11. 27.

8/1973 beadvány!

T a g a j á n l á s

Dr. SZENT-IVÁNYI TAMÁST, az állatorvostudományok doktorát javasoljuk az MTA levelező tagjává megválasztani. dr. Szent-Iványi Tamás az állatorvostudományok doktora, az MTA tudományos főmunkatársa 1920 november 2-án született Szentivánlaborfalván. Okleveles mezőgazda és állatorvos doktor. Állatorvosi doktori oklevelének megszerzése után, az Állatorvostudományi Egyetem Állattenyésztési Tanszékén mint tanársegéd dolgozott 1945-ig. 1946-1950-ig vállalati beosztásban, 1950-1956-ig az Állatorvostudományi Egyetem Járványtani Tanszékén egyetemi adjunktusként, majd 1956-tól az Állatorvostudományi Egyetemen a Magyar Tudományos Akadémia tanszéki kutatójaként működött. 1970-től az Egyesült Nemzetek FAO római központjában az állategészségügyi szolgálat helyettes vezetője 3 éves szerződéssel. FAO megbízása 1973-ban ér véget.

Munkája az állatorvostudományban a járványtan, bakteriológia, immunitás és a virológia széles területére terjed ki. Nagyszámú hazai és külföldi előadásban és közleményben számolt be kutatási eredményeiről. Az utóbbi 10 évben kutatómunkája főleg egyes virológiai kérdések tisztázására összpontosult. A fertőző sertésbénulás, az Aujeszky-féle betegség, a sertéspestis, a sertés fertőző jellegű gyomor-bélgyulladás, valamint a száj- és körömfájás szerepeltek kutatási témái között. Az elméleti virológia terén főként az enterovirusok jellemzése és osztályozása foglalkoztatta. Ezen a téren nemzetközileg elfogadott rendszert dolgozott ki. Kutatómunkája eredményeképpen kimunkált 4 oltóanyag ujitás, vagy találmány tárgyát képezte és forgalomban van. Állatorvosi és mezőgazdasági végzettsége különösen alkalmassá teszi a két diszciplína határterületeinek művelésére és problémáinak érzékelésére.

Hazai és nemzetközi elismertséget szerzett számára az állattenyésztés területén, különösen a sertésvércsoport rendszereinek tisztázása, a vércsoport összeférhetetlenség alapján kialakuló haemolytikus sárgaság genetikai okának és kórfejlődésének

megállapítása. Külön kiemelendő az a kezdeményező munkéja, amelyet a szarvasmarha vércsoport meghatározási módszerének a tenyészállatok származás ellenőrzésére való felhasználása, ill. meghonosítása érdekében végzett. Jelentősek a magyar tarka fajtajellegével kapcsolatos tanulmányai.

Egyike azoknak az egyéniségeknek, akik nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi állatorvosi és állattenyésztési szakkörök is nagyra értékelnek és nyilvántartanak. Személyének nagyra értékelését és tudományos tekintélyét bizonyítja, hogy szorosabban vett szaktevékenysége mellett delegálták egy öttagú bizottságba, amely a FAO főigazgatójának kérésére javaslatot dolgoz ki a FAO központ reformjára. Ebben a Bizottságban az egyedüli tag a szocialista országokból. Tudományos eredményeit mintegy 100 tudományos dolgozatban publikálta. Nevéhez fűződik továbbá egy fejezetnek a megírása a négy nyelven megjelenés alatt álló és nemzetközi kooperációban íródott "Szarvasmarhatenyésztés" kézikönyvében. /Tudományos dolgozatainak jegyzékét lásd csatolt mellékleten./

Hazai és nemzetközi közéleti tevékenysége: Tagja a MÉM Országos Állategészségügyi Tanácsának, az MTA Állatorvostudományi Bizottságának, a TMB Állattenyésztési és Állatorvostudományi Szakbizottságának. Több ízben opponált kandidátusi és doktori értekezéseket. A MÉM Állategészségügyi Főosztályának és vidéki állategészségügyi szervek felkérésére széles körű tevékenységet fejtett ki a fertőző betegségek elleni gyakorlati küzdelemben.

Széles körű tevékenységet fejt ki különböző nemzetközi szervezetben és szerkesztőbizottságokban. Külön kiemelendő rendkívüli nyelvtudása, angol, francia, német, román felsőfokú nyelvvizsgával rendelkezik.

A röviden vázoltak alapján úgy gondoljuk, hogy dr. Szent-Iványi Tamás személyének megválasztásával Osztályunk és rajta keresztül Akadémiánk, nemcsak egy kiváló nemzetközi tekintélynek örvendő állatorvos szakemberrel, hanem egyben állattenyésztővel

is gazdagabbá válnék. Végül enyhítenénk megválasztásával a utóbbi évek sajnálatos halálozási és betegségek miatt bekövetkezett, ma már súlyos diszciplináris létszámetolódást az Agrártudományi Osztály keretén belül, amely mind az állatorvosi, mind állattenyésztési területet érintette. .

Budapest, 1972. október 20.

Láng Géza s.k.

akadémikus

dr.Mócsy János s.k.

akadémikus

dr.Horn Artur s.k.

akadémikus

J a v a s l a t

uj levelező tagra

DR. TAMÁSSY ISTVÁN a mezőgazdasági /biológiai/ tudományok doktora, tanszékvezető egyetemi tanár.

1947-ben végezte el a Kertészeti és Szőlészeti Főiskolát. Okl. agrármérnök. 1953-tól a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola Genetikai és Nemesítési Tanszékének munkatársa, ill. 1954-től vezetője. 1960-ban nevezték ki egyetemi tanárrá.

1957-től 1962-ig a Földművelésügyi Minisztérium Szakoktatási és Kísérletügyi Főosztályának vezetője volt.

1953-ban szerezte meg a SZU-ban a kandidátusi és 1960-ban Magyarországon a tudományok doktora fokozatot.

Kutatási területe: "A kertészeti növények genetikájának és nemesítési módszereinek tovább-fejlesztése". E középtávú kutatási feladat felelőse.

Jelenlegi kutatási feladata keretében, de már az elmúlt két évtizedben más elnevezésű kutatási témakörben is, a heterozis-nemesítés, a mutációs nemesítés, a fagy- és peronoszpóra rezisztenciára, a hervadásos betegségekkel szembeni rezisztenciára nemesítés, genetikai és módszertani problémáival foglalkozik és foglalkozott munkatársaival közösen. Kutatásai során mind elméleti, mind gyakorlati szempontból jelentős eredményeket ért el. Ezek közül csak a fontosabbakat az alábbiakban ismertetem.

- A szilva és kökény keresztezésével fagy- és szárazságtűrő s emellett kiváló minőségi tulajdonságokkal rendelkező fajhibridek előállítására.

- Különböző vad almák felhasználásával lisztharmatellenálló s jó minőségi mutatókkal rendelkező Jonathan és Golden Delicious hibridek előállítására.

- Uj fagy- és télálló mandulafajták, hosszú nyugalmi idejű, télálló és részleges gutaütés-ellenállósággal rendelkező kaj-szi-barack hibridek előállítására.
- A *Vitis vinifera* x *Vitis amurensis* keresztezéssel fagy- és peronoszpora-rezisztens hibridek előállítására.
- Évelő és vegetatív uton szaporított kertészeti növények indukált mutációs jelenségeinek vizsgálata. Mutánsok indukálása után új nemesítési alapanyag létrehozása rezisztenciára nemesítés céljára. Ennek keretében Co besugárzás hatására korábban érő mutánsokat sikerült létrehozni.
- A pollensterilitás és fertilitás helyreállítása genetikai és sejttani alapjainak, valamint az ivari arányok kialakulásának és megváltozásának vizsgálata gyümölcs- és zöldségfajoknál. Ennek kapcsán állította elő munkatársaival az öntermékenyülő monilia-ellenálló törpe meggy fajhibridet.
- Heterózis nemesítési kísérletekben csemegekukorica és paradicsom himsteril formákat állítottak elő. A heterózis nemesítési módszerek tovább fejlesztése céljából a zöldségnövényeknél kiterjedt virágbiológiai kutatásokat végeznek.
- Eddig 3 gyümölcs- és 2 zöldség-fajtájuk részesült állami elismerésben, 2 csemegezölő - fajtajelöltjük és 4 gyümölcs - fajta jelöltjük minősítése most van folyamatban s 20 fajtajelöltjük van jelenleg országos fejtakísérletekben.
- 50 önálló és társszerzőkkel írt tudományos publikációja van. Ebből 20 idegen nyelven jelent meg.

Tamássy István tudományos kutató munkája mellett jelentős tudományos szervezői tevékenységet is kifejtett és fejt ki. A TMB, a MTA Kertészeti, Növény-nemesítési és Genetikai Bizottságának hosszú idő óta tagja. Az Acta Agronomica, a Kertészeti Egyetem Közleményei, a Nemzetközi Mezőgazdasági Szemle szerkesztőbizottságának tagja. Tagja továbbá a Fajtaninósító Tanács Kertészeti Főbizottságának, az EUCARPIA-nak, a Nemzetközi Kertészeti Társaságnak, a Nemzetközi Borsógenetikai Társaságnak és résztvesz

a KGST által szervezett és irányított heterózis problémakörén belül a zöltség növények heterózis nemesítésével foglalkozó közös kutatómunkájában.

A Pártnak 1945 óta tagja. A Kertészeti Egyetem Szakszervezeti Tanácsának és Szakszervezeti Bizottságának elnöke,

Munkásságáért az alábbi kitüntetésekben részesült:

Munka Érdemrend

Felszabadulási Jubileumi Emlékérem

Tessedik Díj

Entz Ferenc Emlékérem

Mathiász János Emlékérem

Fleischmann Rudolf Emlékplakett

Micsurin Emlékérem /1955-ben, a Szovjet "Lenin" Mezőgazdasági Akadémiától kapta/

Nagy Arany Emlékérem /1961-ben a Csehszlovák Mezőgazdasági Tudományos Akadémiától kapta/

Tamássy István professzor tudományos kutatómunkája, eredményei, tudománypolitikai és tudományos szervező tevékenysége, egyetemi oktató-nevelő munkája, állampolgári, emberi magatartása alapján méltónak ítéelhető arra, hogy az MTA tagjai sorába válassza.

Budapest, 1972. október 25-én.

dr.Cselótei László s.k.
az MTA levelező tagja

dr.Kozma Pál s.k.
az MTA levelező tagja

MTA Orvosi Osztálya elnökének !

Alulírottak javasoljuk DR.HOLLÁN ZSUZSA egyetemi tanár, az Országos Haematológiai és Vértranszfúziós Intézet igazgatójának akadémiai levelező taggá választását.

Hollán Zsuzsa az első orvosnő Magyarországon, akit "sub auspiciis" avattak orvosdoktorrá. 1945-50-ig a Rókus kórház I. Belosztályán segéd- majd alorvos. 1949-ben belgyógyászatból szakképesítést nyer. 1951-től a BOTE I. Belklinikáján gyakornok, ill. aspiráns. 1954-től a MTA KOKI tudományos munkatársa. 1959 január 1-től az Országos Vértranszfúziós Szolgálat Központi Kutató Intézetének igazgató-főorvosa, Haematológiai Osztályának osztályvezető főorvosa, az OTKI-nak az Intézetben létesített Haematológiai tanszék vezető professzora. 1957-ben lett az orvostudományok kandidátusa, 1971-ben pedig az orvostudományok doktora.

Első tudományos közleménye 1947-ben jelent meg a gyomor urease-ról. Az ötvenes évek alatt a vérsejttrendszer idegrendszeri szabályozásával, a denervációt követő anaemia és trophikus zavarok pathomechanizmusával foglalkozott. A denervált izomban új antigént mutatott ki. Már 1957-ben kísérletes bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy a fertőzés RES aktiváló hatása aspecifikusan gátolja a tumor növekedést és metastasis képződést. Ez az irányzat ma az érdeklődés homlokterébe került a rákkutatásban.

Dr.Hollán Zsuzsa és az általa közvetlenül vezetett munkacsoportok sokoldalú tudományos kutató munkát végeznek a klinikai haematológia, a humángenetika, az immunologia, a vérkonzerválás és vértranszfúzió területén. Elsősorban a haemolytikus anaemiák, a lympho- és myeloproliferatív betegségek, a csontvelőátültetés, az Rh-isoimmunisatio kivédése, új vérvérszítmények előállítása és alkalmazása, továbbá a transplantációs immunologia területéről jelentek meg munkái.

Az utolsó 10 esztendőben nemzetközileg elismert kiemelkedő eredményeket ért el a normális és kóros haemoglobinok és a vörösvérsejtmembrán szerkezetének és funkciójának kutatása

területén. Kimutatta a környezet hatását a genetikusan determinált haemoglobinok synthesisére: a haemoglobin komponensek relatív arányának és a haemoglobin alkalikus resistenciájának változását hibernatio alatt békában és denevérben. Több genetikusan determinált, abnormális szerkezetű, oxygen megkötésére képtelen haemoglobin mutánst és több labilis haemoglobin variánst ismert fel és írt le. Kimutatta labilis haemoglobin betegségben a zárványtestképződés ultrastrukturális alapjait. Elsőként bizonyította a haemoglobin synthesisist humán erythroblastok magjában. Kimutatta, hogy az intracellularis haemoglobin praecipitatio hatására microtubularis rendszer: a zárványtesteket tartalmazó sejtrészletek lefűződését irányító cytoskeleton ill. a zárványtesteket megemésztő másodlagos lysosomák alakulnak ki az erythroblastokban. Rámutatott a kóros haemoglobin lebomlás és a mesobilifuscinuria összefüggéseire. Új irányelveket dolgozott ki a labilis haemoglobin betegségben és egyéb haemolytikus anaemiában szenvedő betegek kezelésére.

Alaputatások szempontjából legkiemelkedőbb munkája a Nature 1972 januári számában jelent meg. Ebben a fehérje synthesis genetikai szabályozása szempontjából alapvető munkában az emberi pathológiában először sikerült bizonyítania, hogy a haemoglobin ősi láncát - az embryonális haemoglobinon kívül minden normális emberi haemoglobinban jelenlévő α -láncot - nem egy, hanem két gen kódolja. Ezt a világ egyes részein népbetegségeként elterjedt α -thalassae-miák kutatása szempontjából is újat jelentő eredményt egy olyan magyar család vizsgálata során mutatta ki, ahol a beteg és 3 fivére vörösvérsejtjeiben egyaránt háromfajta α -láncot tartalmazó haemoglobin együttes előfordulását mutatta ki: a normális "A" haemoglobin mellett két eddig ismeretlen szerkezetű α -lánc mutánst: a J Buda / 61 Lys \rightarrow Asn/ és a G 1 st / 75 Asp \rightarrow Asn/ haemoglobinokat.

Számos különbséget fedett fel a foetalis és felnőtt vörösvértest-membrán lipid és fehérje structurájában, néhány enzymaktivitásában, nem-elektrolyt permeabilitásában, in vitro vas incorporációjában és elektrophoretikus mobilitásában. Ezen különbségek alapján

módszert dolgozott ki a foetalis és felnőtt vörösvérsejtek cytologiai differenciálására. E módszer segítségével az anyai keringésbe került foetalis sejtek és különböző haematologiai betegségekben található foetalis típusú sejtek elkülöníthetők. A vörösvérsejt - membránstructura sokirányú változását írta le különböző haematologiai betegségekben és ezek összefüggéseit a sejt nem-elektrolyt permeabilitásával. Ez utóbbi alapján a klinikai gyakorlatban jól alkalmazható módszert dolgozott ki ezen betegségek differenciálására. Új összefüggésekre mutatott rá a vörösvérsejt-zárványtest keletkezés és membránkárosodás között. Jelentős összefüggéseket tárt fel különböző állatfajták membránstructurája és permeabilitása között.

Kutatásairól 109 közleményben számolt be. A cikkek túlnyomó többsége idegen nyelven nemzetközi folyóiratokban jelent meg. A vérátömlesztés alapismeretei című Novák E.-vel írt könyve két kiadásban jelent meg. Több könyvrészletet írt, többek között a Fortschritte der Hämatologie /G. Thieme, 1969/ : "Hämoglobine und Hämoglobinopathien" fejezetét.

Főszerkesztője a nemzetközi viszonylatban is uttörő jelentőségű, német és lengyel fordításban is megjelenő Orvosi Lexikonnak, Az első magyar kiadásban megjelenő nemzetközi orvosi folyóirat: a "Haematologia" főszerkesztője.

Széles körű oktató - továbbképző munkát végez a transfusio, a haematologia és immunologia területén. Az első nemzetközi transzfuziós tanfolyam megszervezésével és vezetésével a WHO dr.Hollán Zsuzsát bizta meg.

Tudományos irányító és szervező munkáját az orvostudományok és a biológia széles területére kiterjedő tudományos ismeretek az alap és klinikai kutatások egysége, igen jó kritikai érzék, bátor kezdeményezőképeség, az új eredmények azonnali átvétele és széles klinikai gyakorlat számára való alkalmazása jellemzi, 1969. január óta az Egészségügyi Miniszter megbízásából a veseátültetésre történő országos felkészülésben a transplantatio immunológiai munka tudományos szervezője és irányítója.

Eredményei nemzetközileg elismertek. Új vértranszfúziós és immunológiai módszerek kivitelezésére és különböző biológiai anyagok nemzetközi standardjainak létrehozására alakult WHO, ill. Medical Research Council tudományos szakértő, ill. munkabizottságok tagja. Tudományos megbecsülésének jele, hogy a legnagyobb nemzetközi haematológiai és vértranszfúziós folyóiratok szerkesztőbizottsági, ill. szerkesztőségi tagja.

Nemzetközi elismerését mutatja az is, hogy az utóbbi évek haematológiai és transfúziós világkongresszusai egy-egy főtémájának felkért referense, számos nemzetközi symposion elnöke.

Hazai tudománypolitikai tevékenysége is sokrétű: A MOTESZ alelnöke, a MTA Immunológiai és Allergiológiai Bizottságának és a Magyar Haematológiai Társaságnak alelnöke, a Magyar Humángenetikai Társaság tiszteletbeli elnöke. Tagja az MTA I.sz. Klinikai Bizottságának és a TMB Klinikai Bizottságának. Munkásságának elismeréséül számos kitüntetésben részesült.

Összefoglalva megállapítható, hogy dr.Hollán Zsuzs értékes, nemzetközileg elismert alap- és klinikai kutatási eredményei, tudományos szervezői, oktatói és társadalmi tevékenysége nagymértékben hozzájárultak a hazai haematologia, vértranszfúzió, immunologia és humángenetika színvonalának emeléséhez és külföldi megbecsüléséhez. Ezért javasoljuk Akadémiánk levelező tagjai sorába választását.

Dr.Rusznayk István s.k.

Dr.Kerpel-Fronius Ödön s.k.

J a v a s l a t

Dr. PÁLOS Á.LÁSZLÓ az MTA levelező tagjává történő választására

Dr.Pálos A.László /1912. budapesti születésű, anyja neve: Buza Ilona/.

Középiskolai- és egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, ahol 1938-ban orvosi diplomát nyert. Az Egyetem Szövet- és Fejlődés-tani Intézetének 1936-tól 1938-ig gyakornoka és laboratórium vezetője. A diploma időpontjától a Budapesti Orvostudományi Egyetem II.sz. Belklinikáján dolgozott, ahol tanársegéd, adjunktus, majd docens, míg 1966 februárjában az Orvostovábbképző Intézet I.sz. Belgyógyászati Tanszékére, mint egyetemi tanár, kinevezést nyert.

Kandidátusi értekezését 1956-ban védte meg és 1964-ben az orvos-tudományok doktora.

Több hazai és külföldi tudományos társaság tagja, melyek közül kiemelendők a Magyar Haematológiai Társaság alelnöksége, a Nemzetközi Haematológiai Társaság, a Deutsche Hämatologische Gesellschaft, a Royal Society of Medicine, több hazai Szakmai Kollégiumának és az "INTERKOZMOSZ" keretén belül működő úrkutatás orvosi-biológiai csoportjának tagsága, stb.

Jelenleg az Orvostovábbképző Intézet tudományos igazgatóhelyettese. Társadalmi munkában intenzíven vett részt, amennyiben az Egyetemen a II.sz. Belklinikai Békebizottságának 2 éven át elnöke, majd pedig az Egyetem Tudományos Bizottságának titkára volt.

Az Orvostovábbképző Intézetbe történt kinevezése után, 3 éven keresztül a Magyar Tudományos Akadémia Klinikai Kutatásokkal foglalkozó Bizottságának titkára; jelenleg a Tudományos Minősítő Bizottság Klinikai Orvosi Szakbizottságának tagja.

Több külföldi egyetemen /Innsbruck, Lipcse/, majd 1948-49-ben először magyar állami, majd pedig a "Roche" kutatóalap ösztöndíjával Baselben, végzett kutatómunkát.

Megjelent közleményeinek száma 76 /kétnyelvű különlenyomatok számával együtt 87/. Közlésre elfogadva 4 dolgozat, ezenkívül meg-

jelent 4 könyve, illetőleg könyvrészlete, lektorálás alatt 28 ives monographia, "Thromboembolia és haemorrhagiás diathesis" címen.

Kutatómunkája zömében haematologiai tárgyú, ezen belül a véralvadás mechanizmusának vizsgálata.

A világirodalomban elsők között hangoztatta a véralvadás elméleti és gyakorlati vonatkozásainak dinamikus, functionalis szemléletét és következetes kutató munkával, számos nemzetközi visszhangot kiváltott, nevéhez fűződő megállapítást tett. Elsőként irt le az anticoagulansok által kiváltható tulcompesalo reactiot, ami a világirodalomban "rebound effectus" néven honosodott meg. Nevéhez fűződik a véralvadás folyamatában szerepet játszó oxydo-reductiós folyamatok szerepének megállapítása, amit "in vitro" kísérleteiben az egyes izolált alvadási tényezők redox-tulajdonságainak meghatározásával is igazolt. Tőle származik a légzés, keringés és véralvadás functionalis egységének a megállapítása, ami elméleti és gyakorlati vonatkozásaiban jelenleg az úrkutatás kapcsán újabb igazolást nyert.

Mintegy 7 évvel ezelőtt hívta fel a figyelmet arra, hogy az úrhajókban, de egyéb más vonatkozásokban is az oxigén partialis nyomásának fokozása megváltoztatja a haemostasis lefolyását és hogy számos élettani enzim-folyamat aktivitása a szervezeten belül a belégzett oxigén partialis nyomásának függvénye. Ennek jelentőségét széles körű vizsgálat után, a szovjet úrkutatás orvos-biológiai csoportja írásban is elismerte és gyakorlatban alkalmazta.

A véralvadás mechanizmusára vonatkozó újabb reactiokinetikai vizsgálatait, új szabadalmazott laboratóriumi eljárása hozzájárultak a véralvadás mechanizmusának felderítéséhez.

Az embryonális májban 1968-ban elsőként irt le egy oralisan ható thrombocytopoieticus factort.

Az elméleti vonatkozások mellett az anticoagulans kezelés hazai széles körű megindítása sorolhatók érdemei közé, amit a thromboemboliás megbetegedések számának csökkenése méltat.

Több gyakorlati tárgyú munkája a haemostasis zavarain alapuló betegségek hazai, korszerű kezelését segíti elő.

Megállapításait mintegy 15 hazai és külföldi monographia, számos közlemény, sőt tankönyv /magyar, orosz, angol, német, francia, olasz, lengyel, román nyelven/ is idézi.

Európai és tengerentuli előadásainak száma mintegy 25.

Tudományos munkáinak elismeréseként 1967-ben a Magyar Tudományos Akadémia II.diját, 1971-ben Markusovszky-díjat kapott.

A Tanszék mintegy 6 és fél éves vezetése óta, maga körül iskolát alakított ki, amit többek között az is igazol, hogy munkatársai ezen idő alatt 6 országos tudományos díjat nyertek el /az Orvostovábbképző Intézet tudományoss díjain kívül/ és tanítványainak egyike egy nagy nemzetközi monographia társszerzője. Ketten kandidátusi értekezésüket elkészítették.

További tudományos munkásságát számára épült nagyméretű kutató laboratórium biztosítja.

Mindezek alapján dr.Pálos Á.Lászlót a Magyar Tudományos Akadémia Orvosi Osztálya levelező tagjának ajánljuk.

Budapest, 1972. június 20.

Dr.Babics Antal a.k.

egyetemi tanár
MTA r.tagja

Dr.Haynal Imre s.k.

ny.egyetemi tanár
MTA r.tagja

Dr.Miskolczy Dezső s.k.

ny.egyetemi tanár
MTA r.tagja

Dr.Kellner Béla s.k.

egyetemi tanár
MTA lev.tagja

J a v a s l a t

DR. PETRÁNYI GYULA egyetemi tanár az MTA levelező tagjává történő választására.

Dr. Petrányi Gyula a DOTE I.sz. Belklinikájának tanszékvezetője, egyetemi tanár, az orvostudományok doktora legfontosabb élet-rajzi adatai.

Dr. Petrányi Gyula 1912-ben született Budapesten. Édesapja Petrányi Gyula butortervező több szocialista kitüntetés tulajdonosa volt. Édesanyja: Székely Mária a Leopoldina Polgári Iskola tanára volt.

Dr. Petrányi Gyula elemi és középiskoláit Budapesten végezte; 1930-ban érettségizett kitűnő eredménnyel. Ezután a Budapesti Tudományegyetem Orvosi Karára iratkozott be, ahol 1936-ban avatták orvosdoktorrá.

1932-től kezdve a Budapesti Egyetem Élettani Intézetében dolgozott Farkas Géza professzor mellett, 1934-36 között mint demonstrátor és díjtalan gyakornok, majd 1936-tól díjtalan gyakornoknak nevezték ki a Budapesti Egyetem I.sz. Belklinikájára. 1940-ben kitűnően szakvizsgázott belgyógyászatból és díjtalan tanársegéddé lépett elő. 1945-ben lett fizetési tanársegéd; 1946. óta reumatológiai szakorvosi képesítése van.

Résztvett a Magyar Belorvosi Archivum megindításában és szerkesztésében, az Orvosi Szakszervezet keretében pedig az orvostovábbképzés és a szakcsoportok - elsősorban a belgyógyász szakcsoport - megszervezésében és működésében.

1948-ban habilitálták magántanárrá.

Az orvosképzés és a belgyógyász szakképzés érdekében 1948-ban jelenik meg a Magyar Imre dr.-al közösen írt "Belgyógyászat alapvonalai" c. tankönyv I. kiadása, mely 1970-ig folyamatos átdolgozásokkal 8 kiadást ért meg, a 9. kiadás pedig előkészületben van.

1948-49-ben Angliában 8 hónapot tölt magyar állami ösztöndíjjal - ahol az általános belgyógyászatot és a speciális cardiológiát tanulmányozza.

1950. őszén nevezték ki tanszékvezető egyetemi tanárnak Debrecenbe - az újonnan létesített II.sz. Belklinikára.

1952-53. tanévben a Debreceni Orvostudományi Egyetem dékánja volt, jelenleg 1971-től a Debreceni Orvostudományi Egyetem klinikai rektorhelyettese.

1966-ban a Debreceni Orvostudományi Egyetem mindkét belklinikáját vezette, 1967-ben helyezték át igazgatónak az I.sz. Belklinikára. Magányakorlatot egyetemi tanári minőségben nem folytatott.

A DOTE számos bizottságának dolgozott, jelenleg az Etikai Bizottság elnöke. Több éven keresztül a DOTE tudományos üléseinek elnöki tisztét is ellátja.

Kitűnő oktató munkát végez, sokat foglalkozott az egyetemi orvosképzés módszereivel, az egyetemi reform tervezetekkel, a szakorvosképzéssel és a továbbképzéssel.

Szerkesztésében jelent meg a III. éves belgyógyászati oktatást szolgáló "Belgyógyászati diagnosztika" c. tankönyv /eddig két kiadásban/.

Az Egyetemen kívül is sok tudományos bizottságnak volt a tagja. Jelenleg az ETT Plénumának, az MTA Immunológiai és Allergológiai Kutatásokkal Foglalkozó Bizottságának a tagja.

AMOTESZ 7 társaságának a tagja: a Magyar Pharmacológiai Társaságban alapító tag, a Korányi Társaságban tag, a Magyar Belgyógyász, a Haematológiai, Onkológiai, Allergológiai és Immunológiai Társaságokban vezetőségi tag. Ugyancsak vezetőségi tag a MOTESZ-ben.

Petrányi professzor 22 éves debreceni klinikai vezetői működése alatt jelentős belgyógyász utánpótlást nevelt: a vezetése alatt működő belklinikáról számos osztályos és rendelőintézeti főorvos mellett hárman kaptak egyetemi tanári kinevezést, közülük kettő lett tanszékvezető belgyógyász professzor.

A vezetése mellett folyó tudományos munka mennyiségi és minőségi

szinvonlát igazolja, hogy munkatársai és tanítványai közül egy az orvostudományok doktora lett, 7-en pedig kandidátusi minősítést szereztek. Jelenleg is három aspiráns áll irányítása alatt.

Debrecen, 1972. augusztus 18.

Dr.Sós József s.k.
egyetemi tanár
az MTA levelező tagja

Dr.Kesztyüs Loránd s.k.
egyetemi tanár
az MTA levelező tagja

Dr. Petrányi Gyula, a Debreceni Orvostudományi Egyetem I.sz. Belklinikájának tanszékvezető egyetemi tanára, az orvostudományok doktora kutatói értékelése.

Dr. Petrányi Gyula kutatói munkássága a kezdeti témakereső időszak után két részre osztható: 1934 - 1954 között cardiológiával - ezen belül elsősorban haemodynamikai kutatásokkal - foglalkozott; 1946-tól, ill. intenzíven 1952-től kezdve pedig főleg a collagen betegségek, ezek pathogenesisa, az autoimmunitás problémái és szétágazó kihatásai foglalkoztatták - különös tekintettel az immunrendszer sejttípusaiból kiinduló betegségekre, a haemoblastosisokra és ezek gyógyszeres klinikopharmacológiájára.

Kitűnő methodikai jártasságot szerzett a Budapesti Egyetem Élettani Intézetében, ahol már 1934.től kezdve folyamatosan dolgozik haemodynamikai mérőműszerekkel. Az első közleményekben természetesen csak munkatárs, ill. társszerző /1/1 - 6/4.sz. és 11/7 14/8.sz. a tudományos dolgozatok jegyzékében/, de már ekkor is vannak önálló megfigyelései és közleményezősei /7/5 - 8/5 sz./, melyekben önálló új biológiai módszert dolgoz ki a mellékvesekéreg hormonok hatásainak mérésére.

Ekkor alakul ki önálló kutatói működésének első fő iránya: a cardiologia - ezen belül a haemodynamika.

Megfigyeléseit vitiumos betegeken végzi, vértelen mérőműszert dolgoz ki az arteriás áramlás meghatározására a felkar ereiben. Elemzi a kétoldali vérnyomáskülönbség jelentőségét /15/9 -16/9.sz./ Jelentős eredmény továbbá a systolés és a diastolés artériás áramlás vértelen quantitativ mérésére szolgáló módszere, mert ezzel a systolés-diaastolés áramlási volumen megoszlása vizsgálható. Matematikai elemzéssel közli a physiologiás normális értékeket /20/12 - 22/14.sz./. Módszerével quantitative is mérhető az aorta insufficientia dinamikus súlyossága, és prognosisa is becsülhető /19/11, 23/15.sz./. Kár, hogy ez a ma is használható és korszerű regisztrálással jól alkalmazható módszer a második világháború által korlátozott publikációs lehetőségek miatt nagyobb nemzetközi visszhangot nem váltott ki.

A felszabadulás után az ostrom okozta pusztítások miatt újra kellett építenie budapesti cardiologiai-haemodynamikai laboratóriumát, de a tökéletesebb elektronikus technikák bevezetésére lehetősége a mostoha körülmények következtében nem volt. Ezért mechanikus módszereit rekonstruálta, és folytatta a vitiumok és általában a szivbetegek haemodynamikájának vizsgálatát.

Miután véleménye szerint a vitiumosok haemodynamikájának vizsgálatánál fontosabb feladatot jelent a belgyógyász számára a rheumás carditis megelőzése, a vitiumok kifejlődésének megakadályozása, ezért egyéb általános témájú belgyógyászati publikációi mellett intenzíven kezd foglalkozni a rheumatológiával: a rheumás láz pathogenesisével. Az 1949-es Belgyógyász Nagygyűlés egyik fő referátumát e témakörben ő tartja meg /33/25.sz./

Ennek ellenére haemodynamikai vizsgálatait folytatja, e témakörből habilitálják magántanárrá, majd a TMB megalakulásakor e munkássága alapján kapja meg az orvosi tudományok kandidátusi fokozatát.

1949-ben elvégzi hazánkban az első diagnosztikus szivkatheteres vizsgálatokat. Ezek során dinamikus venás nyomás méréseket is végez különböző magasságu venaszakaszokon a jobb pitvarig, e vizsgálatok során új vasmotor reflexet fedez fel, mely szerint a belégzéssel egyidejűleg a peripheriáról venopressor hullám indul el, ami a vena cubitalisban található a mellkas felől induló szívóhatású /negatív/ hullámmal, e peripheriás respirációs venopressor reflex a vegetatív idegrendszer hatása alatt áll, és a megfelelő pharmacákkal befolyásolható /34/26, 35/26, 38/29.sz./.

Miután új munkahelyén, a Debreceni Orvostudományi Egyetem II.sz. Belklinikáján kinevezése után még betegellátó alapfelszerelése is hiányos, a beszerzési és szervezési nehézségek miatt a haemodynamika további műveléséről lemond, és áttér a rheumás láz pathogenesisének kutatására: második fő kutatási irányára.

A systemás lupus erythematosusról már 1953-ban tanulmányban foglalja össze adatait, és közli eredményeit az acut lupus erythematosus disseminatusban bevezetett antimalariás gyógyszerekkel kapcsolatban /36/27.sz./. Felfogása szerint a rheumás láz diagnosztikája és kórképe eddig összekeveredett a fel nem ismert SLE-s esetekkel, ezért a rheumás láz egészét újra kell értékelni /44/43 sz./. Vizsgálatait a carditiseken túl kiterjeszti az egész collagen csoportra, és klinikai megfigyelésekkel bizonyítja, hogy a glomerulonephritis - különösen a chronikus glomerulonephritis és a "Nephritis mit nephrotischem Einschlag" - nem mindig valamely föl nem ismert acut streptococcus-eredetű glomerulonephritis késői folyamánya, hanem önálló primer chronikus kórfolyamat - az SLE részjelensége is lehet, tehát a rheumás lázhoz hasonlóan a glomerulonephritis is újraértékelendő /43/33.sz./.

Egyszerű, de inventiosus aerologiai és cytobiologiai módszereket vezet be, melyek alkalmazása során kiderül, hogy a klinikai gyanu alapján összegyűjtött beteganyagban is sokkal több az SLE, mint ahogy azt régebben bizonyították. Speciális szakrendelés keretében gondozásba veszi a hazai és nemzetközi vonatkozásban egyaránt jelentős nagyságu és minőségű beteganyagot. Így új képet alakít ki az SLE természetrajzáról, melynek lényege, hogy az SLE nem határolható körül sem időben, sem tünettanban, - ahogy ez más jól definiált kórképekben lehetséges, - hanem egy polysystemás syndromakör, melynek elemeit a történetileg kialakult kritériumok /bőrjelenség, LE-sejtelenség/ fűzik össze, de amelynek a társuló monosystemás részjelenségei régóta ismert önálló betegségek /pleuritis, nephritis, rheumatoid arthritis, stb./ és aminek a hátterében érthetetlenül hatalmas ellenanyag productióval, anti-test-záporral - részben autoantitestekkel - az immunrendszer kikapcsolása áll /49/38, 50/38.sz./.

Részletesen foglalkozik az LE-sejtelenség diagnosztikus értékével és methodikai elemzésével /45/35.sz./. Három saját eset kapcsán megállapítja, ill. valószínűsíti, hogy a ritkán diagnosztizált Hamman-Rich syndroma is a collagenosisok körébe tartozhat /48/37.sz./.

1957-ben vezette be az SLE polysystemás kórképének monosystemás részjelenségei közül a nehezen befolyásolható lupus nephritis tanulmányozására a percutan tübiopsiát /46/36, 53/40, 70/55, 71/55 sz./. E munkák során vált a Petrányi professzor által vezetett debreceni belklinika hazánkban az autoimmun betegségek egyik legfontosabb kutatási központjává.

Időközben sikerült megszerveznie a klinika B-szintű izotóp laboratóriumát, de már ezelőtt is foglalkozott a Debreceni Atommagkutató Intézet segítségével izotópok alkalmazásával. Ezt az irányvonalát kezdetben számos kritika érte, mert nem mindenki látta tisztán, hogy a kutatási cél az izotópos vizsgálatokban az immunrendszer és a szervezet egyéb részei között fennálló klinikai relatiók tisztázása volt.

A műszerproblémák /51/39, 52/39.sz./, a hazai viszonyoknak megfelelő normális diagnosztikai paraméterek / 59/45, 60/45.sz./ vizsgálata után 1957-ben ¹³¹J-therápiát vezet be Basedow-kórban, majd sor kerül az első hazai ³²P-kezelésekre lymphás leukaemiában és polycythaemiában.

Az új izotóp laboratórium természetesen sok más vizsgálat bevezetését is lehetővé tette, de a fő cél továbbra is az autoimmun relatiók tanulmányozása maradt e technika segítségével.

Miután az endocrin mirigyeket is érinti az autoimmun gyulladás, kísérleteket végez autoimmun hypophysis laesiók előidézésére, de az eredmények meglehetősen szórnak. A praetibialis myxoedema természetrajzával is immunpathologiai vonatkozásai miatt foglalkozik /63/48, 78/61.sz./, majd az endocrin-szervekre vonatkozó tanulmányait áttekintő irodalmi referátumban foglalja össze /61/46.sz./.

A nehezen beszerezhető paratoluensulfonsav reagens helyett az SLE-ben előforduló paraproteinek kimutatására kidolgozza az egyszerű tájékoztató phenol-próbát /56/43.sz./.

Bevezeti a chromosoma vizsgálatokat és a fehérvérsejtek, ill. a csontvelő tenyésztését immunologiai célzattal. Megkísérli különböző körülmények biztosításával a csontvelő tenyésztését standardizálni /68/53.sz./. E kísérleteknek kettős célja van. Egyfelől

a halálos ionizáló sugárzás alsó dosishatárának fő veszélye: az immunreaktivitás megszűnése izolog csontvelő transplantációval kivédhető, másfelől tanulmányozni kívánta tenyésztés során a csontvelő immuncompetens elemeit. Sajnos, a tenyésztett csontvelő dedifferenciálódás után már nem képes redifferenciálódni, így a tenyésztett csontvelő transplantálása a halálosan besurágzott állatot nem védi meg, így az immunfunctiók in vitro biológiai vizsgálata egyelőre meg nem oldott kérdés. Az elgondolás és a módszertan mégis nemzetközi elismerést kap, mert a debreceni közlemény megjelenése után /72/56, 73/56, sz./, a Fortschritte der Medizin szerkesztősége levélben kéri fel a csontvelő transplantatio lehetőségeivel foglalkozó referátum megírására /77/60. sz./. Bár e kísérletek folytatását különböző nehézségek akadályozzák, tovább vizsgálja a régebben felgyűlt anyagot.

Igy elkülöníti az autoimmun nephritist a többi nephritistől /69/54. sz./, feldolgozza a collagen betegségek emésztőszervi vonatkozásait /81/64. sz./, publikációra kerülnek a plicythaemia radiophosphor therápiájának tanulságai és a radiojód hatása a malignus exophthalmusra /79/62, 80/63. sz./.

A therapia empirikus hatássosságából érdekes következtetéseket von le a collagen betegségek aetiológiájára és pathogenesisére /82/65. sz./. Összefoglalja az egyéb típusu collagen betegségek felé is átmenetet mutató különböző formákat, és leírja a "Nem-differenciált collagen betegség" syndromakörét /74/57/ sz./.

Elképzelés szerint a rheumás láz pathogenesisében a streptococcusok jelentőségét újra kell értékelni, mert a kórfolyamatot nem egyszerű cellularis típusu, de még kevésbé antitestes allergia okozza, hanem valamilyen immunologiai háttért kell keresni - esetleg különleges relativ immundefectust /76/59. sz./.

Kiemelkedő gyakorlati eredményt ér el a steroid refracter lupus nephritisek és általában az autoimmun nephrosis gyógyításában immunsuppressiv /6-MP/ kezeléssel. A degranollal viszont eredménytelenül kísérletezett. Megállapítja, hogy a 6-MP hatása dosis-dependens. Eredményeit átveszi az amerikai irodalom - eleinte

kétkedve, később mint kellően bizonyított tényeket. Nagy beteganyagon megállapítja és matematikailag bizonyítja, hogy amikor az 1950-es évek elején az SLE-s betegeket kis dózisu steroiddal kezelték, jelentős számban fejlődtek ki nephropathiák, ez volt a fő halálok, amikor a következő években nagy dózisban intenzív, tartós steroid terápiát vezettek be, a vesemorbiditás csökkent, viszont a már kifejlődött nephropathiákat a steroidok csak kevésbé befolyásolják. Ilyenkor indokolt a 6-MP, az imuran, vagy az endoxan terápia, melynek segítségével az ilyen betegek többsége is megmenthető, sőt tartósan tünetmentesek lehetnek /88/70, 91/73, 92/73.sz./.

Az autoimmun betegségeknek ugyan különböző típusai vannak, mégis ez a pathogenesis a szervezetnek szinte minden autolog elemét érintheti. E szempontból vizsgálja egyre bővülő beteganyagát /99/80, 104/84, 105/84, 106/85.sz./. Már az 1953-1958. években hangot ad annak a véleményének a klinikai bizonyítékok alapján, hogy ezekben az esetekben összefolyó kórképcsoportról van szó, ahol a szervezet immunmechanizmusa siklott ki, ezt a polysystemás -monosystemás felosztást végső soron a Burnet-féle elmélet erősíti meg, mint a monoclonalis-polyclonalis kórfejlődés lehetőségét.

Az autoimmun pathogenesis egyes részleteit illetően a vita ma még nem eldöntött. Sok kutató még mindig az autoantitestekben látja a specifikus ártalmat. Petrányi 1957. óta úgy véli hogy a klinikai esetekben ez nem mindig általánosítható. Ugyanazon a betegen is előfordulhat többféle részletmechanizmus: a primun movenst a cellularis /cell-mediated/ immunitás pathogenné való válásában keresi. Lehet, hogy egyes jelenségekért közvetlenül az antigenhez specifikusan kötődő ellenanyagok a felelősek, de másokban ez nem bizonyítható; elfogadja azoknak a kutatóknak a véleményét, akik a nonspecifikus kötődés károsító hatását hangsúlyozzák bizonyos helyeken /pl. a basal-membranokban/. Miután azt tapasztalta, hogy sok esetben található szervellenes antitestek - anélkül, hogy ezek a szervek a legcsekélyebb mértékben betegek lennének, ezért az autoantitestek

nagyrészt nem tartja pathogénnek, sőt azt is feltételezi, hogy a primer cellularis típusu autoaggressiv immunreactio mellett létezhetnek competitiv mechanizmussal olyan blockoló antitestek is, melyek antigenprotectivék, tehát az antigént inkább védik. Ennek bizonyításán jelenleg is dolgozik.

Foglalkozik továbbá a lymphoproliferatív betegségeken előforduló immunpathologiai jelenségekkel, különösen biztató kutatási irányt talált a gyógyszerek által provokált SLE esetekben elsősorban olyan gyógyszerek vonatkozásában, melyek a nyirokszövetben lymphosarconához hasonló proliferatiót okoznak egyes embereken /105/84.sz./. Ugy véli, hogy ilyenkor nem a Burnet-féle elméletből folyó spontán mutatókról van szó, hanem genetikai elősegítő tényezők mellett az immunrendszer egyes sejtcsoportjainak functionalis megbetegedéséről. Így tehát primeren immunpathologiai folyamatnak értelmezi ezt a betegségecsoportot - melyben elsődleges az immunrendszer megbetegedése - szemben a régebbi elképzelésekkel, melyek szerint a peripherián az antigén provocatiójával indul el a folyamat, és egy változatlan, ép immunrendszer autoallergiás reactiójaként jönne létre. Természetesen nem zárja ki az immunrendszer egyéb sejttípusai részéről a következményes, compensáló protectiv vagy allergiás mechanizmusokat sem. A klinikai jelenségeket sokszor ezek kombinációjával kell magyarázni.

Szellemes kísérlettel bizonyította, hogy egy szövetben kimutatható immunglobulin /azaz antitest/ nem feltételenül pathogén: fluoresceinnel nyomjelzett antihuman-Ig SLE-s és plasmocytomás betegek bőrébe fecskendezve nem aszerint tűnik el gyorsabban vagy lassabban, hogy az SLE-nek milyen az aktivitása, hanem aszerint, hogy milyen a serum Ig concentratiója. A leghosszabb kötődés a legnagyobb IgG-paraproteinaemiás plasmocytomás betegek ép bőrében észlelhető /114/90.sz./.

Az immunosuppressziós therápia és a leukaemiák cytostaticus kezelése eléggé hasonló, de a gyógyszerek sejtpopulatiókra gyakorolt hatása leukaemiákban sokkal közvetlenebbül vizsgálható.

Ezért foglalkozik a leukaemiák therápiájával, gyógyszereik klinikopharmacológiájával /98/79, 100/81, 102/83, 103/83, 116/92, 119/95, 131/106, 142/115.sz./. E munkák során igen értékes klinikopharmacologiai módszert dolgozott ki egyrészt a chronikus myeloid leukaemia sejtpopulatiós dinamikájának vizsgálatára egyes betegeken, másrészt annak eldöntésére, hogy egy új antileukaemiás gyógyszernek milyen a legmegfelelőbb human alkalmazása: a kis-dosisu tartós vagy az acutan intermittáló nagydosisu kezelés. Az elhúzódo adagolást kevésbé tartja kedvezőnek, mert az ún. fenn-tartó adag hatástalanul k csiny, és elősegitheti a gyógyszer resistantia kifejlődését.

Petrányi leukaemiával kapcsolatos eredményeit a külföldi irodalom idézi, és a Lancet is kiemelten foglalkozott velük. Eredményei és bevált módszere alapján legujabban a Bolognai Egyetem Haematológiai Intézetéből Prof. Sante Tura nemzetközi kollaborációban való részvételre kérte fel, melynek végeredménye az, hogy a CML-ben szenvedők sokkal hosszabban tarthatók nemcsak életben, hanem munkaképesen is. Az 1972-es bolognai konferencia anyaga, benne Petrányinak ott tartott jelentős előadásával most /ugyancsak a Lancet-ben/ kerül közlésre.

Az immunmechanizmus természetesen sok betegségben jelentős. Ezt chronikus pyelonephritisben eddig kevésbé vették figyelembe. Petrányi szórványos adatokat gyűjtött össze, ezeket saját vizsgálataival kiegészítette; így bizonyította, hogy e betegség irreversibilissé való válásában az immunreactio minősége rendkívül fontos /115/91, 123/99, 138/112.sz./.

A fentiekben nyilván nem térhettünk ki Petrányi összes munkáinak ismertetésére. Sok eredménye ma már a mindennapi klinikai gyakorlatban kerül alkalmazásra. A Debreceni Orvostudományi Egyetemnek a immunologia-allergologia kutatásában régi tradíciói vannak. Petrányi e tradícióktól független irányból indult el: egy régebben ritkának látszó kórképből, melyet pathogenetikailag ő tartott kulcsfontosságúnak. A munka során derült ki, hogy adatai, vizsgálatai és kísérletei, az eredményekre

alapított munkahypotesisek az immunologia legmondernebb irányát képviselik, és a világirodalommal párhuzamosan fejlődtek - néha egyes vonatkozásban a külföldet is megelőzve. A Debreceni Orvostudományi Egyetem kutatási területéhez ez a munkásság szorosán kapcsolódik és új irányt jelent.

Petrányi munkássága hazánkban kétségtelenül uttörő, eredményei a gyakorlatban világviszonylatban is jelentősek /az autoimmun vesebajok gyógyítása cytostaticumokkal 1963 -tól kezdve és a chronikus myeloid leukaemia kezelésében elért eredményei/. Igéretesek még a továbbiakban is nemcsak az autoimmun betegségekre vonatkozó folyamatban lévő vizsgálatait, hanem újabb kutatási irányait, hypothesisi a transplantációs immunológiában és a tumorkutatásban.

Klinikáján a korszerű immunologiai kutatásokra felkészült iskola nevelődött, akiknek révén a Debreceni orvostudományi Egyetem I.sz. Belklinikáját a hazai immunologiai kutatások egyik legfontosabb klinikai bázisának tartjuk. Ennek elismerésképpen rendszeresen kérik fel különböző társaságok reprezentatív előadásokra, számos tankönyv és monographia szerzője - elsősorban klinikai immunologiai problémákkal kapcsolatban /a könyvek és könyvfejezetek listájában a 10., 11., 15., 16., 18., 19., 21., 23., 24., 26.sz./.

1967-ben Debrecenben sok külföldi részvételével ő rendezte meg a VI. Magyar Haematologus Kongresszust, és ő vezette ezen belül a leukemia konferenciát. 1968 őszén ő szervezte meg az I. Magyar Transplantációs Kerekasztal Konferenciát, melyen beszámolt az immunosuppressio klinikai eredményeiről. 1969. júliusában ő szerepelt moderatorként a II. Konferencia 2. részében. A MTA V. Osztálya felkérte egy Autoimmunbetegségek c. könyv megírására, ill. szerkesztésére, mely 1971. őszére elkészült és az Akadémiai Kiadónál megjelenés alatt áll.

mindezek következtében úgy véljük, hogy Petrányi Gyula dr. az Orvosi Osztály területén tudománypolitikai munkára képes

és hajlandó, továbbá kellő aktivitással rendelkezik. Tudomány-
ágát műveli és fejleszti, a szervező munkában készséggel részt-
vesz és a tudományos eredmények felhasználását is elő fogja se-
gíteni.

Debrecen, 1972. augusztus 18.

Dr.Sós József s.k.
egyetemi tanár
az MTA levelező tagja

Dr.Kesztyüs Lóránd s.k.
egyetemi tanár
az MTA levelező tagja

Igen tisztelt Osztályelnök Ur !

Alulírottak tisztelettel javasoljuk DR.STARK ERVINNEK az orvostudományok doktorának az MTA levelező tagjává való megválasztását.

Dr.Stark Ervin 1922-ben született Nyirbogdányban. Orvosi oklevelét a Debreceni Orvostudományi Egyetemen 1950-ben szerezte meg summa cum laude eredménnyel. 1946-tól 1951-ig a Debreceni Élettani Intézetben demonstrátorként, majd gyakornokként dolgozott. 1951-ben a Budapesti Orvostudományi Egyetem I.Belklinikájára került, ahol Rusznyák akadémikus által vezetett aspiráns lett. 1954-ben az MTA Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézetében tudományos munkatárs, 1958-ban igazgatóhelyettes, 1968-ban a Kórélettani OSztály vezetője lett, majd 1970-ben a Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet igazgatójává nevezték ki.

Kandidátusi disszertációját 1956-ban védte meg. 1966-ban az Akadémiai Díj I.fokozatával tüntették ki; 1969-ben az orvostudományok doktora fokozatot nyert el. 1970-ben az MTA Orvosi Osztálya tanácskozó tagjává választotta, 1960-ban a Szocialista Munkáért Érdeméremmel, 1969-ben a Munka Érdemrend ezüst fokozatával tüntették ki.

Dr.Stark Ervin tudományos munkáinak jeyzékét a mellékelt lista tartalmazza: 132 dolgozatot írt, amelyek közül 30 részben vagy egészben idegennyelvű közlemények magyar nyelvű változata. Kutató pályájának kezdetén a sexual-steroidok szénhidrátanyagcserére kifejtett hatásával foglalkozott, majd figyelemreméltó adatokat közölt a nyiroknak a hormontransportban játszott szerepéről. Érdeklődését egyre inkább a környezethez történő alkalmazkodásban szerepet játszó neuroendokrin folyamatok tanulmányozása kötötte le. Munkásságában e folyamatok tanulmányozása dominál. Kutatómunkájának eredményeit a következő problémák köré csoportosíthatjuk :

1./ A hypothalamus-hypophysis-mellékvese rendszer működését szabályozó mechanizmusok tanulmányozása. Az elsők között álla-

pitotta meg a központi idegrendszernek az acut ACTH-secretióban játszott szerepét és bizonyította, hogy a mellékvesekéreg hormonok a stressben létrejövő anyagcsere folyamatokban nem megindító/"trigger"/, hanem "permissiv" szerepet játszanak. Bizonyította, hogy a régebbi felfogással szemben a stress-okozta ACTH secretió nem a negativ feed-back mechanizmus elve alapján jön létre, továbbá, hogy a mellékvesekéreg hormonok feed-back hatása független azok aktuális plasma-szintjétől. Indirekt, majd direkt módon igazolta, hogy a stressorok egy csoportja neurális uton fokozza a hypothalamusban a CRF s ezen keresztül az ACTH elválasztást, míg a stressorok egy másik csoportja "humorális uton is képes az ACTH elválasztást fokozni, Ugyancsak megállapította, hogy a corticoidok visszajelentésének helye részben extra-hypothalamikus.

Érdekes és nagy érdeklődést keltő eredményekre jutott a hypothalamikus összeköttetéseitől megfosztott hypophysis ACTH-secretiójával kapcsolatban. E kérdés tanulmányozására szövettényésztési és egy-sejt tenyésztési módszert dolgozott ki, melynek segítségével megállapította, hogy a hypothalamustól izolált hypophysis hosszú időn át képes ACTH termelésre.

2./ Elismert eredményeket ért el az embrionalis hypophysis és mellékvese hormontermelő képességének és finomszerkezetének kutatásában. Megállapította, hogy az embrionalis hypophysis ACTH elválasztására, a mellékvese a speciesre jellemző corticoid secretiora képes már az embrionalis fejlődés korai szakában ; az emberi embrio esetében már az egyedfejlődés 3. hónapjában. Eredményei szerint a mellékvese hormonsecretiója, valamint az ACTH-val szembeni válaszkészsége korábban jelenik meg, mint azok az elektronmikroszkóppal kimutatható szerkezeti elemek, amelyek felnőtt állatban a corticoid szintéziséhez szükséges enzimek hordozói.

3./ Megállapította, hogy az ACTH nemcsak a corticoidgenesist, hanem a mellékvesén átáramló vérmennyiséget is növeli és e két mechanizmus egymástól független lehet. E tanulmányok kapcsán

az ACTH-nak extraadrenalis hatását ismerte fel; növeli az ovariumon átáramló vérmennyiséget.

Dr. Stark Ervinnek a hypophysis-mellékvese rendszerrel kapcsolatos eredményei a nemzetközi irodalomban megerősítést nyertek és mind hazánkban, mind külföldön elismerést váltottak ki. Pozitívan értékeli eredményeit az embrionalis endokrinológia nemzetközileg is elismert szakértője E. Block /"Disturbances of the Adrenal Cortex" 1968. II.kötet 741.oldal./, C.H. Li, az ACTH szerkezetének felderítője, Stark Ervin adatait említi azon kevés adat között, melyek alapján ő a troph-hormonoknak korábban kialakított fogalmát nem tartja már érvényesnek /Perspectives in Biology and Medicine 11, 498, 1968./.

Dr. Stark Ervin a neuroendokrinológia hazai és nemzetközi rendezvényeinek rendszeres résztvevője. Tudományos munkássága elismerésének jele, hogy nemzetközi szimpoziumok gyakran meghívott előadója. Igen sokszor tart meghívásra előadást nemzetközileg elismert kutatóhelyeken. 1971-ben 2 hónapra vendégprofesszorként működött a Párizsi Egyetem Természettudományi Karán. Különösen szoros kapcsolatai vannak a SZU, az USA, Anglia és Franciaország neves kutatóival, ill. intézményeivel. Számos külföldi tudományos társaság tagja.

Dr. Stark Ervin magasszintű kutatómunkája mellett a magyar orvostudomány területén jelentős tudománypolitikai és tudomány-szervezői tevékenységet fejt ki. Az MTA Endokrinológiai Bizottságának elnökhelyettese, a megfelelő MOTESZ társaság, valamint az Élettani Társaság vezetőségi tagja. Közel 10 éve működik a TMB szakbizottságának tagjaként; 1970 óta az MTA Orvosi Osztályának tanácskozó tagja. Széles körű és sokrétű társadalmi munkát végez.

Külön ki kell emelnünk dr. Stark Ervin szerepét az MTA Kisérleti Orvostudományi Kutató Intézetének megteremtésében, fejlesztésében és magas szintjének fenntartásában. Az intézet ma nemzetközi hírnévnek örvend. Olyan kutatóbázist képvisel, mely a kutatógárda képzettsége, magasszintű metodikai felkészültsége és eredményei

alapján nemzetközi rangu. Mindebben kezdettől fogva dr.Stark Ervinnek mint az intézet első igazgatója dr.Rusznyák István akadémikus helyettesének már igazgatói kinevezése előtt is igen jelentős szerepe volt. Az elmondottak alapján dr.Stark Ervint tudományos és társadalmi munkája méltóvá teszi arra, hogy az MTA levelező tagja legyen.

Budapest, 1972. július 25.

Dr.Rusznyák István s.k. dr.Donhoffer Szilárd s.k. dr.Bálint Péter
az MTA r.tagja az MTA lev.tagja az MTA lev.tag

J a v a s l a t
levelező tag választására

1. A javaslattevők neve: Dr. Geszti P. Ottó,
Dr. Major Máté r. tag,
Dr. Szabó János l. tag,
Dr. Csáki Frigyes l. tag.
2. A javasolt személy neve: Dr. GÁBOR LÁSZLÓ, 1910.
3. Tudományos fokozata és megszerzésének éve: a műszaki tudományok doktora, 1958.
4. Munkahelye, beosztása: Budapesti Műszaki Egyetem, Építész-mérnöki Kar, az Épületek Szerkezetei, Berendezései Intézet igazgatója, az Épületszerkezeti Tanszék tanszékvezető tanára.
5. Szakterülete: Épületszerkezettan, az épületszerkezetek tervezésének elmélete, épületfizika, építészeti tervezés, az ezekkel kapcsolatos szakirodalmi és szakértői tevékenység.
6. Szakmai jellemzése:

Az alkotó építészeti pályát cseréli fel a pedagógus-tudósával. Az 1932-44 években a körülmények szorításában más névben hoz létre önálló építészeti műveket. Saját nevével publikált sikertelen építészeti alkotása az első nagy debreceni bérház és a felszabadulás után társszerzőkkel együtt tervezett mai pártszékház.

Az építészeti gyakorlatban is a problémákba elmélyedő, analitikus szemléletű tudósnak bizonyul, amint, hogy széles körű humán műveltség alapjain, rendre, szintézisre törő építészeti szemlélettel közelíti meg tudományos feladatait is.

A hazai épületszerkezettant - amely a felszabadulás előtti viszonyoknak megfelelően alig volt több, mint a piac kínálata szerkezetek pusztá leírása - objektív kritériumokra

alapozott tudományá fejleszti. Szisztematikus munkával kiépíti a kapcsolatokat az épületszerkezetek tervezéséhez-fejlesztéséhez támpontokat adó természettudományokkal, épületfizikai diszciplinákkal. A rendelkezésre álló anyagi erőkből kísérleti bázist teremt az épületszerkezetek épületfizikai szemléletű oknyomozó vizsgálatához. Az épületfizikai-épületgépészeti-épületszerkezeti problémák együttes kezelésével valójában interdiszciplináris szemléletű új kutatási irányt tár fel.

Építészeti tapasztalatai, szemlélete, alkotó vénája megóvják attól, hogy az Intézetében irányításával folyó mégoly jelentős kutatásokat pusztán szűk értelemben vett technikai-technológiai szemszögből értékelje; az épületszerkezetekkel az épületek kedvéért, az épületekkel, az építészeti környezettel az igazabb és a szebb emberi élet megteremtése érdekében foglalkozik. Az épületszerkezet-tudományt a szerkezettervezés, épülettervezés eszközének tekinti és humán-alkotó szemlélettel műveli.

Alkotói igényességének, oknyomozó szenvedélyének és rendszerteremtő logikájának plasztikus példája a négy kötetre tervezett Épületszerkezettan, amelynek harmadik kötete ez évben jelent meg és amely széles körben - külföldön is - méltán keltette fel a szűk értelemben vett szakmai közvélemény és a gyakorló építészek széles körének érdeklődését. Kitüntetett figyelmet érdemel a sokágu, sokrétű, szakok, szakiparok széles skálája részére tudományos háttérrel képező terület összefogása egyetlen szerves és logikus felépítésű rendszerrel, ami példátlan teljesítmény a szakma irodalmában - a rendszerezésben oly kitűnő németeknek nincs hasonló teljességű épületszerkezettanuk.

Az utolsó években kutatásaival a nagyipari jellegű építés tudományos problémái felé fordul: a gyártott szerkezeti elemek méretei megválogatásával, koordinálásával, a mérettűrés, a szerkezeti rendszerek optimum értékeinek elektronikus számítógépes, matematikai megközelítésével foglalkozik. Ezek -

ről az új kutatásairól számol be ez évi akadémiai felolvasó ülésén is.

7. Tudományos munkássága /könyvek, önálló tudományos eredményeket tartalmazó publikációk és szabadalmak:

a/ Szakcikkek

Az építőipari költségmérés tudományos módszere

A különböző szintszámú lakóépületek szerkezeti és gazdasági vizsgálata, az optimális magasság megállapítása.

A különböző típusú lakóépületek műszaki és gazdasági összehasonlító vizsgálata.

Quelques problèmes relatifs de la protection des toits contre l'action thermique et la condensation des vapeurs
/ÉKME Tudományos Közlemények 1963./

Korszerű víz- és nedvesség elleni szigetelés /térsszerzőkkel /OMFB 1963.

A 100 éves építészmérnökképzés története /Periodica Polytechnika 1972/.

Az építészet és az építészettudomány feladata, jelentősége, gondja. /Magyar Tudomány 1972/7-8/.

b/ Előadások

Mérnök Továbbképző Intézetben:

A lakóépülettervezés műszaki és gazdasági jellemzői a lakóérték és építési költség függvényében.

A különleges épületfedések.

A különleges fémlemezszerkezetek.

A hő- és párahatásból adódó szerkezettervezési problémák.

Szakmérnöki tanfolyamon:

Épületfizika és szerkezettervezés

A Lengyel Tudományos Akadémia ülésszakán:

A különböző rendeltetésű és fesztávolságú mezőgazdasági épületek azonos alakú és méretű előregyártott szerkezeti

elemekkel való megoldása.

A Magyar Tudományos Akadémia előregyártó ülészakán:
Az előregyártás kérdéseiről.

Az ÉKME tudományos ülészakán:

A falszerkezetek fejlődése, 1957.

A vízhatlan fedésű tető hő- és párávédelmének egynéhány kérdése, 1963.

A leningrádi Építőipari Egyetemen:

A vízszigetelés különleges kérdései.

A magyar építésznevelés.

A firenzei Egyetem Építészmérnöki Karán /1968/:

A magyar felső oktatás, ezenbelül az építészképzés problémái.

A BME Építészmérnöki Karának 100 éves jubileumán:

A 100 éves építészmérnökképzés története. /1971/.

Az MTA felolvasó ülésén:

Az építésiparosítás néhány elméleti kérdése /1972/.

c/ Szakkönyvek:

Tetőfedések és fémlemez munkák, 3 kötet, terjedelme 65 iv, megjelent 1952.

Diszlakatos munkák, kézirat, elkészült 1954.

Épületszerkezettan I., terjedelme 34 iv, megjelent 1958.

Épületszerkezettan II., terjedelme 36 iv, megjelent 1964.

Épületszerkezettan III. terjedelme 36 iv, megjelent 1972.

Tervező építész munkásság

Lakóépületek, ipari épületek, középületek /Berényi u. 6/b, XII., Tigris u. 46., XI. Stoczek u. 19, II. Mártírok utja 29, XII. Szamos u. 5, II. Mártírok utja 57, XII. Csaba u. 5. XII. Maros u. 24. XII. Maros u. 26., XII. Maros u. 28.

XII. Csaba u. 16. Belügyminisztérium /jelenleg MSZMP központ székháza/ stb. tervezése.

Számos tervpályázaton első díjat nyert.

8. Tudománypolitikai tevékenysége /közreműködés az MTA bizottságaiban, más főhatóságok és társadalmi szervezet munkájában, stb/:

Az MTA Építészettudományi Bizottságának elnöke,
a MÉSZ vezetőségének tagja,
az Építés- Építészettudomány szerkesztőbizottságának
tagja,
az Építés Kutatás Fejlesztés szerkesztő bizottságának
tagja,
az ÉVM Lakóépület Tervező Vállalat felügyelő bizottsá-
gának tagja,
az EVM Műszaki Fejlesztési Tanácsának tagja,
résztt vesz az OMF, a TTI és az IPARTERV keretén belül
bizottságok, tervtanácsok munkájában.

Budapest, 1972. október 26.

Dr.Gesztli P. Ottó s.k.

Dr.Major Máté s.k.

Dr.Szabó János
s.k.

Dr.Csáki Frigyes s.k.

J A V A S L A T
AKADÉMIAI LEVELEZŐ TAGSÁGRA

1. Javaslattervek neve: Szigeti György akadémikus
Kónya Albert levelező tag
2. Javasolt személy neve, születési éve: Dr.LUKÁCS JÓZSEF, 1925.
3. Tudományos fokozata és megszerzésének éve: műszaki tudományok doktora, 1967.
4. Munkahelye, beosztása: Villamosipari Kutató Intézet, igazgató
5. Szakterülete: ipari elektronika, villamos hajtások, félvezetőtechnika

Életrajzi adatok

Dr.Lukács József 1925-ben Budapesten született. Középiskolát a Trefort gimnáziumban végezte. 1943-ban iratkozott a Műszaki Egyetem gépészmérnöki karára. Ugyanitt "B" tagozatos /Villamos/ diplomáját 1948-ban nyerte el kitűnő minősítéssel.

1948-tól 1949-ig a Ganz Villamossági Gyár Kutató és Kísérleti Osztályán dolgozott, a továbbiakban pedig az osztályból alakított Villamosipari Kutató Intézetben; kezdetben mint kutatómérnök, későbbiekben mint osztály és főosztályvezető, 1968-tól, mint igazgató vezeti a magyar erősáramu ipar központi kutatóbázisát.

1949-ben "Sub Laurea" aranygyűrűvel a Műegyetem műszaki doktorátusát nyerte el. 1957-ben kandidátusi, 1967-ben a műszaki tudományok doktori fokozatát szerezte meg.

Szűkebb szakterületén a félvezető technológiában a Szovjetunióban kb. 3/4 évet, az USA-ban éves tanulmányutat tett. Ezen túlmenően Európa közel minden államában tett tanulmányutakat, Csehszlovákia, Lengyelország, Anglia, Franciaország és Németország vonatkozásában több alkalommal is.

Az iparban végzett munkájáért két alkalommal a "Kohó- és Gépipar Kiváló Dolgozója" címet, a Munka Érdemrend bronz fokozatát és a Kossuth-díj ezüst fokozatát nyerte el. 1971-ben Zipernovszky-díjat nyert, az erősáramu elektrotechnika területén kifejtett műszaki irodalmi munkáért.

Műszaki tudományos munka.

Pályája kezdetén, mint a Ganz Villamossági Gyár mérnöke, számos technológiai problémát old meg. Ezek közül az alábbiakat emeljük ki:

- BoCo mozdony folyadékhűtése,
- Rétegelt mikabázisu szigetelőanyagok hővezetése nyomás alatt,
- Nagyfeszültségű papírszigetelések éves öregedése 80 C^o-n olajban,
- Nagyáramu impulzushegesztési kérdések, Impalla rendszer kidolgozása /gyártás még ma is folyik/,
- Nemlineáris ellenállások gyártási technológiája.

1957-ben kezdett foglalkozni germánium teljesítménydiódák kifejlesztésével. Ezt követte 1959-63 között az ötvözött szilíciumdiódasorozat kidolgozása 150 Amperig /melyekkel jelenleg is 3000 LE-s villamos mozdonyaink futnak./ Ezen időben kidolgozta az elektrotechnikai, alumíniummal dopolt szilíciumkarbidot, valamint egészen úttörő jelleggel szilícium-szilícium-karbid heterojunctionokat. Irányítása alatt jött létre 1962-68 között a magyar tirisztorsorozat 250 Amperes terhelhetőségig.

1960-1965 közötti időközben a magyar GTL tulfeszültség-levezető sorozat/5000 Volt-tól 220.000 V-ig/ kidolgozásában vett tevékeny részt, főként a "Contrapolar" szikraközök megalkotásával. A bizmut - tellurid hűtőelemek kidolgozásában, valamint a germánium-szilícium termogenerátorok létrehozásában is jelentős munkát végzett.

Az USA-ban végzett kísérleti munkája során - egy régebben általa felvetett gondolat alapján - termoinduktív generátort

valósított meg.

Legújabb munkái - hővillamos közvetlen energiaátalakítás keretében - a kémiai kötési energiák töltött részésként rendezett kinetikus energiájává történő átalakításra vonatkoznak. Ennek keretében személyesen irányítja a VKI-ben a gyorsított oxigén atomokkal végrehajtott ún. "kontrollált égés"-re vonatkozó kutatásokat.

Előbbinél kisebb mértékben vesz részt a karbonátolvadéku tüzelőanyagelemek fejlesztésében. E téren 1 kW-os teljesítményt és 1000 üzemórát sikerült megvalósítani.

Műszaki irodalmi munkássága: kb. 20 cikk, két könyvrészlet, műszaki kandidátusi, ill. doktori disszertációk.

A folyóiratokban megjelent 20 db. műszaki tudományos cikk, számos idegen nyelvű előadás közül az alábbiakat emeljük ki, mint eredeti eredményeket közlőket, illetve külföldi szakirodalomban is recenziót keltőket:

"Félvezető termovillamos generátor" /Elektrotechnika 1957/ A cikkben a Nernst-Ettingshausen generátor hatásfokára közölt levezetést szakfolyóiratokban is elsőként ismerik el.

Das "Impalla" Verfahren. Elektrische 1962. A cikk az általa kidolgozott, külföldön 6 országban szabadalmat nyert alumínium-réz impulzushegesztési eljárást ismerteti.

"Termoinduktív generátor" /Elektrotechnika, 1964./c. cikk képezte alapját az USA-ban végzett kísérleti munkának.

"Si-SiC heterojunctions" /Acta Technica, 1966./ c. cikk technológiai szempontból uttörőnek számított.

"Weitere Verbesserung Nichtlinearer Widerstände" /Energie Technik, 1963./ c. cikkben a nemlineáris ellenállások fejlesztésének eredményeit foglalta össze.

Formation of electrical field perpendicular to direction of discharge current. Acta Physica 1966. c. tanulmányban a nagyáramú nemlineáris ellenállások robbanásának egy kérdését tárgyalja.

"The importance of elliptical momentum distribution of gas molecules in direct thermal-electrical energy conversion" Acta Technika 1971, a közvetlen energiaátalakítás egyik alapkérdését tárgyalja.

Meg kell említeni a nyilvánosságra nem hozott kb. 8. db. ipari szempontból jelentős technológiai gyártási előírást, amelyekre jelentős - többszáz millió értékű - termelés alapozódott.

Szabadalmainak száma: hazai vonatkozásban 10, külföldi elfogadásban 5.

Az irodalmi működés teljes felsorolását mellékeljük.

Tudomány- és iparpolitikai tevékenysége, kezdeményezései.

Dr. Lukács József igen lényeges érdemének tekintjük, hogy jó érzékkel, megfelelő időben -, még 1957-ben - felismerte azokat a lehetőségeket, amelyeket a szilárdtest fizika az erősáramú villamosipar számára jelent. Megfelelő felkészültségével a felmerült technológiai problémákat megoldotta. Iskolát alakított ki maga körül a VKI technológiai főosztályán, amely jelenlegi kb. 140 fős létszámával a jövő nehezebb feladatainak megoldására is képes. Az erősáramú ipar keretében létrehozta a félvezető ipart. Hasonló uttörő kezdeményezése volt, amikor 1969-ben a mobil villamos energiaforrások, közvetlen villamos fém és földmégmunkálás, valamint villamos közlekedésre vonatkozóan tanulmányt dolgozott ki, melyet a KGM CP 12 címen iparági célprogramként fogadott el 60 MFT. értékben. Az azóta bekövetkezett események igazolták a program előrelátó jellegét.

Lényegesebb, iparilag eddig megvalósított technológiák az alábbiakban adhatók meg:

- nemlineáris szilíciumkarbid ellenállások,
- germánium teljesítménydiódák,
- szilícium teljesítménydiódák,

- szilícium p-n-p-n tirisztorok,
- bizmut-tellurid hűtőelemek,
- germánium-szilícium termogenerátor anyag,
- napfényelemek,
- elektrodinamikus és elektrohidraulikus meleg megmunkálások.

Munkája alapján kidolgozott és legyártott erősáramu félvezető elemek termelési értéke az utóbbi öt évben kb. 300 millió Ft. Az utóbbi öt évben magyar elemekkel épült félvezetős berendezések értéke kb. 1200 millió Ft.

- . -

Az erősáramu mérnökök képzésében 1947-től vesz részt. Kezdetben mint a BME Fizikai Intézetének tanársegédje, az 1950-es évek közepétől mint meghívott előadó.

Tanársegédként mérési gyakorlatokat vezetett, mint előadó a "Fizikai I-II" tárgyat adta elő. 1972-ben a "Közvetlen energiaátalakítás" c. tárgy előadója volt.

- . -

Társadalmi, illetve tudománypolitikai tevékenységet folytat, mint a Magyar Elektrotechnikai Egyesület alelnöke. Tagja a Magyar Tudományos Akadémia Elektrotechnikai Bizottságának, Szilárdtestfizikai Komplex Bizottságának, valamint Közvetlen Energiaátalakítási Albizottságnak. A KGM az OMFB Műszaki Kutatásokat Koordináló Tanács tagjának jelölte. Hazánkat minisztertanácsi megbízás alapján a WAITRO-ban /World Association of Industrial Research Organization/ 1969 óta képviseli.

Több ipari delegációban képviselte hazánkat. Ezek keretében 1958-ban Moszkvában orosz, 1965-ben ill. 1967-ben Berkeleyben és Londonban angol és 1971-ben Brüsszelben francianyelvű előadásokban ismertette a magyar erősáramu ipart, ill. a magyar kutatási tevékenységet.

Budapest, 1972. október 21.

Dr.Szigeti György s.k.

Dr.Kónya Albert s.k.

J A V A S L A T

Dr. VÁMOS TIBORNAK akadémiai levelező taggá való megválasztására

1. Javaslattevők neve:

Benedikt Ottó akadémikus	Geszti P. Ottó akad.lev.tag
Kovács Károly P.akadémikus	Barta István akad. lev.tag
Szendy Károly ak. lev.tag	Szigeti György akadémikus
Szabó János lev.tag	Heller László akadémikus
Pál Lénárd lev.tag	Osztrovszki György lev.tag
Csáki Frigyes lev.tag	

2. Javasolt személy neve, születési éve: Vámos Tibor, 1926.

3. Tudományos fokozata és megszerzésének éve: műszaki tudományok doktora, 1964.

4. Munkahelye, beosztása: MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézete, igazgató.

5. Szakterülete: automatika, számítástechnika.

6. Szakmai jellemzése:

Vámos Tibor 1949-ben fejezte tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetemen. 1954-ig különböző erőművekben dolgozott. 1954-től aspiráns, kandidátusi disszertációját 1958-ban védte meg, ennek címe: Dobos szénportüzelésű kazánok terhelésszabályozásának néhány kérdése. Ettől az időponttól 1964-ig a VEIKI Automatika Osztály vezetője. Témái ebben az időben: energiarendszerek irányítása, kazánok szabályozása, energiarendszerek számítástechnikai problémái, távmérési és távműködtetési kérdések megoldása.

1958-1964 között 36 publikációja jelent meg. Legtöbbjét egyedüli szerzőként írta, néhányat társszerzővel, nagyrészt idegen nyelven. /Acta Technica, Proc. IFAC stb./.

1964-ben védte meg doktori disszertációját, melynek címe: "Az energetikai optimalizálás néhány fő kérdéséről".

Energetikai rendszerek automatizálási kérdéseiről a Műszaki Egyetem Villamosművek Tanszéke, folyamatszabályozási kérdésekről pedig a Folyamatszabályozási tanszék keretében tartott fakultatív előadásokat, ennek kapcsán címzetes egyetemi tanári címet kapott.

Nagymértékben nevéhez fűződnek a gazdaságos teherelosztással kapcsolatos automatika területén alkalmazott berendezések, amelyeket a VEIKI kivitelezett.

1964 elejétől az MTA Automatizálási Kutató Intézet igazgatóhelyettese, majd 1971-től igazgatója. Megbízatást kapott az MTA Számítástechnikai Intézetének vezetésére is. /E két intézet egyesült Számítástechnikai és Automatizálási Intézet címen, és az egyesített intézet igazgatója Vámos Tibor lett./

1965-től 14 publikációja jelent meg, elsősorban folyamatirányítás, identifikálás területéről, de foglalkozott a mesterséges intelligencia problémáival is.

1970-ben jelent meg az Akadémiai Kiadó gondozásában Nagy ipari folyamatok irányítása c. könyve, amelynek nagy érdeme, hogy e fontos területen, korszerű eszközökkel magas színvonalon új elméleti módszerket, nagy fontosságú gyakorlati eredményeket mutat fel.

Tudományos eredményei és publikációi mellett különös érdemként lehet kiemelni az automatika, számítástechnika területén az elméletet és a gyakorlatot, valamint a fejlődés irányait kiválóan ismerő áttekintését, amelynek alapján mint igazgatóhelyettes és később mint igazgató, rendkívüli alkotó tehetséggel és kezdeményezéssel, megtalálva az alaputatás és a gyakorlat helyes arányát, egy sor fontos és eredményes kutatást indított el, és így őt a hazai automatika kutatás és fejlesztés egyik vezető egyéniségének kell tekinteni. Jelentős mértékben neki köszönhető az Automatizálási Kutató Intézet szervezetén belül folytatott mély és

széles körű tudományos kutatómunka megszervezése és irányítása. Új és célratoró vezetési módszereivel a példamutató szocialista vezető típus képviselője.

1958 óta különböző IFAC bizottságokban vesz részt és a legutóbbi, 1972. évi kongresszus óta a végrehajtóbizottság tagja, ami tudományos tevékenységének nemzetközi elismerését jelzi.

8. Tudománypolitikai tevékenység /közreműködés az MTA bizottságaiban, más főhatóságok és társadalmi szervezetek munkájában, stb./.

Vámos Tibor az MTA Műszaki Osztály Energetikai Szakcsoportjának doktor tagja, valamint az MTA Automatika Bizottság tagja, a MATE vezetőségi tagja. E szervezetek munkájában aktívan részt vesz. Az utóbbi 3 évben a társadalmi kérdésekről írott sok eredeti gondolatot tartalmazó cikke a Társadalmi Szemlében jelent meg, tudományszervezési kérdésekről írott gondolatébresztő cikkei pedig a Magyar Tudományban.

Szakmai és társadalmi tevékenységének elismerését mutatják kitüntetései: Munka Érdemérem /1951/, a Villamosenergiaipar Kiváló dolgozója /1952/, Szocialista Munkáért Érdemérem /1954/, Munka Érdemérem arany fokozata /1967/, Felszabadulási Jubileumi Emlék Érem /1970/, Kruspér díj /1971/.

Budapest, 1972. október 16.

Dr. Benedikt Ottó s.k.

Dr. Geszti P. Ottó s.k.

Dr. Kovács K. Pál s.k.

Dr. Barta István s.k.

Dr. Szigeti György s.k.

Dr. Szendy Károly s.k.

Dr. Szabó János s.k.

Dr. Heller László s.k.

Tudománypolitikai és tudományszervezői tevékenységére tekintettel az ajánlást támogatom.

Dr. Csáki Frigyes s.k.

J A V A S L A T

BECK MIHÁLYNAK a kémiai tudományok doktorának akadémiai levelező taggá való választására

Javasolom, hogy a Kémiai Tudományok Osztálya tegyen előterjesztést a Magyar Tudományos Akadémia Közgyűlésének Beck Mihálynak a kémiai tudományok doktorának, a Kossuth Lajos Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanárának akadémiai levelező taggá történő megválasztására.

Beck Mihály a koordinációs kémiának nemzetközileg is elismert művelője. Különösen kiemelkedő eredményeket ért el a komplex-egyensúlyok és a komplexek kinetikai vizsgálata területén. Már az ötvenes évek első felében kezdett el foglalkozni koordinációs kémiai kutatásokkal és rövid idő alatt e terület legeredményesebb hazai művelője lett. Érdeklődésének középpontjában kezdettől fogva a komplexegyensúlyok tanulmányozásának kérdése állt: az évek során új számítási módszert dolgozott ki a konszekutív egyensúlyokra, továbbá számos rendszer egyensúlyi viszonyait tisztázta mind vizes, mind nemvizes oldatokban. Ezirányu munkásságát 1965-ben az Akadémiai Kiadó által megjelentetett könyvében /Komplex egyensúlyok kémiája/ összegezte és rendszerezte. Ez a könyv - bővített és korszerűsített formában - 1971-ben angol nyelven is megjelent és igen nagy nemzetközi elismerést váltott ki.

Másik fő kutatási területe a koordinált vegyületek reaktivitásával kapcsolatos /komplex kinetika/. Ezen a területen munkássága hazánkban úttörő, sőt még jelenleg is viszonylag kevés kutatás folyik ebben az irányban.

Beck Mihály kutatásait világos kémiai szemlélet, igen alapos felkészültség és céltudatosság jellemezte és jellemzi.

Külön ki kell emelni, hogy a koordinációs kémiai kutatások hazánkban való széles körű elterjedését igen nagymértékben az ő tevékenysége segítette elő. Megszervezte a MKE Komplex-kémiai Szakcsoportját, az ő kezdeményezésére alakult meg a MTA Kémiai Tudományok Osztályának Koordinációs Kémiai Munkabizottsága. Koordinációs kémiai iskolájában számos kutató nevelkedett és indult el eredményes pályáján.

Több alkalommal tartott beszámolót az Akadémián a koordinációs kémia újabb eredményeiről.

Könyvei és monográfiái mellett, 120 - saját kutatáson alapuló - publikációja jelent meg.

Beck Mihály tudományos munkásságának hazai elismerését mutatja, hogy birtokosa az Akadémiai Díj II. fokozatának. Munkásságának nemzetközi elismerését bizonyítja számos külföldi meghívás a Szovjetunióba, az Egyesült Államokba, Angliába, a skandináv államokba, Csehszlovákiába, NDK-ba, Svájcba, továbbá szerkesztőbizottsági tagsága az *Inorganica Chimica Acta* és *Journal of Coordination Chemistry* folyóiratoknál. Tagja az IUPAC Egyensúlyi Adatok Bizottságának. - 1960/61-ben a koppenhágai egyetemen dolgozott. 1968 óta a Kossuth Lajos Tudományegyetem Fizikai Kémiai Tanszékének vezetője, és a rövid 4 év alatt elismert koordinációs kémiai kutatógárdát alakított ki.

Tudományos kutató-, és egyetemi oktatómunkássága mellett, Beck Mihály igen széles körű és hatékony tudomány-szervező tevékenységet folytat. A Magyar Tudományos Akadémia Kémiai Tudományok Osztályának tanácskozó tagja, elnöke a Koordinációs Kémiai Munkabizottságnak, tagja a Fizikai Kémiai és Szervetlen Kémiai, a Tudománytörténeti Bizottságnak, valamint a Tudományos Minősítő Bizottság Szervetlen Kémiai Bizottságának.

Tétényi Pál s.k. Dr. Szabó Zoltán s.k. Erdey-Grúz Tibor s.k.

Tüdős Ferenc s.k. Nagy Ferenc s.k. Pungor Ernő s.k.

T A G A J Á N L Á S

BENEDEK PÁL a magyar kémiai tudomány területén, valamint az oktatás és műszaki fejlesztés szempontjából is kiemelkedő eredményeket ért el. Kutatásának fő területe az ipari eljárások fizikai és kémiai alapjainak tanulmányozása. Tudományos munkásságát, három évtizedes kutató tevékenységének első szakaszát, a László Antallal közösen írt monográfia zárta le: "Vegyésszépmérnöki Tudomány alapjairól". Ez a könyv 1964-ben jelent meg magyarul, ezt két német és egy orosz nyelvű kiadás követte.

A monográfia egyik fejezete a kémiai-technológiai hálózatokról szól és tartalmazza azt a megjegyzést, hogy a hálózatok elmélete a vegyésszépmérnöki tudomány térségében még fehér folt. E felismerés indította el Benedek Pált tudományos munkásságának második szakaszán, mely eredményei szempontjából napjainkban érkezett el csúcára. Benedek Pál nagyon jól tudta, hogy e témakör vizsgálata a világ különböző pontjain kiemelkedő tudósok részvételével már folyik, s mégis megsokszorozva tudományos kutatói kedvét, a még ismeretlen terület feltárását tűzte célul maga elé. E területen elért első eredményeit az 1960-ban készült doktori értekezés tartalmazta. 1964 óta éri el kiemelkedő sikereit, amikortól a számítógép kapacitás, illetőleg a benne rejlő hatalmas segítő erő kiaknázásával igyekezett megoldani a vegyésszépmérnöki tudományban adódó nagyméretű hálózatok /más szóval: rendszerek/ kezelésekor adódó feladatokat. Az ilyen feladatoknak három szintje van. A műveletekből felépített bonyolult műveleti egységek - vagyis teljes technológiai termelő vonalak - matematikai modellezése és szimulációja; a vegyi gyár - vagyis bonyolult műveleti egységekből álló műveleti rendszerek - matematikai modellezése

B E N E D E K P Á L

Könyvek, közlemények, tanulmányok, előadások jegyzéke

1964 - 1972.

T A G A J Á N L Á S

Alulírottak tisztelettel ajánljuk a Magyar Tudományos Akadémia VII. Osztályának l e v e l e z ő tagjaul F a r k a s L ó r á n d tudományos főmunkatársat, ill. MTA tudományos tanácsadót, c. miegyetemi professzort, a kémiai tudományok doktorát.

Farkas Lóránd a Budapesti Műszaki Egyetem Zemplén Géza intézetében készítette bölcsész doktori értekezését 1942-ben. Kandidátussá való minősítése után 1964-ben nyújtotta be doktori értekezését és megszerezte a kémiai tudományok doktora minősítést. Ekkor már mintegy 100 körül járt tudományos dolgozatainak, tanulmányainak és szabadalmainak száma. A kémiai tudományok doktora cím megszerzése óta rendkívül aktív és eredményes kutatómunkát végzett, amit az azóta megjelent mint 100 közleménye igazol. Kutatási területe elsősorban a természetben előforduló növényi anyagok, közelebbről flavonok, izoflavonok, auronok, anthrachinonok, illetve ezek glykozidjainak izolálása, szerkezetfelderítése és szintézise. Mind az izoláláshoz, mind a szerkezetfelderítéshez a modern fizikai és fizikai-kémiai módszereket, különféle kromatográfiás eljárásokat, ultraibolya és infravörös spektroszkópiát, mágneses rezonanciát alkalmazza, de kutatómunkájának fő célkitűzése végső soron a természetes vegyületek szerkezetének szintézissel való igazolása.

Részeredményeket tartalmazó, valamint jelentős összefoglaló jellegű közleményeit nagyobb részt a legismertebb külföldi folyóiratokban, valamint az Acta Chimica Hungaricában, illetve a Magyar Kémiai Folyóiratban publikálta és munkássága a fent vázolt munkaterületen teljes nemzetközi elismerésben részesült. Ezt nemcsak a számos hivatkozás igazolja, de eredményeit az összefoglaló monográfiák és tankönyvek is számontartják.

Igen nagyszámu, több mint 100 növényi eredetű természetes vegyület izolálását és szerkezetfelderítését oldotta meg. E munkák során nemcsak egyes szinguláris problémák és nehézségek leküzdésére volt szükség experimentális munkái során, hanem közben általánosítható módszerek kidolgozására is törekedett. Munkássága ilyenformán a kísérletes szerves kémia több ágára is kiterjedt. Ezek közül kiemeljük az olyan általános szerves kémiai reakciókat, mint a Gattermann-Koch néven ismert szintézis kiterjesztését aktiv metylen csoportok formylezésére, amely új izoflavon szintézis kidolgozását tette lehetővé, továbbá az intramolekuláris transacylezési reakciók megvalósítását a különböző savasságu hydroxyl csoportok között. De ugyancsak kiemelkedőnek tartjuk az általa alkalmazott és kidolgozott glykozid szintéziseket, különös tekintettel a szelektíven és megvalósítható glykozilezésekre, amelyek számos természetes glykozid első szintézisét tették lehetővé számára.

A flavonoidok és izoflavonoidok gyűrű-izomerizációjának megvalósítására kidolgozott módszere nemcsak kémiai szempontból jelentős, de rámutatnak ezen vegyületek más flavonoidokká és izoflavonoidokká való átalakulási lehetőségeire és ez biokémiai szempontból is figyelemreméltó reakció.

A természetes glykozidokkal való intenzív vizsgálatokból természetszerűen következett Farkas Lóránd munkásságának további kibővülése az utóbbi években, amikor a szénhidrát kémia területén végzett olyan kutatásokat, amelyek főként a természetes glykozidokban előforduló különleges oligosaccharidok, mint pl. a neohesperidose, sophorose és kojibiose, sztereoisomer glukozido-xylose-ok stb. szintézisére irányulnak.

A legutóbbi években továbbfejlesztette, más acyl-csoportokra is kiterjesztette a transacylezési reakciót, megoldotta az összes quercetin-glucosidok szintézisét, több flavon-glucuronidot állított elő. Igen figyelemreméltó új

módszert talált a chalconok isoflavonokká való átrendezésére és jelentős az eddig ismert természetes isoflavonok szintézisének, valamint több polyglucosid előállításának megvalósítása is.

Farkas Lóránd kutató munkáját részben itthon a MTA Alkaloid Kémiai Tanszéki Kutatócsoportjában, részben külföldön végzi. Az utóbbi években a Müncheni Egyetem - Institut für Pharmazeutische Arzneimittellehre nevű tanszékén mint vendégprofesszor dolgozik rendszeresen, doktorandusokat vezet, részt vesz az intézet munkájában. 1965-66-ban több mint egy évet töltött a Floridai Állami Egyetem Kémiai Intézetében /Tallahassee, Florida USA/, mind vendégkutató. Többször kapott MTA elnökségi jutalmat, legutóbb 1971-ben I. díjat, továbbá a Müncheni Egyetem Richard Marton díját. Igen intenzív nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik és sok külföldi kutatóval alakított ki szakmai együttműködést. Számos kongresszuson, konferencián vett részt, igen sok országban tartott előadásokat, stb. Mindezek mellett irányítja itthon munkatársait, segíti őket kutatómunkájuk végzésében, a tudományos fokozat megszerzésében. A MTA Kémiai Osztálya Szerves Bizottságának tagja és a Flavonoid Munkabizottság elnöke. Az elméleti alap kutatások mellett az ipar - Chinoín Gyógyszer-gyár - számára végez gyakorlati jelentőségű és célkitűzésű kutatásokat.

Fentiekben röviden vázolt tudományos munkássága és eddig elért eredményei alapján ismételten tisztelettel ajánljuk az Akadémia VII. Osztályának levelező tagjául Farkas Lórándot, a kémiai tudományok doktorát.

Debrecen, 1972. október 30.

Dr. Bognár Rezső s.k.
akadémikus

Holló János s.k. Tétényi Pál s.k. Gerecs Árpád s.k.
az MTA levelező tagja az MTA lev. tagja akadémikus

J a v a s l a t

Alulirottak javasoljuk, hogy a Kémiai Tudományok Osztálya tegyen előterjesztést dr. V a j t a L á s z l ó Kossuth-díjas egyetemi tanár, a kémiai tudományok doktora, az Országos Kőolajipari Tröszt vezérigazgató helyettese akadémiai le v e l e z ő t a g g á választására.

Vajta László 1942-ben szerzett oklevelet a Budapesti Műszaki Egyetemen, ugyanott kezdte el pályafutását a Szervetlen Kémiai Tanszéken, majd 30 év óta megszakítás nélkül a hazai kőolaj feldolgozó iparban dolgozik. A Shell Kőolaj r.t. mérnöke, főmérnöke volt és 1951 óta különböző beosztásban a kőolajfeldolgozó iparág műszaki vezetője, az utolsó 16 évben, mint az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt feldolgozási vezérigazgató helyettese.

Kiemelendő a párhuzamos oktatói tevékenysége is, nevezetesen mint meghívott előadó a Budapesti Műszaki Egyetemen és hosszabb ideig, mint docens a Veszprémi Műszaki Egyetemen. Végül 1962-ben a Budapesti Műszaki Egyetem Kémiai Technológiai Tanszékére egyetemi tanárrá nevezték ki.

Ipari és oktatási tevékenységével együtt járt a mélyreható tudományos munkássága is. Nagy érdeme az, hogy a kőolajipar fejlődésével és fejlesztésével kapcsolatban felmerülő problémák megoldását az egyetemi és az ipari kutatóintézményekkel együttműködésben, néha az alapkutatásig is terjedő, tudományos vizsgálatokkal igyekezett alátámasztani.

A fentiekből következik, hogy Vajta László tevékenységét három vonalon kell megítélni, illetve méltatni: a kőolajfeldolgozó-ipari, oktatói és tudományos területeken, melyeket célszerűen tudott összefogni.

A kőolajfeldolgozó ipari beosztásában legfőbb feladata volt, hogy az iparág gyors fejlesztését biztosítsa. Az irányítása alatt álló iparág ma kb. 3 hét alatt .. dolgoz fel annyi

kőolajat, mint 1951-ben 1 év alatt. A kapacitási számok azonban önmagukban nem jellemzik a feladatokat, mert a fejlesztési tevékenység rendkívül bonyolult, feltételezi a technikai és gazdasági szempontoknak, valamint a termékek minőségével szemben támsztott igények változásának, ezzel kapcsolatban esetleg új eljárásoknak, a belföldi és külföldi szállítók lehetőségeinek, stb. tekintetbe vételét.

A fejlesztés folyamán került sor például a Magyar Ásványolaj és Földgáz Kísérleti Intézettel folytatott együttműködés eredményeképpen a magyar bitumenipar kiépítésére a nagylengyeli nyersolajjal kapcsolatban, továbbá egyes különleges adalékolt motorkenőolaj minőségek bevezetésére. Vajta László irányításával épültek Magyarországon, külföldi vállalatok bevonásával, az első benzinreformáló és aromatizáló, továbbá kenőolaj hidroraffinációs üzemek stb. Maga is foglalkozott új konstrukciókkal, pld. a vertikális csőkcék új típusát szerkesztette. A fejlesztési és rekonstrukciós munkák folyamán sokat foglalkozott a kőolajfinomítókra vonatkozó technológiai - energetikai összefüggésekkel, ami eddig hiányzott nálunk.

Mindez nemzetközi együttműködésre is vezetett, többek között régóta tagja a KGST Kőolaj- és Gázipari Állandó Bizottságának, mint több tudományos csoport tagja, ill. elnöke és számos belföldi, ill. külföldi kapcsolatu szakbizottságnak. Különösen kiemelendő az OMEB-ben kifejtett technikai- közgazdasági tevékenysége a kőolajipar távlati fejlesztési tervei körül.

Ami Vajta László oktatási tevékenységét illeti, előadásainak fő tárgya az "Általános kémiai technológia" és a "Szénhidrogénipari technológia" volt. Ez is rámutat arra, hogy a technológiai tudomány milyen tág területeivel foglalkozik, ami az iparfejlesztés által megkövetelt széles látókör biztosítója. Az oktatással kapcsolatos tudományos kutatásaival természetszerűen a tanszék oktató személyzetének,

valamint a diplomálók, doktoránsok munkáját irányította. Azok között több feldolgozóipari problémával kapcsolatosan kiemelendők az izotóp alkalmazási kísérletei.

Személyes tudományos munkásságának zömét, a már említettekén kívül is, az utóbbi 13 év alatt a Budapesti Műszaki Egyetem Kémiai Technológiai Tanszékén végezte.

Foglalkozott a benzinpirolízis cseppfolyós termékeivel, a benzinreformálás platinakatalizátoraival, a kőolajban és főképpen a benzinfrafrakciókban fellelhető nyomelemek meghatározásával, a bitumenek szerkezetével, a kőolajipari szennyvizek vizsgálatával, a kőolajfeldolgozó iparral kapcsolatos általános kémiai technológiai törvényszerűségekkel stb. Irodalmi tevékenységének jegyzéke szerint 11 könyve, valamint bel- és külföldi folyóiratokban 85 közleménye, továbbá több szabadalma jelent meg eddig. Számos előadást tartott bel- és külföldi kongresszusokon, stb.

Érdemei elismeréséül a következő kormánykitüntésekben részesült: Szocialista Munkáért Érdemérem /1951/, Munkaéremrend /1972/, Kossuth Díj bronzfokozata /1957/, Munka Érdemrend arany fokozata /1961/. A Magyar Kémikusok Egyesülete a kőolajfeldolgozó ipar fejlesztésére végzett munkájáért "Pfeifer Ignác díjjal", az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület "Segner Díjjal", az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság jubileumi emléklappal tüntette ki stb.

Meggyőződésünk szerint dr.Vajta László megválasztásával a Magyar Tudományos Akadémia nagytudásu, tehetséges, széles látókörű tagot nyer, aki tovább fejlesztheti az iparral fennálló tudományos kapcsolatokat. Érdemes munkássága a technológia és a közgazdaság területén egyaránt indokolja ezt a kitüntetést.

Budapest, 1972. augusztus 24.

Dr.Freund Mihály s.k.
r.tag

Korach Mór s.k.
akadémikus

Gerecs Árpád s.k.
akadémikus

Nagy Ferenc s.k.

Holló János s.k.

Dr.Polinszky Károly
s.k.

Pungor Ernő s.k.

S z a b a d a l m a k

Száma	Kelte	Címe	A szerzők neve	
132.493	1955	Függőleges csőkemence	Vajta László Néber Elemér	Magyar Ferenc Filló József
147.966	1961	Kenőanyag kompozíció kétütemű szikragyújtású motorok üzemanyagához.	Vajta László	Pallay István
148.456	1959	Pótszabadalom a 147966 sz. szabadalomnak ugyan abban a tárgyában.	Vajta László Pallay István	
154.780	1968	Eljárás szikraforgácsoló gépek munkafolyadékának célszerűen petróleumnak javítására.	Káldos Ferenc Siklós Pál Vajta László	Nagy Lajos Sütő József Wiener Gábor
154.964	1968	Alágyújtós és eljárás annak előállítására.	Klein Róbert Renczes Gyula Siklós Pál	Sütő József Vajta László
157.032	1970	Eljárás sugárhajtóművek merkaptánmentes üzemanyagának előállítására petróleumból kalcium-oxid segítségével.	Neumann Ernő	Vajta László
160.172	1972	Kenőanyagkompozíció kétütemű szikragyújtású motorok üzemanyagához.	Vajta László Cenkvári István	Pallay István

Alulírottak javasoljuk, hogy a Magyar Tudományos Akadémia 1973. évi közgyűlésén válassza meg az Akadémia levelező tagjává DR.DÉNES GÉZÁ-t, a biológiai tudományok doktorát.

Dr.Dénes Géza 1925 október 28-án született Orosházán, ahol apja téglagyári üzemvezető mérnök volt. A szegedi és a budapesti egyetemen folytatott tanulmányok után 1954-ben szerezte meg orvosdoktori diplomáját. Már egyetemi hallgató korában mikrobiológiai és szerves kémiai kutatómunkát végzett, 1949-1970 között a budapesti Orvostudományi Egyetem Orvosi Vegytani Intézetében gyakoronok, tanársegéd, adjunktus, majd docens. Több ízben járt külföldön, egy-egy évet töltött a Harvard Egyetemen /1961/62/, ill. a Montanai Egyetemen /1969/70/, USA, - és előadóként részt vett a b o s i /1958/, a moszkvai /1961/ és tókiói /1967/ biokémiai világgkongresszusokon.

53 tudományos munkája jelent meg eddig, ezek jegyzékét a melléklet tartalmazza.

Munkái közül több érdemel kiemelést. Az akridinvázis vegyületek között felfedezett olyanokat, amelyek a fág-membrán kölcsönhatást gátolják. Ezzel kapcsolatosan a galaktozidáz indukciós rendszerre fordult figyelme s körültekintően analizálta a katabolikus represszió, az un. glukóz-hatás mechanizmusát. Ezeket a munkákat foglalta össze 1961-ben megvédett kandidátusi munkájában. Munkásságának talán legértékesebb és nagyobb része az egysejtűek aminosav-bioszintézisének regulációjára vonatkozik. Kimutatta, hogy létezik egy "növényi típusú" ornitin-szintézis, mely eltér az állati szervezetekben és baktériumokban végbemenő hasonló folyamattól. . Az Ooginin bioszintézis, valamint az aromás aminosavak bioszintézise során működő enzimeket izolálta és vizsgálta ezek feed-back szabályozását. A feed-back szabályozás és a repressziós enzimszintézis regulációja közötti összefüggés kimutatásával a két-féle reguláció mechanizmusának közös alapjára következtetett. Ezeket a munkákat foglalja össze doktori disszertációja, amelyet 1970-ben védett meg.

Dr. Dénes Géza tudományos pályáján rendkívül széles szakmai tudásra tett szert és ezek felhasználásával modern biológiai kutatásnak megfelelő irányban dolgozik. Alkotó módon műveli a mikrobiológiai biokémiát, az orvosi és gyógyszeripari gyakorlati alkalmazások szemmel tartásával fejleszti a molekuláris biológia elméleti alapjait.

Széles körű áttekintése, alapos metodikai ismeretei alapján hosszabb ideje kutatócsoportot vezet és különösen nagy munkát végzett az MTA Szegedi Biológiai Központ biokémiai részlegének szervezésével, ahol jelenleg igazgatóhelyettes. 20 éven keresztül működött mint egyetemi előadó, speciálkollégiumokat tartott a budapesti és tart a szegedi Tudományegyetemen.

A Tudományos Minősítő Bizottság Orvosi Szakbizottságának 1963 óta tagja és igen sok disszertáció opponense, valamint a biokémia aspiráns-vizsgáztatója. Mint ilyen, nagy munkát végzett a korszerű biokémiai kutatómunka színvonalának emelésében. Határozott tudománypolitikai állásfoglalásaival elősegíti tudománypolitikánk érvényesítését és aktív részese az intézmény megfelelő politikai arculata kialakításának.

Dr. Dénes Géza megválasztása esetén Akadémiánk tudományos teljesítmény szempontjából méltó, tudománypolitikai munkánk számára pedig igen hasznos, aktív, széles látókörű, a jövőben magas irányító munkára is alkalmas tagot nyerne. Ebben a tudatban javasoljuk, hogy a Biológiai Osztályba sorolva, őt az Akadémia levelező tagjává válassza.

Budapest, 1972. szeptember 11.

Straub F., Brunó s.k.
akadémikus

Szabolcsi Gertrud s.k.
MTA levelező tag

J e l ö l é s
MTA levelező tagságra

GARAY ANDRÁS 1949.-ben szerzett tanári diplomát /biológia-kémia/ az Eötvös Loránd Tudomány Egyetemen, mint az Eötvös J. Kollégium tagja. Tudományos pályafutásáról az alábbiak adnak tájékoztatást.

Munkahelyek: /1/ egyetemi gyakornok, ELTE Növényélettani Tanszék, Budapest, 1949-1950; /2/ tud.kutató, Gyapottermelési Kut.Int. Székkutas, 1951-1952; /3/ tud.munkatárs, Gyógynövénytermesztési Kut Int. Budapest, 1952-1956; /4/ tud.főmunkatárs, laborvezető Növénynemesítési és Növénytermesztési Kut.Int. Fertőd, 1957-1968; /5/ tud. tanácsadó, igazgatóhelyettes, MTA Szegedi Biológiai Központ, Növényélettani Intézete, Szeged, 1968- .

Tudományos címek és fokozatok: /1/ egyetemi doktorátus, 1950; /2/ kandidátus, 1957; /3/ tudományok doktora, 1967; /4/ címzetes egyetemi tanár, 1969.

MTA tisztségek: /1/ Növényvédelmi Bizottság /tag/, 1963-1969; /2/ Biokémiai Bizottság /tag/, 1963-1969; /3/ Biofizikai Bizottság /tag/, 1969- ; /4/ Acta Botanica Hung. Szerkesztő Bizottság /tag/. 1963- ; /5/ TMB Kisérleti Biol. Szakbizottság /tag/ 1967- .

Fontosabb külföldi tanulmányutak: Department of Botany, University of British Columbia, Vancouver, B.C. 1965 /1 év, vendégelőadó/; University of Cairo, EAK, 1968 /3 hónap vendégelőadó/; Laboratoire d'Optique Physique, Université, Paris, 1970 /3 hónap/; Institute of Plant Virus Research, Chiba, Japan, 1972 /3 hónap/.

Fontosabb nemzetközi kongresszusi szereplések: International Congress of Biochemistry, 1961, Moszkva; Symposium on growth and development, 1962, Vienna; Symposium on growth and development, 1963, London; American Congress of Genetics, Vancouver, B.C. 1965; Symposium on Plant Genetics, and Development, Gatersleben, 1967 ; International Congress of Biophysics, Moszkva, 1972.

Garay András 1949 óta foglalkozik a növények növekedésének és fejlődésének szabályozásával. Kísérleti objektumát gyakorlati szempontok alapján választotta meg /anyarozs, *Lupinus albus*/ kutatásainak célja azonban mindig ugyanaz maradt; megvilágítani, hogy milyen biokémiai folyamatok idézik elő és kísérik a növények növekedését és fejlődését. Munkássága korán keltett nemzetközi visszhangot. Ennek elismerése képen 1957-ben az FM a fertődi Kertészeti Kutató Intézetben Növényélettani laboratórium létrehozásával bizta meg. A laboratórium felépítése után hat tagu csoportot szervezett, melynek élén két feladatot látott el. Citológiai, kémiai és élettani szempontból vizsgálta a kertészeti növényeket, konkrét nemesítési programokkal kapcsolatban /amelyért minisztériumi és tervhivatali jutalmat kapott/, és fejlődés-élettani kutatásokat folytatott. Számos dolgozatát az irodalomjegyzék tartalmazza. Egyik eredményssorozatát azonban külön is szeretném kiemelni: számos élettani reakciót tisztázott, melyek a növényi növekedési hormon az indolecetsav szintjét *in vivo* beállítják. Tanulmányozta az e vonatkozásban jelentős genetikai és környezeti tényezőket, nagy mértékben tisztította és jellemezte a szintbeállításért felelős enzimeket és izolálta a működésüket szabályozó modifikátorokat. Ezt a munkáját a nemzetközi szakirodalom messzemenően elismerte. Mezőgazdasággal való kapcsolatait felhasználta a növényélettan alkalmazásának széles körű terjesztésére; A Porpáczy Aladár szerkesztésében megjelent kertészeti kézikönyv /A korszerű gyümölcsstermetés elméleti alapjai/ túlnyomó részét ő írta.

A fejlődő- és növekedés teoretikus elemzése vezette Garay Andrást, amikor 1963-ban érdeklődése a kémiai és fizikai szimetriaproblémák felé fordult. Matematikai és fizikai előadásokat hallgatott a budapesti és szegedi Egyetemen, majd fejlődésélettani kutatásainak folytatása mellett a korszerű molekula-fizikai módszereket /elektronspin-rezonancia, cirkuláris-dichroizmus, elektron-spektrometria/ tanulmányozta. 1966-ban kezdte meg kísérleteit egy általa kezdeményezett, nemzetközi viszonylatban is új, fundamentális

fontosságú irányban. Adatokat szolgáltatott arra nézve, hogy az élőlények kémiai aszimetriája összefügg az anyag intrinzikus aszimetriájával. Újabb kísérleteiben arra mutatott rá, hogy az aszimetria molekulákban gerjesztéskor mágneses momentum keletkezik, melynek iránya és erőssége az energiagazdálkodás és annak szabályozása szempontjából igen fontos lehet. Ezeket a kísérleteket elismeréssel tárgyalja a szakirodalom. Az új koncepciók alapján bekapcsolódott a Növényélettani Intézet Fotoszintézis laboratóriumának munkájába is, amellyel kollaborációban kimutatta, hogy az l. fotoszisztéma működése során mágneses indukció jön létre. E megfigyelés új lényeges aspektussal gazdagította a biológiai folyamatokkal kapcsolatos mágneses jelenségekre vonatkozó ismereteinket.

Kezdeményezésének visszhangját bizonyítja, hogy 1973-ban az NSZK-ban tervezett szimetria-szimposium alelnökének kérték fel.

Jelenleg mint igazgatóhelyettes egy kitűnően működő fiatal kutatócsoportot irányít, a fertődi kutatócsoport pedig tovább dolgozik az általa elkezdett irányban, és ma is a növényi fejlődés-élettani kutatások legfontosabb bázisa.

A fentiek alapján jelöljük dr. Garay Andrászt az MTA levelező tagságára.

Farkas Gábor s.k.

MTA lev.tagja

Flerkó Béla s.k.

MTA lev.tagja

Alulírottak az Akadémia levelező tagságára ajánljuk Dr. SZABÓ GÁBOR egyetemi tanárt, a tudományok doktorát.

Dr. Szabó Gábor 1927-ben született Sárospatakon, édesapja orvos volt. Iskoláit a sárospataki ref. gimnáziumban kitűnő eredménnyel végezte. Egyetemi tanulmányait a Debreceni Orvostudományi Egyetemen 1951-ben summa cum laude minősítéssel fejezte be. Még hallgató korában a DOTE Gyógyszertani Intézetében Vályi Nagy Tibor mellett kezdte el kutatói pályáját, ugyanitt lett aspiráns 1951-ben. Részt vett a KOKI Antibiotikum Osztályának megszervezésében és fejlesztésében. 1959-ben egyetemi docensnek nevezték ki. 1960 óta oktatja az orvosi biológiát, 1963-ban egyetemi tanárrá nevezték ki. 1963-66 években az Egyetem oktatási rektorhelyettese volt. Kandidátusi disszertációját 1956-ban védete meg mikrobiális genetika témakörből. Doktori disszertációját pedig 1971-ben védte meg ugyanebből a témakörből.

Dr. Szabó Gábor széles körű társadalmi tevékenységet is kifejt. Rektorhelyettesi funkcióján kívül a múltban és a jelenben is számos akadémiai, minisztériumi és egyetemi bizottság tagja, 1945-ben lépett be a MKP-be, jelenleg az MSZMP tagja. 1965-ben a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki.

Dr. Szabó Gábor fontosabb kutatási törekvései és eredményei: főleg az új antibiotikumok izolálása és előállítása, az antibiotikumok hatásmódja, az antibiotikumok elleni rezisztencia kialakulásának módja, az antibiotikumok természetben betöltött biológiai szerepének vizsgálata, az antibiotikumokat termelő mikroorganizmusok rendszertana, valamint más mikroorganizmusok biokémiája, genetikája és citomorfológiája problémakörben folytak. Kandidátusi disszertációjában egy gyakorlati kérdés elvi alapjait vizsgálta. Hogyan alakul ki egy mikroorganizmus új tulajdonsága, a genetikai törvényszerűségek hogyan hasznosíthatók az antibiotikumok termelésének területén. Eredményeiről részben önállóan, részben munkatársakkal 74 közleményt jelentett meg, ill. jelentős számban tartott előadást hazai, valamint nemzetközi tudományos szimposiumokon és kongresszusokon.

Az általános mikrobiológia, genetika vizsgálatokból nőtt ki az általa vezetett Biológiai Intézet kutatási profilja, amelynek során a differenciálódás biokémiai genetikai szabályozását vizsgálják az utóbbi 5-9 évben. A molekuláris biológiai szemléletű kutatáshoz sikerült olyan kutatócsoportot létrehozni, amelyben a citomorfológiai, biokémiai, biofizikai és genetikai szemlélet és módszertan egyidőben szolgálják a kutatási célok elérését.

Az orvostanhallgatók számára 1963 óta három genetika ill. biológia jegyzetet írt, 1970-ben jelent meg társszerzőként írt Orvosi Biológia című tankönyve, ezenkívül két könyvrészlete szolgálta az orvosok továbbképzését. 1964-ben 3 hónapos humángenetikai képzésen vett részt Koppenhágában, amelynek stimulálására 1966-ban a WHO támogatásával hazai és külföldi előadókkal tartott angol nyelvű kéthetes bentlakásos tanfolyamot kezdeményezett és szervezett a magyar szakemberek továbbképzésére. Tagja Magyar Mikrobiológiai, Biokémiai, Farmakológiai Társaságnak, valamint a Society of General Microbiology-nak. A M. Farmakológiai Társaság Elnökségének tagja, vezeti ezen társaság Kemoterápiai szekcióját. Tagja a MTA Genetikai Bizottságának, valamint a TMB Elméleti Orvosi Szakbizottságának, valamint több egyetemi bizottságnak. A FEBS 1969 évi kongresszusán a differenciálódással foglalkozó szekció egyik üléselnöke volt, 1968-ban a Streptomyces genetikájával foglalkozó dubrowniki nemzetközi szimposiumon az új szimposium szervezőbizottsági tagjává választották.

Tanulmányuton a Szovjetunióban két alkalommal volt egy-egy hónapig. Prof. Gauze ill. prof. Alichanján intézetében antibiotikum és genetikai kutatásokat végzett. 1959-ben Cambridgeben fél éven át prof. Gale intézetében az in vitro és in vivo történő enzim-működést befolyásoló tényezőket vizsgálta.

Több nemzetközi kongresszus, szimposium előadójaként módja volt a biokémiai genetika és antibiotikum kutatás vezető kutatóival kapcsolatba lépni, velük nézeteket cserélni. E kapcsolatait gyümölcsözően értékesíti, munkájában és munkatársai tanulmányutjának szervezésében.

1963-ban történt egyetemi tanárrá való kinevezése óta megszervezte a DOTE Biológiai Intézetét. Munkatársaival a hazai molekuláris genetikai kutatások felkészült munkacsoportját hozta létre.

A doktori fokozatot 1971-ben "A streptomycetes griseus differenciálódását befolyásoló anyag izolálása és hatásmódjának tanulmányozása" című értekezésével nyerte el.

1971 augusztusától 1972 augusztusági egyéves tanulmányuton volt a new-yorki Rockefeller Egyetemen Tatum professzor laboratóiumában. Ebben az időszakban bakteriális rendszernél magasabb rendű Eukaryótán sikerült kimutatni a DNS-el történő genetikai transzformációt, és azt, hogy az ujonnan bevitt ágens a meiosis folyamata során eliminálódik.

Dr.Ádám György s.k.
egyetemi tanár
a MTA lev.tagja

dr.Krompecher István s.k.
egyetemi tanár /Debrecen/
a MTA lev.tagja

A J Á N L Á S

Dr. Bihari Ottó levelező taggá választására

Dr. Bihari Ottó egyetemi tanár, a pécsi állam- és jogtudományi Kar államjogi tanszékének vezetője, 51 éves /1921-ben született/. Fő tudományterülete az államjog, jelentős tudományos eredményei vannak azonban a közigazgatási jog tudománya területén is.

Első tudományos igényű publikációi 1949-ben jelentek meg. Kezdetben főleg a közigazgatás helyi szerveinek kérdéseivel foglalkozott, /első könyvei, ezek között kandidátusi disszertációja 1954-ben is ettárgykörből jelentek meg/, majd tudományos tevékenysége fokozatosan kiterjedt az államjog legjelentősebb elméleti kérdéseire. 1962-ben kapta meg a tudományok doktora fokozatot, "Az államhatalmi képviselői szervek elmélete" címmel benyújtott disszertációja alapján. E munkája magyar és angol nyelven jelent meg az Akadémiai Kiadónál /1963, 1970/. Jelentős önálló kutatási eredményekről is számot ad az általa írt három egyetemi tankönyv, és pedig "Államjog az államigazgatási jog alapjaival" /1960/, "Államjog" /1964/, "Összehasonlító államjog" /1967/. Folyamatos és igen aktív tudományos tevékenységről említett könyvek mellett mintegy 40 értékes tanulmánya és több tudományos igényű cikke tanuskodik. Ezek közül több jelent meg idegen nyelven, illetve külföldi folyóiratokban. Tevékenységét a nemzetközi tudományos életben is elismerik és magasra értékelik.

Kiemelendő tudományos közéletünkben betöltött szerepe. Hosszu évek óta tagja az Akadémia Állam- és Jogtudományi Bizottságának, a Tudományos Minősítő Bizottság jogi szakbizottságának; alelnöke az Államtudományi Társaságnak. Részt vett a Magyar Tudományos Akadémia Pécsi Bizottsága megszervezésében, jelenleg e bizottság titkára.

Egyetemi pályafutása szorosan összekapcsolódik a szocialista jogi egyetemi oktatás kialakulásával és fejlődésével. Egyetemi oktatói pályafutását 1950-ben a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem jogi tanszékének adjunktusaként kezdte. 1955-től egyetemi docens, majd 1957-től a pécsi Egyetem állam- és jogtudományi karának tanára. Több éven át volt dékánhelyettes. Hét éven keresztül látta el a pécsi állam- és jogtudományi kar dékáni funkcióit. Tevékeny részt vállalt az egyetemi jogi oktatás tantervi és módszertani kérdéseinek kidolgozásában. Jelenleg is a Művelődésügyi Minisztérium jogi szakbizottságának tagja.

Állami szolgálatát a közigazgatás területén kezdte. 1945-től az önkormányzati igazgatásban dolgozott járási főjegyzőként, majd megyei főjegyzőként. Ezt követően a Belügyminisztérium oktatási osztályának helyettes vezetőjeként, majd az első bentlakásos közigazgatási iskola igazgatójaként működött több éven át. Jelentős érdemei vannak az új típusu, szocialista közigazgatás építésében.

Kiemelendő a jogalkotás területén végzett munkája. Részt vett több jelentős jogszabály előkészítésében. Így pl. a tanácstörvények előkészítésében általában, ugyanugy a legutóbbi alkotmánymódosítás anyagának kidolgozásában, az ügyészi törvény előkészítésében, stb.

Közéleti, politikai tevékenysége is igen figyelemre méltó. A Pártnak 1941. óta tagja; jelentős Párt és társadalmi funkciókat lát el jelenleg is. Így hosszú évek óta tagja a Magyar Szocialista Munkáspárt Baranyamegyei Végrehajtó Bizottságának.

Tudományos munkásságának eredményeit, mind jelentős közéleti politikai tevékenységét figyelembe véve javasoljuk Dr. Bihari Ottó levelező taggá való választását.

Budapest, 1972. szept. 5.

Kovács István s.k.
lev. tag

Szabó Imre s.k.
akadémikus

A j á n l á s

Erdős Péter akadémiai levelező taggá választására

Javaslatot teszünk Erdős Péternek, a MTA Közgazdaságtudományi Intézete tudományos tanácsadójának, a közgazdaságtudományok doktorának levelező taggá való választására. Javaslatainkat az alábbiakban indokoljuk:

Erdős Péter Budapesten, 1910. július 26-án született. Ok leveles elektromérnök. A kommunista pártnak 1929 óta tagja. 1942 májusában a Függetlenségi Mozgalommal kapcsolatban letartóztatták és 6 évi fegyházra ítélték.

A Közgazdaságtudománnyal 1929 óta foglalkozik, első egyetemi előadásait az 1948/49-es tanévben tartotta a Műszaki Egyetemen, ahol később a politikai gazdaságtan tanára lett. 1955 óta dolgozik a Közgazdaságtudományi Intézetben. A közgazdaságtudományok kandidátusa fokozatot 1957-ben, a közgazdaságtudományok doktora fokozatot 1966-ban szerezte meg. Tagja az MSZMP KB Közgazdasági Munkaközösségének, a MTA Közgazdaságtudományi Bizottságának, a Közgazdasági Szemle szerkesztőbizottságának. Kitüntetései: Munka Érdemrend /1960/, Szocialista Hazáért Érdemrend /1967/, Munka Érdemrend arany fokozata /1970/.

Erdős Péter a marxista közgazdasági elmélet, a politikai gazdaságtan kiemelkedő hazai képviselője, akinek publikációi az utóbbi évtizedben fokozódó figyelmet keltettek a nemzetközi tudományos életben is. Irásaival és előadásaival jelentősen befolyásolta a közgazdasági elmélet és a közgazdasági gondolkodás hazai fejlődését. Tudományos munkásságát a marxizmus szelleméhez való ragaszkodás, s ugyanakkor az elméleti önállóság, eredetiség, az alkotói alapállás jellemzi. Ezért tudományos pályafutása során többször került az elméleti viták keresztútjába, s új gondolatainak védelmében

meg kellett küzdenie a megcsontosodott nézetekkel. Műveiben az elméleti absztrakció magas foka, a gondolatok rendszerének szigorú logikai zártsága párosul a valóság tényeinek körültekintő elemzésével, az új jelenségek iránti érzéssel és azok gondos figyelembevételével. Valamennyi publikációja kiemelkedő elméleti színvonalú, gondolatokban gazdag és nagy műgonddal készült munka.

Erdős Péter tudományos tevékenysége a közgazdasági elmélet széles területére terjedt ki. A közgazdasági elméletek történetéről szóló előadássorozata annakidején a szematizmustól mentes marxista kritika ritka megnyilvánulása volt a közgazdaság területén s ugyyszólván megalapozta az elmélet történet tudományának hazai kifejlődését.

Érdekes összefüggések feltárásával hozzájárult az 50-es évek közepén a beruházások gazdaságosságának, valamint a társadalmi termelés I. és II. osztálya közötti arány alakulásának kérdésében kibontakozó vitához.

Egyike volt azoknak, akik - szembeszállva a megcsontosodott dogmákkal - az 50-es évek második felében uttörő szerepet játszottak a szocialista tervgazdálkodás bizonyos alapvető elméleti problémáinak a felvetésében és teoretikus kidolgozásuk megkezdésében. Akkori publikációi fontos új gondolatokkal gazdagították közgazdaságtudományunkat a szocializmus gazdasági törvényeinek jellegéről, a gazdasági fejlődésben, a népgazdasági tervezésben érvényesülő szükségszerűségről és szabadságról, a tulcentralizálás káros következményeiről és a kötelező vállalati tervmutatószámok rendszerének belső ellentmondásairól, a gazdasági egységek önállóságának fontosságáról és az automatizmusok nélkülözhetetlen szerepéről a szocialista gazdaságban. Nemzetközi visszhangot keltett és akadémiai jutalomban részesült 1958-ban publikált tanulmánya: "Értékkategóriák a szocialista tervgazdaságban". Ez a munka a szocializmusbeli áruviszonyokat a szocialista társadalomban létező különérdekekből vezette le, az érdekellent-

mondások nélkülözhetetlen mozgásformájaként fogta fel, s világosan feltárta a különbséget az érték kategóriáknak a termékek rendszerében mutatószámokként történő felhasználása, és a tényleges, aktiv áruviszonyok szerepe között. Ma már megállapíthatjuk, hogy ez a tanulmány beletartozik azoknak a fontos műveknek a sorába, amelyek elméleti alapot teremtettek a szocialista gazdasági mechanizmus megreformálására irányuló törekvések számára.

Erdős Péter tudományos munkásságának legnagyobb jelentőségű területét, tudományos életművének a teoretikus eredmények szempontjából legfontosabb részét azok a mintegy 10 éve folyó kutatások képezik, amelyeknek első nagyobbblélegzett összefoglalását 1966-ban adta közre és védte meg doktori disszertációként "Adalékok a mai tőkés pénz, a konjunkturaingadozások és a gazdasági válságok elméletéhez" című könyvében /438 oldal/. Ez a mű nagyjelentőségű hozzájárulás egy, a marxista közgazdaságtudomány előtt álló hatalmas feladathoz: a mai tőkés gazdaság működési mechanizmusának, a mechanizmus-elemek közötti kölcsönös kapcsolatoknak, kölcsönhatásoknak a feltárásához.

Erdős Péter teoretikus teljesítménye ezen a téren lényegében véve abban áll, hogy továbbfejleszti, sok lényeges, a régieknek látszólag ellentmondó új tétellel gazdagítja a pénz, valamint a társadalmi ujratermelés marxi elméletét, s ezáltal alkalmassá teszi ezeket az elméleteket a modern kapitalizmus működési mechanizmusának, rövidtávu, tranziens jelenségeinek, fontos gazdasági folyamatok szabályos és szabálytalan ingadozásainak a vizsgálatára, modellezésére. Feltárja, hogy a modern kapitalizmus pénzének értéke szoros kapcsolatban áll a munkaerő árával, s hogy a pénz vásárlóereje miképpen függ a társadalmi ujratermelési folyamat mindenkori állapotától és tendenciájától. A marxi ujratermelési sémákat továbbfejlesztve a nemzetközi irodalomban is elsőnek oldja fel az ár és érték egybeesésének absztrakcióját, s ezáltal e sémákat alkal-

massá teszi azoknak a problémáknak a helyes kezelésére /a marxi egyensúlyi egyenletek nemteljesülésének esetével kapcsolatban uralkodó félremagyarázások helyreigazítására/, amelyeknek megoldásán a százaforduló idején a kiemelkedő marxista teoretikusok egész sora hiába fáradozott. Kimutatja, hogy a termelési eszközök kínálatának tulsulya jó konjunktura bekövetkezésére utal, míg a fogyasztási cikkek kínálati tulsulya az ellenkező időjárás barométerállításának tekinthető. Bebizonyítja, hogy nem a tőkés "várákozásai" határozzák meg a konjunktura alakulását, hanem a társadalmi ujratermelés fő arányainak a mozgása módosítja, korrigálja a szubjektív várákozásokat és magatartásokat. Kimutatja, hogy a normális^{an} működő tőkés ujratermelés nélkülözheti a bérek növekedését, s ezért a bérharc - paradox módon - a tőkés gazdaság normális funkcionálásának előfeltételévé válik. A marxi kétszektoros ujratermelési sémáknak háromszektorosra való bővítésével kiterjeszti vizsgálatát az állótőke ujratermelésének tanulmányozására, s ezáltal megteremti az előfeltételt annak, hogy a szabálytalan ingadozásoktól megkülönböztendő tőkés ciklus menetét behatóan lehessen elemezni.

Nemcsak új tételekkel gazdagítja az ujratermelési és válságelméletet, hanem hatalmas statisztikai anyag feldolgozásával /amelyben munkatársa is közreműködött/ példamutatóan illusztrálja és verifikálja eredeti mondanivalóját az 1929/33-as, majd /egy későbbi folyóirat-cikkben/ az 1958-as amerikai válság alapján.

Könyve a kapitalizmusról szól. A pénzelmélet és az ujratermelési elmélet terén általa feltárt új összefüggések, teoretikus tételek, modellezési megoldások azonban minden bizonytalansággal új impulzusokat és komoly segítséget adhatnak a szocialista gazdaság pénzének és ujratermelési folyamatainak a tanulmányozásához is. Ily módon Erdős Péternek ezirányú tudományos munkássága is hozzá fog járulni a szocializmus politikai gazdaságtanának továbbfejlesztéséhez.

Ma még aligha mérhetjük fel pontosan Erdős Péter munkásságának helyét, hatását, súlyát a marxista pénzelmélet és ujratermelési elmélet továbbfejlesztésében. Az azonban kétségtelen - s így is értékelik a megjelent méltatások -, hogy könyve kiemelkedő tudományos teljesítmény, jelentős hozzájárulás a marxista politikai gazdaságtan fejlődéséhez.

Erdős Péter könyve - amely a MTA I. díjában és a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó részéről nivódíjban részesült - termékenyítő hatást gyakorolt a közgazdaságtudomány fejlődésére. A pénzelmélet, az ujratermelési elmélet és a válságelmélet terén több egyetemi tankönyv - így például az Esti Pártfőiskola, valamint Radó Judit műszaki egyetemi politikai gazdaságtani tankönyve - Erdős Péter munkájának alapjaira épül; a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem pénzügyi szakán a könyv első része kötelező tankönyv. A munka időközben "Contributions to the Theory of Capitalist Money, Business Fluctuations and Crises" címmel angol nyelven is megjelent /1971/ és mind szocialista, mind tőkésországokban figyelmet keltett.

Erdős Péter jelenleg eddigi vizsgálódásainak továbbfejlesztésével foglalkozik; munkájának egy része - mintegy 500 oldalas terjedelemben - nyomdakész állapotban van. Ujabb vizsgálódásai köréből folyamatosan több publikációt adott közre.

Budapest, 1972. november 15.

/ Bognár József s.k./
levelező tag

/Friss István s.k./
akadémikus

/Háy László s.k./
levelező tag

A J Á N L Á S

Kulcsár Kálmán levelező taggá választására

Kulcsár Kálmán 44 éves /1928-ban született/, jelenleg az MTA Szociológiai Kutató Intézetének igazgatója.

Egyetemi tanulmányait 1950-ben fejezte be. Ezután az igazságügyi szervezetben dolgozott. 1953 szeptemberében aspiráns lett. Tudományos munkásságát az állam- és jogelmélet területén kezdte el. 1956 szeptemberében védte meg kandidátusi értekezését "A jogszociológia problémái" címmel. 1968-ban lett az állam- és jogtudományok doktora "A szociológiai gondolkodás fejlődése" c. munkája alapján. E két művén kívül még több könyve jelent meg. "A jog nevelőszerepe a szocialista társadalomban" /1961/. E műve akadémiai jutalomban részesült. "Az ember és társadalmi környezete" /1969/, "A népi ülnök a bíróságon" /1971/. - Számos tanulmánya és cikke jelent meg /együttesen mintegy 80/ hazai és külföldi folyóiratokban.

Tudományos munkássága igen fontos a marxista szociológia hazai fejlődése szempontjából. Műveiben átfogóan elemezte a szociológiai gondolkodás sajátosságait, az empirikus vizsgálatok és a szociológiai elméletalkotás viszonyát, a szociológia valóságos társadalmi szerepét. Külön is kiemelendők továbbá azok a kutatásai, amelyekkel jelentősen hozzájárult a jogi szabályozás társadalmi összefüggéseinek kidolgozásához, a jogszabályok társadalmi realizálódásában közreható tényezők feltárásához, nagymértékben segítették a szociológiai szemléletnek és kutatási módszereknek az állam- és jogtudományokba való bevitelét, illetve erősítését. Munkássága végülis a politikai, állami és jogi jelenségek, ill. szervezetek szociológiai kutatása körében vált legintenzívebbé, kutatómunkáját jelenleg is ezeken a területeken folytatja.

Tudományos pályafutása során 1968 végéig az MTA Állam- és Jogtudományi Intézetének tudományos főmunkatársaként dolgozott, 1969. januárjában lett a Szociológiai Kutató Intézet vezetője. Vezetése alatt a Szociológiai Kutató Intézet megerősödött, tudományos eredményekben és társadalmi megbecsülésben egyaránt gyarapodott.

1964. óta részt vesz az egyetemi oktatómunkában. Előbb a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán tanított állam- és jogelméletet és szociológiát. 1970-ben egyetemi tanári címet kapott. 1971. óta intézeti igazgatói állása mellett az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának professzora, a szociológiát oktatja. Jelentős érdemei vannak a szociológia egyetemi oktatásának megalapozásában és fejlesztésében. Több egyetemi jegyzet szerzője.

Tudományos közéleti munkássága is figyelemreméltó. Az első Országos Távlati Tudományos Terv kidolgozása idején az állam- és jogtudományok terv-felelőseként vett részt a tervezésben. Éveken át tagja volt a TMB Jogi Szakbizottságának, jelenleg is tagja a TMB Filozófiai és Szociológiai Szakbizottságának. Megalakulásától kezdve tagja, jelenleg elnöke az MTA Szociológiai Bizottságának és tagja az MTA Szervezéstudományi és Demográfiai Bizottságának, valamint a Szociológia c. akadémiai folyóirat szerkesztőbizottságának. 1970-ben az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya tanácskozó tagjává választotta. Emellett sokrétűen részt vesz az MTA keretein kívül folyó szociológiai szervező és oktató munkában.

1970 óta tagja az MSZMP-nek és tagja az MSZMP KB mellett működő Kulturpolitikai és Közgazdasági Munkaközösségeknek. Évek óta közreműködik a különböző pártintézményekben folyó szociológiai oktató és kutatómunka szervezésében.

Szervezet- és jogszociológiai munkássága külföldön széles körben ismert. Több tanulmánya jelent meg idegen nyelven és rendszeresen tart előadásokat külföldi konferenciákon,

esetenként egyetemeken is. Megalakulása óta tagja a Nemzetközi Szociológiai Társaság Jogszociológiai Bizottságának és 1970. óta póttagja a Nemzetközi Szociológiai Társaság Tanácsának is. Tagja a most kiadandó Európai Jogszociológiai Folyóirat szerkesztőbizottságának, valamint a Brüsszelben működő Jogszociológiai Intézet tudományos tanácsának.

Mindezek értékelésével, tudományos munkássága, tudományszervező tevékenysége, nemkülönben közéleti szereplése alapján javasoljuk a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjául való megválasztását.

Budapest, 1972. október hó

Kovács István s.k.
lev.tag

Szabó Imre sk.
akadémikus

J a v a s l a t

Szabó Kálmán levelező taggá történő választására

Az MTA tagjelöléssel kapcsolatos előírásainak és tartalmi követelményeinek figyelembevételével, valamint Friss István elvtársnak, a Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya elnöke 1972. október 13-áról keltezett levelében összefoglalt szempontok alapján indítványozzuk, hogy a IX. Osztály javasolja a MTA elnökségének dr. Szabó Kálmánnak, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem rektorának levelező taggá történő megválasztását.

Szeretnénk utalni arra is, hogy Szabó Kálmán levelező taggá történő jelölését Osztályunk 1969-ben 7:1 arányban már elfogadta és a közgyűlés által történő megválasztására csak különböző központi meggondolások folytán nem került sor, /kerethiány, stb./.

Szabó Kálmán tudományos kutatói, tudományos és oktatásszervezési, valamint közéleti tevékenysége az Osztály tagjai előtt jól ismert.

Tudományos pályája annyiban sajátos, hogy kutatási és elemzési képességeit először a politikai gazdaságtan leg-átfogóbb és legbonyolultabb kategóriáinak elmélyült és sokoldalú elemzésével igazolta, majd érdeklődése a konkrét makro- és mikroökonómiai gazdasági problémák felé fordult. Minden kiváló kutató életpályájának vannak olyan állomásai, midőn érdeklődése az általánosról /az absztraháltról/a konkréttra, vagy a konkréttról az általánosra fordul. Az utóbbi eset azonban általában gyakoribb, midőn a konkrét problémák részletes megismerése és vizsgálata vezet az elméleti következtetések, az általánosítások tartományába.

Szabó Kálmán azonban már tudományos pályája első periódusában olyan nagy és általános kérdésekkel foglalkozott, mint a szocialista tulajdonviszonyok, az értékelmélet, a munka szerinti elosztás elve, az arányosság, a társadalom érdekszerkezturája, vagy az áru és pénzviszonyok jelentősége a szocialista gazdaságban. Ezen általános /absztrahálható/ kategóriák elemzése során nemcsak sokoldalú elméleti képességeit mutatta meg, hanem szellemi bátorságát és eredetiségét is a különböző problémák megközelítésében. Mély marxista és közgazdasági ismeretei lehetővé tették, hogy a problémák lényegét és neuralgikus összefüggéseit ragadja meg; eredetisége és szellemi bátorsága viszont előmozdította, hogy az egyes kategóriákról kialakult ismeretanyagot gyarapítsa, új színekkel gazdagítsa és továbbfejlessze.

Az említett társadalmi és közgazdasági kategóriák azonban nem a valóságtól függetlenül, nem "az ideák világában" léteznek, hanem a valóságban; egy új világot formáló társadalom erőfeszítéseiben, törekvéseiben, sikereiben és kudarcaiban megtestesülve. Ennek következtében Szabó Kálmán, mint kiváló kutató nem érhetette be azzal, hogy e kategóriákat a maguk belső és zárt logikai rendszerében /a lehetséges logikai ellentmondások kizárásával/ egyre jobban megismerje, hanem szembesíteni kellett azokat a valósággal; az állandóan fejlődő szocialista gazdaság változó világával. A konkrét gazdaságpolitikai problémák iránti érdeklődése vörös fonalként húzódik végig pályája első szakaszán is /lásd "A cipőellátás gazdasági vonatkozásairól" szóló tanulmányt 1959-ből, amely a maga nemében a legjobb és leggyakorlatiasabb tanulmány, amelyet a készletgazdálkodásról és a szükséges /optimális/ készletek nagyságrendjét befolyásoló tényezőkről nálunk irtak/, midőn még publikációi zöme az ún. "elméleti közgazdaságtudomány" körébe sorolható. A konkrét gazdaságpolitikai és irányítási kérdések iránti szenvedélyes érdeklődése vezeti őt az új gazdasági mechanizmus problémaköre

felé. E kutatómunkája, - amely számos kisebb-nagyobb tanulmányban csapódott le -, a "Tanulmányok az új gazdasági mechanizmus problémaköréből" című művében érte el eddigi csúcspontját. E művéért adományozta neki - egyébként -, a Tudományos Minősítő Bizottság "a közgazdaságtudományok doktora" fokozatot. További tevékenysége a csucsról megint kétfelé ágazik; egyrészt az új irányítási rendszer koherens logikai és cselekvési rendszeréből visszatekint a korábban annyiszor vizsgált elméleti kategóriák világába /lásd pl. "A munka áruvonásairól" című tanulmányát/ és új elméleti következtetésekre jut, másrészt a makroökonómiai irányítási rendszer problémaköréből a vállalati problémák felé /mikroökonómia/ tendál /lásd "A vállalati mechanizmus helyzete és fejlődésének fő vonásai" című társszerzőkkel írott művét - 1969./ A szocialista állami vállalat kérdéseivel is korábban kezdett foglalkozni /lásd a Világgazdasági Lexikonban, vagy a "Szocialista állami vállalat" címen megjelent tanulmányait/, de nyilvánvaló, hogy e mikroökonómiai problémakör az új irányítási rendszer tapasztalatai alapján újabb megvizsgálást igényel. E megállapítást támasztja alá az a körülmény is, hogy a Tudománypolitikai Bizottság kiemelt kutatási főirányként jelölte meg a "Szocialista vállalat" című problémakört és e kérdés kidolgozását éppen a Szabó Kálmán vezetése alatt működő Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem kutatói kollektívájára bízta.

Szabó Kálmán ma kutatói pályájának delelőjén áll. Továbbra is elsősorban azt várhatja tőle a tudományos világ - és azon belül a közgazdaságtudomány -, hogy egyike lesz azoknak, akik műveikkel, tanulmányokkal és tevékenységükkel az elmélet és gyakorlat összefonódását a legszerencsésebb módon testesítik meg. Bizonyára még sok igen értékes összefüggés, tendencia és szabályszerűség felismerésével gazdagítja a gazdaságpolitika tudományát és mindig képes lesz arra, hogy a gyakorlat bázisán megszülető és a társadalom és népgazdaság szükségleteivel mindenkor számoló és ellenőrzött ismereteket

a marxista politikai gazdaságtan történelmileg kialakult fogalom és kategóriarendszerében elhelyezze. Így erősíti a jövőben is tevékenységében a gyakorlat az elméletet és így válnak gyakorlati megismerései és felfedezései az elmélet részévé a dialektikus kölcsönhatás jegyében. Eddigi tudományos munkássága minden alapot megad annak feltételezésére, hogy személyében Akadémiánk olyan tagot nyer, aki még sok eredményt és megbecsülést hoz a közgazdaságtudománynak és ezen keresztül az MTA-nak.

A továbbiakban meg kell emlékeznünk azon nagyjelentőségű munkáról, amelyet Szabó Kálmán a hazai közgazdasági felsőoktatás területén végzett. A Közgazdaságtudományi Egyetemen demonstrátorként kezdte pályáját /1948-ban/ és ott nyert egyetemi tanári kinevezést /1963-ban/. 1961-ben lett az egyetem tudományos rektorhelyettese, majd 1967-ben az egyetem rektora. Rektorrá történt kinevezése egybe esik azon időszakkal, midőn a gazdasági reform bevezetése szükségszerűvé tette a közgazdasági felsőoktatás mélyreható reformját. Korszerűsíteni és az új szükségleteknek megfelelően kellett átdolgozni a tananyagokat, meg kellett változtatni a képzési strukturát, meg kellett többszörözni a hallgatók számát, demokratizálni kellett az egyetem irányítását, be kellett vonni a különböző kérdések eldöntésébe a hallgatókat, létre kellett hozni a Közgazdasági Továbbképző Intézetet, valamint meg kellett indítani az egyetem Pécsi Tagozatának munkáját. E mellett gondoskodni kellett arról is, hogy a különböző tanszékek /külön-külön és interdisziplináris alapon/ intenzíven bekapcsolódjanak a hazai közgazdasági kutatómunkába, segítséget adva egyrészt a gyakorlatnak, továbbfejlesztve és a változó valóság mind jobb ismeretével gazdagítva, - másrészt -, önmagukat. Szabó Kálmán rektorságának évei alatt a Közgazdaságtudományi Egyetem egyre teljesebb mértékben felelt meg e feladatoknak és ezért egyre nagyobb tekintélyt vivott ki a maga számára a hazai kutatói műhelyek és a külföldi tudományos és felsőoktatási intézmények előtt.

E tekintetben különleges elismeréssel kell szólni Szabó Kálmán vállalkozó és kísérletező kedvéről. Nyilvánvaló, hogy ennyi új feladatnak, - különösen a tudományos-műszaki forradalom időszakában -, nem is lehetne másképpen és más módon megfelelni. A régi oktatási formák jelentős része ebben a vonatkozásban, - bármennyi munkánkba és erőfeszítésünkbe került annakidején annak a felépítése -, elavultak, vagy elavulófélben vannak. Sokan persze ragaszkodnak az un. "jól bevált formákhoz" és idegenkednek a kísérletezéstől. Pedig csak a bátor vállalkozó kedv és kísérletező szellem oldhatja fel azt a nagy ellentmondást, amely korunkban az ismeretek mennyisége és minősége és az ezek átadására és recipiálására fenálló képesség között kialakult.

Szabó Kálmán tudományos és emberi egyéniségéhez szervesen hozzátartozik az a nagy közéleti tevékenység is, amelyet a felszabadulás első napjától napjainkig folytatott.

Földosztóként kezdte 24 esztendőskorában, a MEFESZ-ben és a MADISZ-ban folytatta egyetemi hallgatóként, majd 1968 óta a Hazafias Népfront Elnökségének tagja és 1970 óta országgyűlési képviselő. A közbeeső években dolgozott a Társadalmi Szemle szerkesztő-bizottságában, a Pártközpontban /1954-ben a Társadalomtudományi Alosztály vezetője volt/, tagja a Közgazdasági Szemle szerkesztő-bizottságának, az Akadémia Közgazdasági Bizottságának és 1965 óta alelnöke a Közgazdasági Társaságnak. Mindenütt aktív és elgondolásainak és javaslatainak megtermékenyítő hatása van. Közreműködött a gazdaságirányítási rendszer reformjával kapcsolatos nézetek és vélemények kialakításában, szembesítésében és formába öntésében.

Személyisége, emberi egyénisége és közéleti tevékenysége révén Akadémiánk olyan tagot nyerhet személyében, aki az igazi tudós közéleti felelősségét teljes mértékben átérzi és az általa képviselt intézmények és testületek tekintélyét jelentős mértékben gyarapítja.

Budapest, 1972. november 10.

Friss István s.k.

Bognár József s.k.

A J Á N L Á S

Dr. Világhy Miklós levelező aggá választására

Dr. Világhy Miklós 56 éves /1916-ban/ született, a budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem állam- és jogtudományi karán a polgári jogi tanszék vezetője.

1939-ben avatták a jogtudományok doktorává a Budapesti Tudományegyetemen. 1939-től 1944-ig a budapesti törvényszéken, majd a budapesti ítélőtáblán dolgozott bírósági fogalmazói, illetőleg tanácsjegyzői munkakörben. 1944-45-ben előbb a kistérségi járásbírósnál; majd a budapesti központi járásbírósnál volt. 1945-46-ban az Igazságügyminisztériumban dolgozott, 1946-tól az Iparügyi Minisztérium törvényelőkészítő és jogi főosztályának vezetője volt, 1949-től 1953-ig az akkori Nép-gazdasági Tanácsban dolgozott főosztályvezetői rangban. Közben 1949-től tanszéki jogi előadóként vezette a Budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán előbb a munkajogi, majd a II. számú polgári jogi tanszéket, 1953. januárjában egyetemi tanárrá nevezték ki. 1953-tól 1956-ig az Állam- és Jogtudományi Kar dékánja, az 1956/57. tanévben az Egyetem rektora volt. 1962-től 1965-ig az Egyetem tudományos rektorhelyettesi tennivalóit látta el.

1946 óta tagja a Pártnak. A Magyar Tudományos Akadémia újjáalakulása óta tagja az Akadémia Állam- és Jogtudományi Bizottságának. Országos választmányi tagja a Magyar Jogász Szövetségnek és Elnöke a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Országos jogi választmányának. Szerkesztőbizottsági tagja a Valóság című folyóiratnak, tagja a Gondolat Kiadó Vállalat kiadói tanácsának.

A témák közül, amelyekre irodalmi munkássága kiterjed, elsősorban a szocialista polgári jog elvi-koncepcionális kérdéseit kell említeni. Ezek körében több ízben foglalkozott a

gazdasági jog problémájával /e kérdésről könyve is jelent meg/, az áruviszony és a polgári jog elvi összefüggéseivel, valamint a polgári jog egész anyagának átfogó feldolgozásával is /ezt különösen mutatja az Eörsi Gyulával közösen irt kétkötetes egyetemi tankönyve a magyar polgári jogról/.

A részletkérdések közül, amelyekkel foglalkozott, mindenekelőtt a tulajdon, különösen a társadalmi tulajdon elvi és gyakorlati kérdéseit kell említeni. Ugyanebbe a témakörbe esnek azok a publikációk, amelyek a jogalanyiség problémájával, különösen az állami vállalatok jogállásával és a jogi személyiség kérdéseivel foglalkoztak. Több elvi természetű tanulmánya látott napvilágot a szellemi alkotások jogi védelme, különösen pedig az iparjogvédelem köréből. Tudományos munkássága kiterjed a polgári joggal határos, a tágabb értelemben vett civilisztika körébe eső területekre is. Ezek közül mindenekelőtt a nemzetközi magánjogot kell említeni. Fiatalabb éveiben érdeklődött a munkajog elvi kérdései iránt s ma is foglalkozik római jogi tanulmányokkal. Elméleti munkássága egybekapcsolódik a gyakorlatot közvetlenül érintő kérdések elemzésével; e körben foglalkozott a jogalkalmazói gyakorlat elemzésével és a polgári jog körébe tartozó kodifikációs munkálatokkal.

Hosszu egyetemi vezetői pályafutása során ismételten tanulmányozta a felsőoktatás, különösen a jogi felsőoktatás és a tudományszervezés általános - elvi és konkrét - gyakorlati kérdéseit is.

1952 óta az állam- és jogtudományok kandidátusa, 1969. november 1. óta pedig az állam- és jogtudományok doktora.

Alulirottak, az előzőkben jellemzett tudományos és társadalmi tevékenység alapján javasolják Világhy Miklósnak levelező taggá megválasztását.

Budapest, 1972. november hó 9.

Kovács István s.k.
levelező tag

Nizsalovszky Endre s.k.
akadémikus

Szabó Inre s.k.
akadémikus

T A G A J Á N L Á S

Földváriné dr. Vogl Mária c. egyetemi tanárt, a MÁFI laboratóriumi főosztályának vezetőjét kiváló tudományos kutatói és tudományos szervezői munkássága alapján az Akadémia l e v e - l e z ő t a g j á v á választásra ajánlom.

Vogl Mária 1912. július 17-én Rákospalotán született. Édesapja korai haláláig igen érdemes geológusa /paleontológusa/ volt az Állami Földtani Intézetnek.

Vogl Mária egyetemi tanulmányait a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte, ahol 1937-ben kémia főtárgyból doktori oklevelet szerzett. Első és egyben egyetlen munkahelye 1936-tól a mai napig a M. Áll. Földtani Intézet. Pályája kezdetén az intézet kémia laboratóriumában nyert vegyészeti minőségben alkalmazást. Érdeklődése rövidesen a geokémia felé terelődött és további pályája folyamán annak egyik uttörő és magas szintű művelőjévé vált. Még a harmincas évek végén munkatársával együtt meghonosította a földtanban akkor még hazánkban nem alkalmazott szinképanalitikai eljárást. Ezzel utat nyitott a hazai geokémiai nyomelemvizsgálatok számára és elősegítette a későbbi magyarországi geokémiai kutatások felvirágzását. Már e kezdeti években jelentkezett néhány geokémiai dolgozattal, melyek a szinképanalitikai eljárás alkalmazásait mutatták be. Vizsgálta például a molibdén eloszlását a Velencei hegységi gránitos és andezites kőzettípusokban, a vanádium előfordulását a Bükk hegységi gabbrókban. Ezt a kutatási irányt, mint alaptevékenységet, egyre emelkedő szinten a mai napig megtartotta.

Az említett alaptevékenysége mellett további kezdeményező kutatásaival is termékenyen hatott a hazai ásványtanra, kőzettanra, geokémiára és ezeken keresztül a földtani tudományok egészére.

Az ötvenes évek elején a kolloid méretű anyagásványok, bauxitásványok identifikálása és mennyiségi meghatározása hazánkban metodikailag nagyrészt még megoldatlan volt. Földváriné Vogl Mária e probléma megoldására a differenciális termikus eljárást alkalmazta, mely akkor még világviszonylatban is kevésbé ismert módszer volt. Miután abban az időben termikus elemező készüléket gyárilag még nem állítottak elő, műszaki munkatársával a berendezést maguk állították elő és az eljárás további fejlesztésénél a készülék építésére olyan új elvi és műszaki megoldásokat alkalmaztak, melyek szabadalommá váltak. A termikus eljárás alkalmazása révén Földváriné Vogl Mária elsőként vizsgálta meg a fontosabb hazai bauxitelőfordulások és nemes anyagok addig nem megbízhatóan ismert ásványos összetételét.

Ugyancsak kezdeményezőként jelentkezett a hazai földtani irodalomban az első magyarországi abszolút kormeghatározással. Szinkép hiperfinom-szerkezet vizsgálattal a rubidium-stroncium módszert alkalmazta a Velencei hegységi gránit korának meghatározására. E meghatározásával nyitotta meg a sorát az azóta más munkahelyeken végzett izotópgeokémiai vizsgálatoknak.

A hatvanas évek elejétől kezdve egyre inkább tudományszervezési munkákkal is foglalkozik. A M. Áll. Földtani Intézetben megalakult a geokémiai osztály, ennek vezetésével őt bízták meg. Amikor ugyanott 1964-ben laboratóriumi főosztály létesült, annak vezetőjévé nevezték ki. A megnövekedett lehetőségei a munkastilusában az utolsó évtizedben változást idéztek elő. Az addigi egyéni kezdeményezés és jobbára egyéni kivitelezés helyébe szervezett munkakollektiva irányítójaként nagy méretű, országos jellegű tudományos feladatokra vállalkozhatott. Tárca-szintű feladatként öt évi munkával elvégezték az ország minden fontosabb területének és földtani képződményeinek ritka elem vizsgálatát és ezzel minden további kutatásnak szilárd geokémiai alapját teremtették meg. A nyert vizsgálati adatokat oknyomozó, genetikai értékeléssel tették használhatóbbá. E vizsgálatokkal az ország földtani képződményeinek olyan geokémiai ismeretességi fokát érték el, melyre külföldön is alig van pél-

da. Az irányítása alatt végzett területi geokémiai munka egyik perspektivikusnak mutakozó körülhatárolt területen az eddigi kutatási léptéknél nagyobb részletességgel jelenleg is folyamatban van.

Földváriné Vogl Mária szakmai működése általános elismerést és megbecsülést váltott ki. 1952-ben a Tudományos Minősítő Bizottság vizsgák és minősítő eljárás nélkül a Föld- és Ásványtani Tudományok kandidátusa fokozatot adományozta neki. 1957-ben doktori értekezésének megvédésével elnyerte a Föld- és Ásványtani Tudományok doktora fokozatot. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Geokémiai Tanszékének munkájába kapcsolódva sok éven át hirdetett külső előadóként speciális kollégiumot izotópgeokémiából. E munkájának elismerésül az egyetem előterjesztésére a Művelődésügyi Minisztérium 1961-ben egyetemi tanári címet adományozott neki. Több ízben részesült kitüntetésben, így 1968-ban a Munka Érdemrend arany fokozatának birtokosa lett.

Munkásságának külföldi visszhangja is az elismerést tükrözi. Többször meghívták külföldi egyetemek rendezvényeire előadóként /Freiberg, Jena, Prága/. Egy nemzetközi konferencia alkalmából a prágai Károly Egyetem oklevéllel tüntette ki. Nemzetközi kongresszusokon, konferenciákon nemcsak előadóként szerepelt sok esetben, hanem többször mint szekció elnök is. Nevét külföldre utazó szaktársaink sokszor hallják megbecsüléssel emlegetni.

Földváriné Vogl Mária sok éve fejt ki aktív tevékenységet az MTA Föld- és Bányászati osztályához tartozó Geokémiai Tudományos Bizottságban. Opponensi munkákkal, beszámolókkal segíti a bizottsági munkát. A Geokémiai Tudományos Bizottság keretében működő Izotópgeokémiai Munkabizottság elnöke.

Budapest, 1972. szept. 30.

Vendel Miklós s.k.

Dr. Szádeczky-Kardoss Elemér s. k.
akadémikus

Fülöp József s.k.

Tagajánlási javaslat

HOMORODI LAJOS-nak, a műszaki tudományok doktorának akadémiai levelező taggá választására

Homoródi Lajos 1911-ben született Aradon. Mérnöki oklevelét a Budapesti Műegyetemen 1934-ben szerezte meg kitünő minősítéssel. Az egyetemen 1944-ben ugyancsak kitünő minősítéssel műszaki doktorrá avatták. 1952-ben eddigi kiváló teljesítményei alapján megkapta a műszaki tudományok kandidátusa, majd 1962-ben megszerezte a műszaki tudományok doktora fokozatot.

Mérnöki munkásságát Budapest háromszögelési és sokszögelési munkáival kezdte meg, majd az Országos Földméréshez került. /Ezt az intézményt akkoriban Állami Földmérésnek nevezték; elnevezése azóta többször változott, ma Országos Földügyi és Térképészeti Hivatal, amely a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumhoz tartozik; MÉM-OFTH/ Eleinte a részletes felmérésben vett részt, de már 1942-től bekapcsolódott az intézmény egyik legmagasabb szintű munkálataiba: az országos új felsőrendű háromszögelésbe. A háboru után a pusztulások miatt a munkálatokat újra kellett kezdeni, és ennek tervezésében, szervezésében hasznosította tapasztalatait. Az új hálózat kifejlesztésében mind közvetlen részvételével /mint a munkálatok irányítója/, mind a mérési és számítási módszerek kialakításával, az ide vonatkozó utasítások megszerkesztésében jelentékeny része volt. E jelentékeny geodéziai munka teljes leírását két kötetbe foglalta össze, ez azonban - sajnos - éberségi okokból nem jelenhetett meg.

Hosszu éveken át az Országos Földmérés keretébe tartozó Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalat igazgatója volt. Vezetése alatt a vállalat erőteljesen fejlődött.

1954-től, mint meghívott előadó a Budapesti Műszaki Egyetem /BME/ Hadmérnöki Karán előadta a felsőgeodézia tantárgyat /egészen a kar megszűnéséig/.

vonatkozó részét is /így pl. az országos elsőrendű háromszögelés egyes munkafázisainak elemzését a pontosság és a gazdaságosság szempontjából, a Föld elméleti alakjának meghatározását Magyarország területén stb./. A könyv nivó-dijban részesült.

Homoródi irodalmi munkásságát még mintegy 50 önálló, nagyobb tanulmány, mintegy 60 kisebb cikk és szemle, valamint kb. 180 tanulmány- és könyvismertetés, illetve bírálólat jellemzi /Mint már említettük, a jelentősebbeket mellékelten soroljuk fel./

További érdeme a geodézia tudománynak terjesztése, a hivatásos oktatáson és irodalmi működésén felül. Számos előadást tartott a Geodéziai és Kartográfiai Egyesületben és másutt is /pl. az Akadémián/. 1960 óta elnöke a most említett egyesületnek, és azóta több alkalommal tartott előadást nemzetközi konferenciákon is, amelyek által megismertette a külföldi szakembereket a magyar geodézia nem lebecsülendő eredményeivel, és így nagy mértékben járult hozzá ahhoz, hogy a magyar geodéziát nemzetközileg is megbecsülik. Eme tevékenysége elismeréseképpen a Lengyel, majd a Jugoszláv Geodéziai Szövetség tisztelebeli tagjává választotta. /A legjelentősebb előadásokat szintén a mellékletben soroljuk fel/.

Homoródi belföldi szakmai társadalmi tevékenysége:

- Az MTA Geodéziai Tudományos Bizottságának tagja és Fotogrammetriai szakbizottságának elnöke,
- a Nemzetközi Geodéziai és Geofizikai Unió /UGGI/ Magyar Nemzeti Bizottságának tagja,
- /mint már említettük/ a Geodéziai és Kartográfiai Egyesület elnöke,
- a MTESZ elnökségi tagja,
- a MÉM-OFTH Geodéziai Bizottságának tagja,
- a Geodézia és Kartográfia c. szaklap szerkesztőbizottságának tagja.

Szakmai tevékenysége nemzetközi szervezetekben :

- 1960 óta több alkalommal az UGGI és a FIG /Földmérők Nemzetközi Szövetsége/ kongresszusain a magyar delegáció tagja, illetve vezetője,

- a FIG II. szakosztályának elnökhelyettese /ehhez a bizottsághoz tartozik a szakmai képzés/,
- /mint már említettük/, a Lengyel és a Jugoszláv Geodéziai Szövetség tiszteletbeli tagja.

Kitüntetései

- A Munka Érdemrend bronz fokozata,
- A Munka Érdemrend ezüst fokozata,
- A Munka Érdemrend arany fokozata,
- Az oktatásügy kiváló dolgozója,
- Lázár-deák emlékérem /a Geodéziai és Kartográfiai Egyesület kitüntetése/

Az előbbieken előadottak alapján és nem különben azért, mert Homoródit tevékenysége és tudása miatt a magyar geodéták összessége megbecsüléssel veszi közül, továbbá ez a tevékenység nemzetközi megbecsülést is szerzett számára, alulírottak Homoródi Lajosnak levelező taggá választását javasoljuk.

1972. június 26.

Dr. Hazay István s.k.

MTA levelező tagja

Dr. Tárczy-Hornoch Antal s.k.

MTA rendes tagja

E l ő t e r j e s z t é s

MARTOS FERENC levelező tagságára

Martos Ferencet /oklbányamérnök, a műszaki tudományok doktora, a Bányászati Kutató Intézet igazgatója/ eddigi tudományos működése, a tudományszervezés területén kifejtett munkássága alapján akadémiai levelező tagságra ajánljuk.

Martos Ferenc tudományos munkássága elsősorban a közet-mechanika egyik jelentős ágára terjed ki. Igen behatóan foglalkozott a bányászati munkálatokat követő fedőrétegek mozgásával. Számos, nem egyszer alapvető összefüggéseket sikerült megállapítania. Az első időben kauzális összefüggéseket keresett, és amikor ezeket a gyakorlat elfogadható módon igazolta, akkor vette kezdetét a második időszak, amelyben már regressziós módszerrel dolgozott. Így a súlylécések törvényszerűségeit leíró összefüggések paraméterei fokozatosan letisztultak. A regressziós eljárásnak előnye lett az is, hogy a függvénykapcsolatokat helyhez, egy-egy szénterülethez lehetett kötni. Doktori disszertációja is ezt a témakört ölelte fel, és korábbi munkásságát összefoglalva nyújtott nivós, áttekintő elemzést. Ebben a témakörben írt tudományos publikációit az igényesség jellemzi, a szakirodalomnak nemcsak kiváló ismerője, de egyben kritikusa is, meg tudta látni az üres foltokat, ugyanakkor áttekintő is tudott lenni.

Természetesen Martos Ferenc tudományos működése nem merült ki a fenti témakörrel. A bányászat más területein is érdemelegeset alkotott /robbantástechnika, fejtéstelepítés, stb./

Martos Ferenc a tudományszervezés területén is odaadó munkát végzett. Mint a Bányászati Kutató Intézet igazgatója különös gondot fordított arra, hogy az intézet tevékenységének alapja legyen a megelőző elvi, alapozó kutatás.

Martos Ferenc a Bányászati Bizottságban, a Tudományos Minősítő Bizottságban már régóta aktív szerepet tölt be, de mindenkor szívesen vállalkozott időszakos megbízatások elvégzésére is, és ezeknek

maradéktalanul eleget is tett. Az a körülmény, hogy budapesti lakos, igen előnyösen volt és bizonyára lesz is kihasználható.

Mindent összevetve úgy ítéljük meg, hogy Martos Ferenc megérett az akadémiai levelező tagságra és meg van a remény arra, hogy különösen tudományszervezési területen, mint levelező tag még hatékonyabb munkásságot tud majd kifejtteni.

Budapest, 1972. október

Dr.Zambó János s.k.

lev.tag

Dr.Tarján Gusztáv s.k.

lev.tag

T a g a j á n l á s

DR. NEMECZ ERNŐ akadémiai doktort, egyetemi tanárt, az ásvány-földtani tudományok művelése és tudományszervezői munkássága alapján Akadémiánk levelező tagjává választásra ajánlom.

1920-ban született Losoncon. Középiskolai tanulmányait a bszonci áll. gimnáziumban végezte, majd a Pázmány Péter Tudományegyetemen 1943-ban középiskolai tanári oklevelet szerzett, 1944-ben pedig "summa cum laude" doktori címet ásványtan-földtan-vegytan tárgyakból.

Kezdetben magmás-kőzettani és ércgenetikai kérdésekkel foglalkozott, majd áttért az agyagásványok tanulmányozására. Fő kutatási területe ma is erre a tárgykörre szorítkozik, melyen belül foglalkozik az agyagásványok szerkezetével, nomenklatura kérdéseivel, kémiájával és genetikájával.

Egyéb tudományos működési területe: szerpentin-ásványok, Zn-Mn-ferritek, vaskohászati kérdések mineralógiai vonatkozásai, bauxit feldolgozás kristályfázisainak problémái, polimorf átalakulások, ásványi nyersanyagok technológiai hasznosításával összefüggő ásványtani kérdések.

Fő kutatási területe a magyarországi agyagásványok genetikája és technológiai alkalmazása. Tudományos tevékenysége elsősorban hívta fel a figyelmet erre a nagyjelentőségű ásványcsoportra, amely különös sajátosságai folytán szerteágazóan kapcsolódik be a természet anyagi hálójának irányításába és az emberi civilizáció számos anyagi vonatkozásába. Így a magyarországi felszín több mint 90 %-a olyan talaj- és kőzetfajtákból áll, melynek 3/4 részét agyagásványok teszik. Ezek a legszorosabb összefüggésben vannak a talaj termőképességével. A kőolaj előfordulást túlnyomó részben bizonyos agyagásványfajta határozza meg.

A durva és finomkerámia alapanyagát tevő agyagásványok nagy távlatot nyújtanak az építőanyag ipar számára. - A modern vízépitészet legtökéletesebb vízzáró anyaga a betonit. - Az un. anyagásvány-orga-

nokkomplexek újabban a műanyagok tulajdonságainak alakításában kapnak szerepet. A jövőben gyakorlati okokból is széles kutatást igénylő probléma ez idő szerint legfontosabb kutatási bázisa a Veszprémi Vegyipari Egyetem Ásványtan Tanszéke. Eddigi e téren kifejtett tudományos tevékenysége elismerésül a Nemzetközi Agyag-ásványkutató asszociáció 1966-ban elsőül /Stockholm/, majd 1969-ben /Jeruzsálem/ másodszer is vezetőségi tagjává választotta.

E kutatásai eredményének összefoglalása a kb. 500 oldal /226 ábra és 105 táblázat/ terjedelmű az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelenő monográfia, amely úgy az agyagásványok szerkezeti felépítésének tárgyalásában, a rendszerezésben teljesen új felfogást juttatott érvényre mind pedig elsőül kidolgozott teljes meghatározási eljárást ismertet. A genetikában a modern hazai eredmények /transzaporizáció/ beépítésével fontos új eredményekhez jut, amelyek közül legfontosabb a természeti /vagyis kinetikei/ "fázis szabály" ama változatának kiépítése, amellyel a szabályosan közberétegzett agyagásványok képződésében az "elfogyási mechanizmus" pontosan alternáló hatását egy közbejövő harmadik fázis képződésével magyarázza. Ez a mechanizmus feltehetőleg az ásványgeotika széles körében alkalmazható lesz.

Tanulmányutak: Több tudományos kongresszuson és kutatással összefüggő tanulmányuton vett részt. Kristálytani kongresszus /Páris 1954, Agyagásványtani Konferencia /Stockholm 1963., Jeruzsálem 1966/, Kristálytani Szimposium /Zürich 1966/, Geológiai Konferencia /Prága 1968/, "Egyetem jövője" Szeminárium /Salzburg 1970/. Tanulmányutak időrendben: Csehszlovákia, Német Demokratikus Köztársaság, Anglia, Szovjetunió, melyeken részben előadásokat is tartott, Unesco Konferencia /Budapest, 1969, Páris 1971/. Egyéb szolgálati jellegű utak Olaszország, Lengyelország, Egyesült Államok. 1958ban kandidátusi, 1968-ban tudományok doktora minősítést szerzett.

Tudományos munkával ill. tudományszervezéssel összefüggő tevékenysége: Tagja az MTA Geokémiai Bizottságának, a Tudományos Minősítő Bizottságnak /1970 óta/, a MTA Veszprémi Bizottságának elnökhelyettese, az Országos Földtani Tanácsnak, a Művelődésügyi Minisztérium Földtudományi és Nagyműszer Bizottságának, a Magyarhoni

Földtani Társulat Agyagásványtani Szakosztályának elnöke, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság Komplex Ásványhasznosítási Munkabizottságának elnöke. Az Association International pour l'Etude des Argiles vezetőségi tagja, az International Mineralogical Association "Új Ásványok és Nomenklatura Bizottságának" /Washington/ tagja. A Magyarhoni Földtani Társulatnak 1966-1972 években volt elnöke, az Unesco IGCP előkészítő budapesti ülésszakának /1969/ elnöke, ugyanezen program Unesco közgyűlési magyar küldöttségének /Páris 1971/ vezetője. A Földtani Közlöny felelős szerkesztője /1966-1972/.

Egyéb társadalmi tevékenysége: A Veszprém Városi Tanács, Veszprém Megyei Tanács tagja, a Hazafias Népfront Veszprémmegyei Bizottságának elnöke és Országos Elnökségének tagja. A Veszprémi Vegyipari Egyetem 1954-55-ben dékánja, jelenleg /1971 óta/ rektora.

Kitüntetései: Szocialista Munkáért Érdemérem /1954/ a Munka-érdemrend Arany fokozata /1963/, tulajdonosa. Felsőoktatás kiváló dolgozója /1955, 1968/, Veszprém Város Felszabadulási jubileumi emlékérem /1970/ "Veszprém megyéért" kitüntető jelvény arany fokozatának /1968/ a Földtani Intézet centenáriumi emlékérmének, a Magyarhoni Földtani Társulat "Társulatért" emlékgyűrűjének tulajdonosa. 1969.-ben a Tudományos Akadémia tudományos kutatásaiért első osztályu díjjal tüntette ki, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek szövetsége 1972-ben MTESZ díjat adományozott részére.

Külföldi érmek: Komenszky Egyetem /Pozsony/ emlékérmének, Fedorov emlékérem /Leningrád/, és a Votocek /Prága 1972/ érem tulajdonosa.

Budapest, 1972. szeptember 30.

Dr.Szádeczky-Kardoss Elemér s.k.
akadémikus

Fülöp József s.k.
lev.tag

Vendel Miklós s.k.
akadémikus

T I S Z T E L E T I T A G O K

1973

T a g a j á n l á s

A Magyar Tudományos Akadémia elnöksége az alapszabályok ⁷ ~~8.~~ ~~9.~~ bekezdése alapján, az I. Osztály javaslatára, tisztelettel tagnak ajánlja

LOTZ János egyetemi tanárt, a washingtoni Alkalmazott Nyelvészeti Központ európai részlegének igazgatóját.

Lotz János 1917-ben született az USA-ban, kivándorolt magyar munkás fiaként. A huszas évek elején szüleivel hazatért Magyarországra, s gimnáziumi, majd egyetemi tanulmányait már idehaza végezte.

1936-tól a stockholmi egyetem magyar lektora, majd magántanára, illetőleg professzora, s a stockholmi Magyar Intézet igazgatója. 1947-től a New-York-i Columbia Egyetem vendégprofesszora, majd tényleges tanára, az Uráli és Altaji Nyelvek tanszékének vezetője, s az Uráli és Altaji Kutatási Program igazgatója. 1967-től az USA legnagyobb és legjelentősebb nyelvtudományi intézményének, a washingtoni Alkalmazott Nyelvészeti Központnak a főigazgatója. 1971-től ugyanezen intézmény európai részlegének vezetője.

Lotz János a mai nyelvtudomány egyik legjelentősebb, világszerte ismert és elismert egyénisége, szakmájának kiemelkedő kutatója, nevelője és szervezője. Munkásságában és minőségben egyaránt tekintélyes munkásságának központjában az általános és a magyar nyelvészet áll. Magyar tárgyú cikkei, tanulmányai központi helyet foglalnak el publikációs sorában. Tudományos és tudomány-szervező munkásságát széleskörű nemzetközi elismerés övezi. Számos nemzetközi tudományos társaságban visel vezető tisztséget.

Műveiben és tevékenységében általában a Magyar nyelvtudomány, a magyar irodalom, a magyar kultúra lelkes, fáradhatatlan tudós propagátora, hazánk és népünk igaz barátja. A magyar nyelvészet nemzetközi méretű patronálása, segítése és népszerűsítése tekintetében ma nála többet senki nem tesz.

T a g a j á n l á s

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ H. §. /A/ bekezdése alapján az I. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja

Manfred MAYRHOFER egyetemi tanárt, az Osztrák Tudományos Akadémia főtitkárát, a Bécsi Egyetem professzorát.

M. Mayrhofer professzor az indoeurópai nyelvtudomány nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő képviselője, kiváló tudós, előbb a würzburgi, majd a saarbrückeni, jelenleg a bécsi egyetem professzora, akinek tudományos munkássága a magyar nyelvtudomány szempontjából is jelentős. Nagy nemzetközi tekintélyét és megbecsülését jelzi, hogy megválasztották a Nemzetközi Indoeurópai Nyelvtudományi Társaság elnökévé, a Mainzi Akadémia tagjává, a Finn-ugor Társaság /Helsinki/ levelező tagjává.

M. Mayrhofer professzor nagy érdemeket szerzett a magyar-osztrák tudományos kapcsolatok fejlesztésében. Fáradozásainak köszönhető a bécsi egyetemen a Finn-ugor Tanszék /ill. Magyar tanszék/ felállítása, közismert fontos szerepe a Herder-díj magyar tudósoknak való odaítélésében és az ő érdeme a Magyar és Osztrák Tudományos Akadémia közötti egyezmény előkészítése és megkötése is.

M. Mayrhofer professzor mind kiemelkedő tudományos munkássága és nagy nemzetközi tekintélye, mind a magyar tudományos élettel való szoros kapcsolata és az e téren szerzett nagy érdemei alapján méltó a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagságára.

T a g a j á n l á s .

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ X. §.
/B/ bekezdése alapján, az I. Osztály javaslatára, tiszteleti
tagnak ajánlja

Mihail Boriszovics HRAPCSENKO akadémikust, a Szovjet Tudományos
Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának
osztálytitkárát.

M.B.Hrapcsenko akadémikus tudományos munkássága első-
sorban az orosz irodalom 19. század klasszikusai, mint
Gogol, Lev Tolsztoj életművének feldolgozására irányul.
Hrapcsenko professzor egyike azon szovjet irodalomtör-
ténészeknek, akik a történetiség következetes megtartá-
sa mellett a mélyebb összefüggések feltárására ered-
ményesen alkalmazta az irodalom-, és műfajelméleti mód-
szereket és szempontokat. Ujabb kutatásainak homlokte-
rében az irodalomelmélet történetének megírása, a rea-
lizmus, az alkotás-elmélet teljesebb megvilágítása áll
s nemzetközileg is nagy érdeklődést keltettek legujab-
ban megjelent szemiotikai kutatásai.

M.B.Hrapcsenko több, mint egy évtizede a SzUTA Nyelv-
és Irodalomtudományok Osztályának osztálytitkára s e
minőségében is fáradhatatlanul tevékenykedik a magyar
és szovjet irodalomtudomány, sőt tágabb értelemben a
társadalomtudományok képviselőinek tevékeny együttmü-
ködésén, személyében is hozzájárulva a közös vállalko-
zások megvalósításához.

Tevékenységének korábbi évtizedeiben nagy szerepet vál-
lalt a szovjet felsőoktatás irányításában, fejlesztésé-
ben.

M.B.Hrapcsenko akadémikus a felsőoktatásban, a tudomá-
nypolitikában és tudományszervezésben szerzett ha-
talmos tapasztalatait, együttműködési és segítő kész-
ségét a jövőben még gyümölcsözőbben bontakoztathatja
ki ha a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjai
sorába választja.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége az alapszabályok 7. §. /3/ bekezdése alapján az I. Osztály javaslatára tiszteletli tagnak ajánlja,

D.Sz. LIHACSOV akadémikust, a Szovjet Tudományos Akadémia rendes tagját.

D.Sz. Lihacsov 1906-ban született. A Szovjet Tudományos Akadémiának 1953-tól levelező tagja, 1970 óta rendes tagja. Lenin-díjas.

Lihacsov a forradalom utáni, a Zsimunszkij és Alexejev akadémikusok által reprezentált első nagy irodalomtörténész nemzedék nyomán haladó s azt tudományos színvonalban és teljesítményben is követő kiemelkedő személyisége a szovjet irodalomtörténetírásnak. A régi orosz irodalom és művészet, a régi orosz kultúra /10 - 17. század/ legkiválóbb művelője. A textológia, a stílustörténet- és elmélet, az irodalom és képzőművészet kölcsönhatása, a régi irodalom alkotások oxiológiája munkásságának főbb területei. A komplex kutatások egyik kezdeményezője s tanítványainak széles köre eredményesen alkalmazza e vizsgálati módszereket.

Legfontosabb művei: - Az orosz irodalom keletkezése /1952/,

- Az ember a régi Oroszország irodalmában /1958/,

- Textológia /1962./

- Oroszország kulturája a reneszánsz hajnalán /1962/,

/E műve magyarul is megjelent 1971-ben/

A nemzetközi tudományos élet éppugy nagyrabecsüli Lihacsov munkásságát, mint a szovjet kulturális és tudományos élet irányítói és vezetői.

1938-ban került a SzUTA Orosz Irodalomtörténeti Intézetébe /Puskin Ház/, ahol 1954 óta vezeti a Régi Irodalmi Osztályt.

1963-ban a Bolgár Tudományos Akadémia külső tagjává, 1964-ben a Torny-i /Lengyelország/ egyetem disz doktorává, 1970-ben az oxfordi egyetem disz doktorává választotta.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége az alapszabályok ^{7.} §. ~~8.~~
/3/ bekezdése alapján az I. Osztály javaslatára tiszteleti
tagnak ajánlja

Andrej Nikolajevic KONONOV akadémikust, a Szovjetunió Tudomán-
mányos Akadémiájának rendes tagját.

Andrej Nikolajevic kononov 1906-ban született.

Kononov akadémikus a szovjet turkológia kiemelkedő,
vezető egyénisége. Tudományos munkássága felöleli a
turkológia alapvető történeti, elvi és módszertani
problémáinak feltárását, kidolgozását.

Közel 40 éve fejt ki pedagógiai munkásságot, amelynek
során jelentős szovjet turkológus generációkat nevelt
fel.

Tudományos munkásságának kiteljesedését jelentik az
utóbbi 5-6 évben megjelent szintetikus művei; így a mai
török nyelv legteljesebb monográfiája, az özbeg irodal-
mi nyelvről készített monografikus feldolgozása s
Abulgazi egyik művének alapvető jelentőségű feldolgozá-
sa és elemzése.

A.N. Kononov mindég igen meleg baráti kapcsolatot tar-
tott és tart fenn jelenleg is a magyar turkológusokkal.
Sokat tett a szovjet és magyar turkológia együttműködé-
se, jelenlegi jó kapcsolatának kialakítása és továbbfej-
lesztése érdekében.

Munkásságát világszerte, ahol a turkológiát tudományosan
művelik, igen nagyra értékelik.

Az MTA I. Osztálya több évtizedes megszakítás után
Kononov akadémikus megválasztásával helyrehozhatná azt
a szinte évszázados tiszteletreméltó hagyományt, hogy
az MTA külső tagjai sorából sohasem hiányzott az orosz
turkológia valamely kimagasló képviselője. Radloff
Vilmosnak, Akadémiánk külső tagjának 1917-ben bekövet-
kezett halála után számos történelmi és személyi körül-
mény miatt most első ízben, Kononov akadémikus tiszte-
leti taggá választásával méltó módon eleveníthetné fel
az Osztály a szovjet turkológiával való szorosabb kap-
csolatokat.

T A G A J Á N L Á S

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ 8. §. /8/ bekezdése alapján, a II. Osztály javaslatára ¹ tiszteleti tagnak ajánlja A l e k s z e j N y i k o l á j e v i c s L e o n t y e v akadémikust.

Alekszej Nyikolájevics Leontyev a Szovjet Pedagógiai Akadémiájának tagja, a pszichológiai tudományok doktora, Lenin díjas. A Moszkvai Állami Lomonoszov Egyetem Pszichológiai Fakultásának Dékánja, a Pszichológiai Tanszék vezető professzora. A Nemzetközi Pszichológiai Társaság alelnöke. A SZU Pszichológiai Társaságának alelnöke. Az SZKP tagja.

A.Ny. Leontyev szovjet akadémikus 1903. február 5-én született. Tudományos tevékenységét nagyon korán, az 1920-as évek közepén kezdte.

Kutatói munkásságát L.Sz.Vigotszkij, a kiemelkedő és termékeny tudós közvetlen munkatársaként kezdte, résztvett professzora kulturtörténeti koncepciójának kidolgozásában, továbbfejlesztésében és konkrét experimentális kimunkálásában. Tevékenysége rendkívül széleskörű mind a kutatási témák irányát, jellegét, mind pedig a feldolgozás módját tekintve. Experimentális pszichológiai munkásságában önálló fejezetek alkotnak az általános-lélektani /érzékelés-lélektani/, az összehasonlító-lélektani, a fejlődés-és nevelés-lélektani, gyermeklélektani, és a pedagógiai lélektani témák. A témákat összefogó kapocs a marxi filozófiai-antropológiai emberképre orientált emberi pszichikum-felfogás, a pszichikum társadalmi-történelmi determináltságának kibontását, felderítését célzó un. kísérleti történeti genetikai módszer alkalmazása és az eredményeknek mély, marxista filozófiai műveltségen nyugvó feldolgozása.

Az 1960-as években a Nemzetközi Pszichológiai Bizottság Elnökeként a nemzetközi pszichológiai életben is jelentős szerepet játszott. Előkészítője és elnöke a XVII. Nemzetközi Pszichológiai Kongresszusnak, /Moszkva, 1966./.

Leontyev akadémikus az utóbbi évtizedben a munkalélektanra, személyiség- és alkotáslélektanra terjesztette ki ma már főként teoretikus tevékenységét.

T A G A J Á N L Á S

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ 8. §. ¹ /~~2~~/ bekezdése alapján, a II. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja B o n i f a t i j M i h a j l o v i c s K e d r o v akadémikust.

Bonifatij Mihajlovics Kedrov a Szovjetunió Tudományos Akadémiája rendes tagja, évek óta a SZUTA Természettudomány- és Technikatörténeti Kutató Intézetének igazgatója. Több fontos állami és akadémiai bizottság és egyesület vezetőségének tagja. Számos állami és tudományos kiüntetés tulajdonosa. 1918 óta tagja az SZKP-nak.

1903-ban született. Eredeti szakmai képezése szerint kémikus, azonban filozófusként és tudománytörténészként vált világhírűvé.

Kutatói érdeklődése kezdetben a természettudományok filozófiai /ismeretelméleti és módszertani/ kérdéseire irányult. A tudományok osztályozásáról írt háromkötetes munkájával szerzett nemzetközi hírnevet. Az elmúlt években főleg alkotás-pszichológiával és tudomány illetve technikatörténettel foglalkozik. Jelenleg az ő irányításával folyik a tudományos-technikai forradalom elméleti kérdéseinek a KGST keretében történő komplex vizsgálata.

B.M.Kedrov a nemzetközi filozófiai, tudománytörténeti, tudományelméleti kongresszusok, konferenciák állandó résztvevője. Az 1971-ben megrendezett moszkvai Tudománytörténeti Világkongresszus főszervezője és al-elnöke volt.

Magyarországon több ízben is járt hivatalosan. Előadásokat tartott kutatási eredményeiről. Magyar nyelven a természettudomány k osztályozásáról írt könyve jelent meg, s emellett több tanulmánya, cikke látott napvilágot.

A magyar tudományos kutatói gárda utánpótlását szolgálja, hogy B.M.Kedrov intézetében számos magyar szakember dolgozott rövidebb-hosszabb ideig, szerzett kandidátusi fokozatot.

L.S. PONTRJÁGIN, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának rendes tagja.

Több tudományterületen is alapvető, hosszú időre irányt szabó kutatásokat folytatott és folytat. Fiatalon teremtette meg a folytonos csoportok dualitáselméletét. Hilbert híres problémái közül a folytonos transzformációcsoportokra vonatkozót ő oldotta meg a kompakt esetre. Ezzel megteremtette a probléma teljes megoldásának a feltételét is. Meg kell említenünk ezeknek az eredményeknek a magyar vonatkozásait is. Ő /és vele párhuzamosan Neumann János/ alkalmazta először sikerrel a Haar Alfréd által megteremtett invariáns mértékfogalmat, a topológikus csoportok elméletében.

Később a differenciálható sokaságok algebrai topológiai vizsgálatában ért el kiemelkedő eredményeket /Pontrjagin-féle karakterisztikus osztályok/. Végül már meglehetősen idős korban, a gyermekkora óta vak matematikus, kitűnő elméleti eredményekben gazdag pályáját az alkalmazások felé viszi érdeklődése, megteremtve az optimális folyamatok elméletét. A Pontrjagin-féle optimalitási kritérium /maximum elv/ ma már a mérnökök, közgazdászok mindennapos, egyik legnélkülözhetlenebb eszköze. Könyvei minden területen alapvető olvasmányok. Legismertebbek a folytonos csoportokról, a kombinatorikus topológiáról, a közönséges differenciálegyenletekről, és az optimális folyamatokról írottak. Jelenleg harmadik könyve magyar fordítása készül. A hosszú idő óta egyetlen aspiránsa: magyar.

Kastler Alfréd /sz.1902./, az Ecole Normale Superieure /Paris/ professzora, az 1966-os év fizikai Nobel-díj nyertese, a párisi egyetemen nyerte el doktori címét s tiszteletbeli doktora Louvain, Pisa, Oxford, Laval /Canada/ és Edinburgh egyetemeinek.

Tudományos kutatásai a mágneses rezonancia és az optikai pumpálás területére terjednek, az optikai rezonancia módszert fejlesztette ki gerjesztett állapotú atomok energia nivóinak tanulmányozására fénysugár és rádiófrekvenciás tér segítségével. Nevéhez fűződik az optikai pumpálás módszerének felfedezése, melynek lényege abban áll, hogy fénybesugárzás eredményeképpen az atomok más eloszlását lehet létrehozni gerjesztett állapotokban, mint ami a Boltzmann-féle eloszlásnak megfelel. Kastler által kidolgozott módszer a Zeeman-féle mágneses alnivók fényabszorpciós és emissziós sajátosságain alapszik. Polarizált fényrel történt besugárzás eredményeképpen a Zeeman-nivók korábban meg egyező betöltési számai megváltoznak. Az optikai pumpálás technikája lényeges haladásra vezetett a magspinnek és mágneses momentumok, az elektronok mágneses momentumainak, a többszörös átmenetek és a hiperfinom mag kölcsönhatások tanulmányozásában. Az elektron ütközésekkel való gerjesztések lehetővé tették olyan atom nivók tanulmányozását, melyek rezonancia sugárzással nem hozzáférhetőek. Az optikai pumpálás felfedezése volt az első lépés a mikrohullámu és optikai molekuláris erősítők /mézerek és lézerek/ kifejlesztésére.

Kastler szoros kapcsolatot tart fenn magyar kutatókkal, 1970-ben Magyarországon tartózkodott a Magyar Tudományos Akadémia meghívására s azóta is még egy ízben járt Magyarországon. Ez év szeptemberében, mint a IUPAP Végrehajtó Bizottságának tagja, ismét Budapestre jön a Végrehajtó Bizottság ülésére. Mint a trieszti Nemzetközi Elméleti Fizikai Központ Kutató Tanácsának tagja, az 1973. évi "Atomok, molekulák és lézerek" c. kurzus általa vezetett 4 tagú szervezőbizottságába magyar kutatót kért fel közreműködésre, támogatta a IUPAP különböző bizottságaiba a magyar tagok beválasztását és mint az Európai Fizikai Társaság Tanácsának tagja szintén szoros kapcsolatban állt a magyar tanácstagokkal.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ~~A. S.~~ ^{F. S.} ~~A/~~ bekezdése alapján a IV. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja Dr.phil., Dr.agr.h.c. **F r i t z S c h e f f e r** akadémikust, egyetemi tanárt.

Fritz Scheffer a Göttingeni Egyetem Agrokémiai és Talajtani Intézetének igazgatója, az Oslói Tudományos Akadémia tagja, a Stockholmi, valamint a Helsinki Akadémia és a Német Mezőgazdasági Tudományos Akadémia levelező tagja, a Friedrich Schiller Universitüt, Jéna tiszteleti doktora, a Pisi Egyetemi Cherubin-rend arany fokozatával kitüntetett tudósa.

1899-ben született Haldorfban /Kasseli járás/. Kémiai és matematikai alapképzetségét Marburgban és Breslauban szerezte meg, majd a Göttingeni Egyetemen 1925-ban agrármérnöki oklevelet szerzett. A Göttingeni, majd a Hallei Egyetemen a földműveléstan és az agrokémia szakterületén fejlesztte szaktudását és folytat tudományos tevékenységet, majd Zürichben végez talajkolloidikai kutató munkát. A Zürichi Egyetemen készítette el magántanári értekezését. Ezen idő alatt folytatott munkásságának összefoglalójaként jelennek meg az "Agrokémia és talajtan" címszó alatt különböző könyvei.

1935-től a Kassel-Parleshausen-i mg.kísérleti intézet igazgatója, majd a Jénai Egyetem mezőgazdasági kémiai tanszékének vezetője és a Thüningiai Mezőgazdasági Kísérleti Intézet igazgatója, 1945-től a Göttingeni Egyetem Agrokémiai és Talajtani Intézetének igazgatója. Munkássága során az agrokémia és talajtan tudományát együtt művelve kialakította az ún. "Scheffer-iskola" magját, mely egész Közép-Európa talajtani tudományának fejlődésére nagy hatással volt.

T a g a j a n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ ~~X.~~ ¹ ~~XI.~~ bekezdése alapján a IV. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja Dimitrij Danilovics Brezsnyev akadémikust, egyetemi tanárt, a Leninről elnevezett Össz-Szövetségi Mezőgazdasági Tudományos Akadémia első alelnökét.

Dimitrij Danilovics Brezsnyev a Leninről elnevezett Össz-Szövetségi Mezőgazdasági Tudományos Akadémia rendes tagja 1968-tól első elnökhelyettese; 1965-től az N.I. Vavilovról elnevezett Össz-Szövetségi Mezőgazdasági Kutató Intézet igazgatója.

Az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság érdemes tudósa; az NDK Mezőgazdasági Tudományos Akadémiájának levelező tagja. A Lenin rend, a Munka Vörös Zászló rend háromszoros, a Honvédő Háború rendje II. fokozatának birtokosa.

1905-ben született Ríszklovóban. 1933-ban a Voronyeusi Mezőgazdasági Főiskolán szerzett oklevelet. 1941-45-ös években részt vett a Nagy Honvédő Háborúban ezredesi rangban hazánk felszabadításában is. 1950-ig az Össz-Szövetségi Növénytermesztési Kutató Intézet osztályvezetője, majd az SzKP Leningrádi Területi Bizottsága mezőgazdasági titkára. 1952-54 között a Leningrádi Állami Egyetem Biológiai Intézetének igazgatója, 1954-ben egyetemi tanárrá nevezték ki.

Tudományos munkássága: a zöldségtermesztés és zöldségnevelés. A zöldségnövények magtermesztésének az északi zónában történő módszerei kidolgozásáért és a zöldségtermesztésben és nevelésben elért eredményeiért 1952-ben állami díjat kapott.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷8.§ /¹3/ bekezdése alapján, az V.Osztály javaslatára tiszteletli tagnak ajánlja Dr. B e r n a r d H a l p e r n professzort, a francia Nemzeti Tudományos Központ /C.N.R.S./ igazgatóját.

Halpern professzor igazgatója az Egészségügyi Minisztérium Immunbiológiai Intézetének és elnöke a Felsőoktatási Intézet természet-tudományi sectiojának /École des Hautes Études/.

Nagy nemzetközi megbecsülését bizonyítják nemzeti és nemzetközi kitüntetései. A legmagasabb francia tudományos kitüntetés: a Centre National de la Recherche Scientifique aranyérem tulajdonosa, a Francia Tudományos Akadémia /Institut de France/ tagja, a Royal Society of Medicine /London/, az Academia Medica Roma, a jugoszláv Tudományos Akadémia tagja, New-York város díszpolgára.

Halpern professzor 1904-ben született Oroszországban Tarnos-Rudében. 1918.óta él Franciaországban. A Párizsi Tudományegyetem Természet-tudományi karán lett a biológia doktora, majd pedig orvosdoktor.

Sokoldalú tudományos munkásságának legkiemelkedőbb eredménye, hogy 1942-ben felfedezte a phenylpolymethylendiaminból származó antihisztamin hatású vegyületeket. 1945-ben leírta a phenothiazin derivátumok különleges farmakológiai és therapiás tulajdonságait. E kutatási eredményeinek óriási nemzetközi hatása volt az élettani és farmakológiai alap kutatásokra és a klinikai therapia új rendkívül fontos területeit nyitotta meg.

1950.óta tudományos kutatómunkája az alábbi biológiai alap kutatásokra koncentrálódott: a hypersensitivitás és allergia, a reticulo-endotheliális rendszer, az autoimmunitás és legújabban a rák és a természetes immunostimulinok kapcsolatára. Több, mint 300 közleménye jelent meg nemzetközi lapokban.

A Magyar Tudományos Akadémia vendégként Magyarországon több előadást tartott. Intézetében magyar kutatókat, ösztöndíjasokat fogadott. Utmutatásai gyümölcsözően befolyásolták a magyar allergológiai és immunológiai kutatásokat.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Minősége az alapszabályok ~~8.~~^{7.} § ^{1.}/~~8.~~ bekezdése alapján, az V. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja PIOTR KUZILIC A N C K H I N professzort, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája és Orvostudományi Akadémiája rendes tagját.

P.K. Anokhin 1896-ban született Caricin-ben /Volgograd/. A lenin-grádi Orvosi Egyetem elvégzése előtt Bochterev, majd Pavlov intézetében dolgozott. Később a Nyizsnij Novgorod Egyetemen a physiologia professzora, majd az Összszövetségi Kísérleti Orvostudományi Intézet Általános Physiologiai osztályának vezetője, a Normalis és Pathophysiologiai intézet igazgatója, 1955-től pedig a moszkvai I.sz. Szeszenov Orvostudományi Intézet physiologiai tanszékének professzora.

P.K. Anokhin professzor a szovjet neurophysiologia egyik legkiemelkedőbb alakja, akinek nevéhez több jelentős felismerés és elméleti koncepció fűződik. Egyike I.P. Pavlov leg élő tanítványainak. Világszerte elismert és nagyrabecsült kutató, aki több egyetem díszdoktora, külföldi akadémia tagja, a Lenin-díj kitüntetettje.

Kiemelkedőbb jelentőségű munkái a funkcionális rendszer ciklikus funkcionális organizációja visszatéró afferenciával, mint a központi idegrendszer működésének eredménye. E jelentős felismerése jóval a cybernetika alapvető elméleti jelentőségű koncepciója publikálása előtt jelent meg. További munkái során a funkcionális rendszer jellemzőinek kulcsmechanizmusát írta le. A neurophysiologiai vizsgálatok színtjén az afferens szinapszis és receptor mechanizmusát ismerte fel, mely rendszer előrelátja a csatlakozás eredményét és összehasonlítja a valódi eredményt az előrelátással. A funkcionális rendszer teóriájával Anokhin sok évvel megelőzte a "rendszer közelítés" koncepcióját a szervezet regulatorica ártékelésében.

P.K. Anokhin tudományos munkásságának eredményeit 6 monográfiában és több mint 200 közleményében publikálta.

Magyar kapcsolatait bizonyítja az is, hogy a Szovjetunió Orvostudományi Egyetem díszdoktorává választotta.

Ö s z a r o l a s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ ~~X.~~ ¹ ~~X/~~ bekezdése alapján,
az V. Osztály javaslatára tiszteletli tagnak ajánlja Dr. *Verzár*
FRIGYES baseli nyugalmazott egyetemi tanárt.

Verzár Frigyes 1886. szeptember 18-án Budapesten született. 1905-
ben, mint fiatal orvos Lenhossék professzor intézetében dolgo-
zott, később Marsfeld professzor farmakológiai, majd Sangl pro-
fesszor pathophysiologiai intézetében. Funkcióira felfigyelt Bern-
stein, a hallei egyetem híres elektrophysiologusa, aki meghívta
intézetébe. Hazatérése után a budapesti egyetem magántanára ha-
bilitálta. Verzár Frigyes a debreceni egyetem igen aktív tagja
volt, ő volt az egyetem első orvostani dékánja, majd rektor az
1928/29-es tanévben.

Kimagasló érdemeket szerzett a magyar orvostudomány, tudományos é-
let szervezése terén is, mint az Országos Csizvendij Tanszék főtit-
kára. Ő szervezte meg a tihanyi Hydrobiologiai Kutató Intézetet,
amelynek 1938-ig igazgatója volt.

A baseli egyetem meghívása értelmében 1930-tól az ottani Flettner
Intézet igazgatói munkakörét is ellátta a debreceni tanszék vona-
tása mellett. 1942 óta kiterjedt tudományos munkája mellett inten-
zív munkát végez az Egészségügyi Világszövetség keretén belül is.
70 éves korában vonult nyugalomba. A lenzettei Gerontológiai Tá-
rsaság Biológiai Kutató Csoportja főtitkárává választotta. Nyug-
díjazása óta az Experimentális Gerontológiai Intézetben dolgozik
változatlan lendülettel. Tudományos munkássága elismerésül a
freiburgi egyetem, a debreceni egyetem díszdoktorává avatta. Tudó-
mányos munkásságából két fő kutatási irány említhető ki: 1/ A bél-
ből történő felszívódás vizsgálata, amely alapvető munkáiak min-
ténél 1936-ban írott könyvében adta ki. 2/ A mellékvesekóros
fiziológiájával kapcsolatos munkája, amelynek összefoglalását a
1939-ben megjelent kitűnő könyvében közli.

Verzár professzor közel 50 évi tevékenység alatt mindig és minden-
kor hiszkén képviseltette hovatartozását és vállalta magát az orvosi

T a g a j á n l á s

Vlagyimir Ivanovics Sziforov, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának levelező tagja; a Moszkvai Energetikai Intézet rádióvéleteltechnika tanszékének professzora; a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Információközlési Problémák Intézetének igazgatója; a Popov Társulat elnöke.

Tudományos munkássága az információelmélet területére esik. Kutatási tevékenysége nagyban hozzájárult az információelmélet és ezen belül elsősorban a kódolási módszerek nemzetközi fejlődéséhez. Lényeges eredményeket ért el e témakörben az előírt kódtávolságra tervezett, maximális kódok információelméleti tulajdonságainak vizsgálatában és ezt az elvi kérdésekkel kapcsolatos munkáját a gyakorlati oldalról konkrét kódkonstrukciós eljárások sorával egészítette ki. Ezen alapvető vizsgálatok mellett az analog csatornák különféle zaj- és átviteli problémáinak analizisével segítette konkrét műszaki feladatok megoldását és egy-egy témakörrel kapcsolatos tudományos aktivitás kialakulását. E tekintetben főbb tudományos eredményei a televíziójelek átvitelét szolgáló csatornkapacitás analiziséhez, az igen nagy frekvenciás erősítők termikus zajának vizsgálatához, az impulzusmodulációs csatornák analiziséhez, az erősítők és vevők különféle tervezési problémáihoz és a rádiórelé- rendszerek vizsgálatához kapcsolódnak. Nevéhez fűződik a nemlineáris hálózatok kisjel elméletében a linearizált, időben változó paraméterű hálózat bevezetése és e modellre építve a frekvencia-konverterek tervezési módszerének kidolgozása. V.I. Sziforov mintegy 300 publikáció szerzője. Hivatalos és aktív vezetője a Szovjetunió információelmélettel kapcsolatos nemzetközi tudományos együttműködésének és egyik vezető személyisége a nemzetközi tudományos életnek. 1967-ben - az MTA meghívására - előadásokat és konzultációkat tartott a hazai híradástechnikai szakemberek számára. E látogatás rendszeres szemináriumi együttműködésre vezetett. V.I. Sziforov intézete, az IPPI több alkalommal fogadta hazai szakemberek delegációját konzultációra, illetve kutatói Budapesten tartottak konzultációt. Mindez az együttműködés jelentős segítséget nyújtott az információelmélettel kapcsolatos hazai kutatás számára.

T a g a j á n l á s

Jean Lehuerou, Kérisel /Franciaország/, a műszaki tudományok doktora; a párisi École Nationale des Ponts et Chaussées talajmechanika-alapozás professzora; Ingenieur en chef des ponts et chaussées; a Simocsoil tervező és kutató társulat elnöke; a francia becsületrend lovagja.

Kérisel professzor a tudományág vezető képviselője Franciaországban. Caquot akadémikussal közösen írt könyve - amelyet német nyelvre is lefordítottak - a francia nyelvterület alapvető szak- és tankönyve. Szakcikkei különösen a sík- és cölöpalapozások elmélete és gyakorlata, valamint a földnyomáselméletek terén igen jelentősek és eredetiek. Munkássága számos esetben kapott nemzetközi elismerést. Nemzetközi konferenciákon sokszor viselt tisztséget, vezetett munkabizottságot. A tudományág nemzetközi egyesülete végrehajtó bizottságának munkájában mint delegátus vesz részt.

Magyarországi kapcsolatai erősek: két alkalommal vett részt és szerepelt igen sikeresen az Akadémia által rendezett hazai konferenciákon. Aktívan közreműködött az 1970-ben tartandó földalatti vasut konferencia előkészítésében. Állandó elismeréssel nyilatkozik a magyarországi tudományos eredményekről és érdeklődéssel kíséri más szocialista országok, elsősorban Lengyelország tudományági kutatómunkáját.

BORISZ NIKOLAJEVICS PETROV az automatizálás kutatója 1913 március 11-én született. Mérnöki diplomáját a Moszkvai Energetikai Intézetben szerezte meg. 1939 óta a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Automatizálási és Távirányítási Kutató Intézetében dolgozik, ugyanakkor a Moszkvai Repülésügyi Intézetben professzori tiszttel tölt be. 1953 óta a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának levelező tagja, 1960 óta pedig rendes tagja. 1960 óta vezeti a Szovjet Tudományos Akadémiáján a Mechanika és Automatizálási Osztályt mint osztályelnök, Lenin-díjakat Odaitélő Bizottság tagja.

B.N. Petrov-nak nagy szerepe van a Szovjetunió kimagasló űrkutatási eredményeinek előérésében. Az INTERKOZMOSZ szervezetnek, amely a népi demokráciák űrkutatási erőit fogja össze, ő az elnöke. Ilyen minőségében többször járt Magyarországon és gyakran foglalkozott a magyar kutatóknak az űrkutatási problémákba való bekapcsolásával. Nagy szerepe van az Egyesült Államokkal kialakuló közös űrkutatási tervek kidolgozásában és megvalósításában.

A Szovjetunió Tudományos Akadémiája és a Magyar Tudományos Akadémia által kiadott közös folyóiratnak ő a főszerkesztője. Ilyen minőségében sokszor járt Magyarországon és jó kapcsolatot alakított ki az automatizálás és az információelmélet terén dolgozó magyar szakemberekkel.

B.N. PETROV-nak számos cikke és több könyve jelent meg orosz nyelven a szabályozási rendszerek strukturális analizise, valamint az invariancia elmélet vonatkozásában. Kutató munkája az önműködő szabályozás elmélet számos területére terjed ki.

Angelo Mangini tiszteleti taggá választására

Javasoljuk, hogy a Magyar Tudományos Akadémia válassza tiszteleti tagjává

Angelo Mangini professzort,

az Accademia dei Lincei és a Bolognai Tudományos Akadémia tagját, az olasz Consiglio Nazionale delle Ricerche /Nemzeti Kutatási Tanács/ kémiai osztályának vezetőjét, a Bolognai Egyetem Vegyészmérnökkarának rendes tanárát és volt dékánját, az Olasz Kémiai Társaság kémiai tagozatának elnökét, a Consiglio Nazionale delle Ricerche bolognai Szerves Kutatóintézetének vezetőjét.

Angelo Mangini Mola di Bariban született 1905-ben, 1927-ben Rómában szerezte vegyészdiplomáját, 1940-től Bolognában először a szerves kémiai technológia, jelenleg a szerves kémia professzora, több mint 200 kémiai publikáció szerzője.

Kutatásai mind a szerves kémia területére irányulnak, amelyek közül egyesek az alkalmazott kémiához kapcsolódnak. Munkái kb. 200 nyomtatott közleményben jelentek meg.

Mangini legidősebb és legnagyobb visszhangot keltő kutatásai között meg kell említeni a szulfurált szerves vegyületekre vonatkozókat. Ez a kutatás magában foglalja a szulfurált szerves termékek számos sorozatának elkészítését és spektroszkópiai tanulmányozását.

Az alkalmazott kutatások terén meg kell említeni a furoloketekre és a reaktív színezékekre vonatkozókat: melyek közül az utóbbiakat iparban is alkalmazták.

Mangini kutatásaira, amelyek mind szerves kémiai problémákra irányulnak vagy azokkal függnek össze, az angolszász szerves kémiai iskola hatott, amely ma a szerves molekulák sajátosságai és reagáló képessége magyarázatának alapján áll. Mangini a legelsőek között volt, aki a mezomeria elméletét népszerűsítette.

Mangini professzor a legelsőek közt vette föl a tudományos kapcsolatot a magyar és az olasz tudósok közt. Az 1960-as évek elején nyolcadmagával járt Magyarországon és itt két előadást tartott.

Mint az "Unita", az Olasz Kommunista Párt hivatalos lapjának f.é. június 18.-i számában olvassuk, az Accademia dei Lincei f.é. június 15.-i ülésén Mangini professzort a Köztársasági Elnök és az Allamvezetőség jelenlétében a kémia nemzeti díjával tüntették ki.

Fentiek alapján kérjük Angelo Mangini professzor tiszteleti taggá választását.

Ilie G. Murgulescu tiszteleti taggá választására

Javasoljuk, hogy a Magyar Tudományos Akadémia válassza tiszteleti tagjává Ilie G. Murgulescut, a Román Szocialista Köztársaság Akadémiája tagját, volt elnökét, a Bukaresti Tudományegyetem fizikai-kémiai tanszékének vezetőjét, a modern fizikai kémia kiváló művelőjét.

Murgulescu 1902-ben született Cornuban, egyetemi tanulmányait Kolozsvárott végezte, s itt kezdte meg kutató- és egyetemi oktatómunkáját, amelyet 1934-től a Temesvári Műegyetemen folytatott egyetemi előadóként, majd 1944-től professzorként. 1949-ben vette át a Bukaresti Tudományegyetem fizikai-kémiai tanszékének a vezetését.

Murgulescu tudományos pályáját a komplex vegyületek spektroszkópiái, és konduktometriai kutatásával kezdte, amelyek eredményei számos vegyület szerkezetét derítették ki. Jelentősök az elektrolitoldatok törésmutatójára, valamint némely fotokémiai sajátságára vonatkozó vizsgálatai is. Reakciókinetikai kutatásai kiterjedtek oldott elektrolitok bomlásának a vizsgálatára, valamint heterogén katalitikus folyamatok, továbbá a metán termikus bomlásának mechanizmusára. A króm, a nikkell és mangán anódok passzivítására vonatkozó vizsgálatai hozzájárultak a rendkívül bonyolult kérdéskomplexum tisztázásához. A kémiai termodinamikában jelentős munkái a disszociációs egyensúlyok, valamint oldatok aktivitási koefficiensei meghatározása terén, továbbá oldadékok sajátságainak a vizsgálatában. Számos korszerű analitikai kémiai módszert is dolgozott ki.

Kutatómunkája mellett jelentős Murgulescu tevékenysége a tudományos közéletben is mint a Temesvári Műegyetemen, majd a Bukaresti Tudományegyetem rektora, a Román Szocialista Köztársaság Akadémiájának volt elnöke, legutóbb pedig mint a Román Szocialista Köztársaság államtanácsának az alelnöke. A román Tudományos Akadémia elnökeként nagymértékben hozzájárult a Magyar Tudományos Akadémiával való tudományos kapcsolatok kiszélesítéséhez és elmélyítéséhez.

Mindez indokolttá teszi Ilie G. Murgulescu tiszteleti taggá választását.

Nagy Ferenc
lev. tag.
s.k.

Erdey-Grúz Tibor
rendes tag
s.k.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabály ⁷~~8~~-§.¹/~~8~~/ bekezdése alapján a VIII. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja Gleb Mihailovics F r a n k akadémikust, a SZUTA Biofizikai Intézetének igazgatóját.

G.M. Frank professzor a szovjet biofizika kiemelkedő személyisége mind tudományos eredményeit, mind tudományszervező tevékenységét tekintve. Érdemei alapján a nemzetközi biofizikai kutatás legkiemelkedőbb személyei közé sorolják.

1904.május 24-én született Gorki-ban, tanulmányait a Szimferopoli Egyetemen végezte. Ezután Leningrádban és később Moszkvába határozott biofizikai irányban folytatta kutatómunkáját.

1946-ban a SZUTA levelező tagja lett.

1947-ben állami díjat kapott.

1960 óta a SZUTA Biofizikai Intézetének igazgatója.

1966-ban a SZUTA rendes tagjává választotta.

G.M. Frank tevékenysége elválaszthatatlan a szovjet biofizika kifejlesztésétől; az első biofizikai laboratórium felállításától a Puscsino-i hatalmas kutatóintézet ill. kutatóváros létrehozásáig.

G.M. Frank szűkebb tudományos tevékenysége elsősorban az izomműködés biofizikája területére esik. Az izom mikroszkópos és elektronmikroszkópos strukturája, valamint az ingerület igen gyorsan lefolyó fizikai változásai törvényszerűségeinek felderítésével tette maradandóvá nevét.

Igen jelentős munkát végzett a szocialista tábor biofizikusai tudományos együttműködésének előmozdítására is. A KGST biofizikai együttműködésben a Koordinációs Tanácsban ő képviseli a szovjet biofizikát s ebben a funkciójában közvetlenül és közvetve segíti a magyar biofizikusok tevékenységét.

Hazánkkal való szoros tudományos kapcsolatának egyik jele, hogy 1972-ben a Pécsi Orvostudományi Egyetem disz doktorává avatta.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ^{7. 1.} ~~X. §.~~ bekezdése alapján a VIII. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja F. J. Gaillard egyetemi tanárt, a leideni Rijsk Egyetem sejtbiológiai és hisztológiai intézetének vezetőjét.

Gaillard professzor a Holland Akadémia elnöke, a sejtkutatás nemzetközileg elismert, kiemelkedő képviselője. Alapítója az European Tissue Culture Society-nek, alelnöke az International Society for Cell Biology-nak és vezetőségi tagja az International Federation of Cell Biology-nak. Ugyancsak vezetőségi tagja az European Cell Biology Organisation-nak, valamint tagja a Holland Sejtbiológiai Társaságnak.

Szerkesztője az Excerpta Medica nemzetközi referáló folyóiratnak, szerkesztőbizottsági tagja az Acta Morphologica Neerlandico-Scandinavica-nak.

A sejtkutatás területén univerzális tevékenységet fejt ki. Főszervezője azoknak az UNESCO által szervezett tanfolyamoknak, melyeknek célja a modern sejtkutatás, különösképpen a szövettenyésztés állandó tökéletesedő eljárásainak szakemberekkel való megismertetése. Gaillard professzor intézete képezi a centrumát ezeknek az UNESCO által rendezett tanfolyamoknak s ezeken a tanfolyamokon magyarok is folytattak ösztöndíjjal tanulmányokat.

Tudományos munkássága terén különösen kiemelkedő az u.n. organ tenyészetek technikájának kidolgozása, mely az egyes szervek tenyésztését, belső szerkezetének alakulását teszi megfigyelhetővé.

Tudományos munkásságának témája: A növekedés és differenciálódás hormonális szabályozása embrionális explantatumokban.

Gaillard professzor többször járt Magyarországon, legutóbb 1971-ben az European Tissue Culture Society budapesti ülésén s állandó kapcsolatot tart fent a magyar sejtkutatókkal.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ 8.§./^{1.} X/ bekezdése alapján a VIII. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja Emil P o p botanikust, a Román Tudományos Akadémia rendes tagját és biológiai osztályának elnökét.

E. Pop 1897-ben született /Bucerdea vincasa-n, Romániában/, a kolozsvári-cluji egyetemet végezte, 1928-ban doktorált, 1932-ben habitált. 1920-1939 u.ott a növénytani intézet tanársegéde, majd adjunktusa, ill. docense, 1939-1967 a növényélettan professzora, 1967 óta nyugállományban van.

Több tudományos intézmény vezetője, elnöke, 1955 óta a Román Tudományos Akadémia tagja, de tagja a párizsi Acad.Internat.d'Histoire des Sciences-nek, a hallei Leopoldinának /1967/, továbbá tagja a szovjet Botanikai Társaságnak stb.

Számos könyve, összesen mintegy 350 tudományos publikációja jelent meg, alapvető a munkássága a történeti növényföldrajzban /Románia negyedkori vegetációja/ ill. a palinológiában, paleobotanikában /pliocén flóra/, növényélettanban /a román citofiziológiai iskola megalapítója/, de sokat alkotott a növényélettan többi ágaiban, a romániai tőzeglápok és flórájuk kutatásában, természetvédelemben, botanikatörténetben stb.

Nagyértékű és sokoldalú munkássága és a magyar botanikusokhoz fűződő mindig baráti magatartása méltóvá teszi, hogy a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjává válassza.

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ~~8. §.~~^{7. §.}/1/ bekezdése alapján,
a IX. Osztály javaslatára tiszteletli tagnak ajánlja
M a u r i c e H. D o b b -ot a Trinity College professzorát.

Maurice Herbert Dobb 1900-ban született. Konvencionális polgári nevelést kapott és ezért is keltett meglepetést, amikor diákként kapcsolatokat keresett a szocialista körökkel. 1921-ben belépett a kommunista pártba. Történeti és közgazdasági tanulmányokat folytatott. Cambridgei tanulmányai után, 1922-1924. között a London School of Economicsn kapott tudós kiképzést. Ezután visszatért Cambridgebe és elkezdte egyetemi oktatói pályafutását. Egyetemi, oktatási és tudományos tevékenységén kívül részt vett a munkásmozgalomhoz kapcsolódó tudományos kutatási és oktatási munkában. A politikai mozgalmakban nem vett tevőlegesen részt, a tudomány fegyvereivel szolgálta a marxizmust.

1925-ben jelent meg a Tőkés vállalatok és a társadalmi haladás című munkája. 1927-ben pedig az angol közgazdászok közül elsőnek írt könyvet az "Orosz gazdaság a forradalom óta" címen. Politikai álláspontja miatt 1928-ben addigi működésének színhelyét el kellett hagynia. Robertson professzor támogatásával majd a Trinity College fogadta be és 1959-ben kapta meg a "reader of economics" címet, a mi fogalmaink szerint ez professzort jelent. Élénk figyelemmel kíséri a szocialista országok gazdaságirányításában és tervezésében végbement változásokat. Tudományos működését főként a gazdaságtörténet és a közgazdasági elmélet művelése jellemzi. Eddig tucatnyi könyvet, negyedszáz brosurát írt, cikkeinek, tanulmányainak és ismeretéseinek jegyzéke pedig nyolc nyomatott oldalt is meghaladja. Tudományszeretete és tudósi lelkiismeretessége az ideológiai ellenszenv ellenére is tiszteletet vált ki polgári kollégáiból. Ehhez az is hozzájárult, hogy bár meggyőződéses marxista, a polgári közgazdaságtanban is biztonsággal mozog.

1949-ben és 1966-ban járt Magyarországon.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ~~X. §.~~⁷/~~X~~¹ bekezdése alapján, a X. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja A l e x a n d r P a v l o v i c s V i n o g r a d o v akadémikust, a SZUTA al-elnökét, a Vernadszkijról elnevezett Geokémiai és Analitikai Kémiai Intézet igazgatóját.

Alexandr Pavlovics Vinogradov a Szovjetunió Tudományos Akadémiája rendes tagja, és alelnöke, a Vernadszkijról elnevezett Geokémiai és Analitikai Intézet igazgatója, Lenin- és Állami díjas, a Szocialista Munka Hőse, számos külföldi egyetem és akadémia tiszteleti tagja, nemzetközi tudományos egyesületek elnökségi tagja.

Vinogradov akadémikus Vernaszki tanítványa volt, majd vele együtt dolgozott a SZUTA Biokémiai Laboratóriumában, elsősorban geokémiai és biogeokémiai problémákat kutatva. Később munkássága kiterjedt az ősföldrajzi és teleptani kérdésekre. Jelenleg a földtudományok legmodernebb ágazatainak, a kozmokémiának, a meteorit kutatásnak, az izotóp geokémiának és az abszolút földtani kormeghatározásnak világszerte elismert művelője. Biogeokémia iránti érdeklődése azonban az egész tudományos pályáját végig kíséri. Vinogradov akadémikus az elnöke a Szovjet Műszaki és Tudományos Bizottság mellett működő Tudományos Tanácsnak, amely az emberi környezet észszerű hasznosításával és a bioszféra természeti adottságainak vizsgálatával foglalkozik.

Rendkívül nagy hatása van tudományszervezői és tudománypolitikai munkásságának is. Az Összszövetségi Tudományos Akadémia mai szervezetének kialakulásában jelentős szerepe volt. Nevéhez fűződnek hatalmas nemzetközi jellegű kiadványok, mint pl. Eurázsia Földtudományi Atlaszának, továbbá az USA-ban rendszeres angol fordításban is megjelenő Geochimija e. folyóiratnak a kiadása. Ezen kívül több könyve angol nyelven is megjelent. Nem egy dolgozata jelent meg a magyar akadémiai folyóiratokban is.

Annak ellenére, hogy elmúlt 75 éves, erejének teljében van és értékes tudományos és közéleti tevékenységet folytat. Munkaképességének legfőbb bizonyítéka, hogy az utóbbi 5 évben több mint 60 tudományos dolgozata jelent meg.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ~~X.~~^{7.} §. ~~18.~~^{1.} bekezdése alapján, a X. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja
I n n o k e n t y i j P e t r o v i c s G e r a s z i m o v aka-
adémikust, a SZUTA Földrajzi Intézetének igazgatóját.

Innokentyij Petrovics Geraszimov 1905-ben született, 1953-tól a Szovjetunió Tudományos Akadémiája tagja. 1926-ban végzett a Leningrádi Állami Egyetem földrajzi karán és 1930-ban fejezte be ugyanott a talajföldrajzi tanszéken az aspiranturát. Jelenleg a SZUTA Földrajzi Intézetének igazgatója. A Lenin-Rend, a Vörös Csillag Rend, "A Tisztelet Jele", "A nép szolgálatáért", valamint "Kirill és Method" érdemrendek tulajdonosa. A talajok genezise, a talajföldrajz és a talajtérképészet terén végzett munkásságáért a Dokucsájev Arany Emlékérmét, a "Tanulmányok a külföldi országok természeti földrajzáról" c. könyvéért pedig az N.N. Prizsevszkij Arany Emlékérmét kapta meg.

I.P. Geraszimov akadémikus sokoldalú természettudós, világhírű geomorfológus, talajkutató és quartergeológus. Szoros kapcsolatot tart a szocialista országok vezető szakembereivel, földrajzi és talajtani intézetek igazgatóival. Igen értékes szakmai-módszertani tanácsokkal szolgált a hazai szakemberek számára többszöri magyarországi látogatása során, terepbejárásokon és előadásokon egyaránt. Különösen szoros kapcsolat alakul ki a vezetése alatt álló SZUTA Földrajzi Intézete és az MTA Földrajz-tudományi Kutató Intézete között. I.P. Geraszimov hosszú években át vezető tisztségeket / alelnök/ töltött be és tölt be ma is több nemzetközi unió /Int.Geogr.Unio, az Int.Quaternary Research Association és az Int.Pedolog.Unio/ végrehajtó bizottságban. Irányító szerepet tölt be nemzetközi szinten is a negyedkorkutatásban és a talajföldrajzban. A magyar földrajzi folyóiratokban rendszeresen publikál irányt mutató tanulmányokat. 1960 óta a Magyar Földrajzi Társaság tiszteleti tagja.

T a g a j á n l á s

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ ~~8.~~ ~~9.~~ /~~2~~/ bekezdése alapján, az I. Osztály javaslatára, tisztelettel tagnak ajánlja

LOTZ János egyetemi tanárt, a washingtoni Alkalmazott Nyelvészeti Központ európai részlegének igazgatóját.

Lotz János 1917-ben született az USA-ban, kivándorolt magyar munkás fiaként. A huszas évek elején szüleivel hazatért Magyarországra, s gimnáziumi, majd egyetemi tanulmányait már idehaza végezte.

1936-tól a stockholmi egyetem magyar lektora, majd magántanára, illetőleg professzora, s a stockholmi Magyar Intézet igazgatója. 1947-től a New-York-i Columbia Egyetem vendégprofesszora, majd tényleges tanára, az Uráli és Altaji Nyelvek tanszékének vezetője, s az Uráli és Altaji Kutatási Program igazgatója. 1967-től az USA legnagyobb és legjelentősebb nyelvtudományi intézményének, a washingtoni Alkalmazott Nyelvészeti Központnak a főigazgatója. 1971-től ugyanezen intézmény európai részlegének vezetője.

Lotz János a mai nyelvtudomány egyik legjelentősebb, világszerte ismert és elismert egyénisége, szakmájának kiemelkedő kutatója, nevelője és szervezője. Mennyiségben és minőségben egyaránt tekintélyes munkásságának központjában az általános és a magyar nyelvészet áll. Magyar tárgyú cikkei, tanulmányai központi helyet foglalnak el publikációi sorában. Tudományos és tudomány-szervező munkásságát széleskörű nemzetközi elismerés övezi. Számos nemzetközi tudományos társaságban visel vezető tisztséget.

Műveiben és tevékenységében általában a Magyar nyelvtudomány, a magyar irodalom, a magyar kultúra lelkes, fáradhatatlan tudós propagátora, hazánk és népünk igaz barátja. A magyar nyelvészet nemzetközi méretű patronálása, segítése és népszerűsítése tekintetében ma nála többet senki nem tesz.

T a g a j á n l á s

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ 8. §. /3/ bekezdése alapján az I. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja

Manfred MAYRHOFER egyetemi tanárt, az Osztrák Tudományos Akadémia főtitkárát, a Bécsi Egyetem professzorát.

M. Mayrhofer professzor az indoeurópai nyelvtudomány nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő képviselője, kiváló tudós, előbb a würzburgi, majd a saarbrückeni, jelenleg a bécsi egyetem professzora, akinek tudományos munkássága a magyar nyelvtudomány szempontjából is jelentős. Nagy nemzetközi tekintélyét és megbecsülését jelzi, hogy megválasztották a Nemzetközi Indoeurópai Nyelvtudományi Társaság elnökévé, a Mainzi Akadémia tagjává, a Finn-ugor Társaság /Helsinki/ levelező tagjává.

M. Mayrhofer professzor nagy érdemeket szerzett a magyar-osztrák tudományos kapcsolatok fejlesztésében. Fáradozásainak köszönhető a bécsi egyetemen a Finn-ugor Tanszék /ill. Magyar Tanszék/ felállítása, közismert fontos szerepe a Herder-díj magyar tudósoknak való odaítélésében és az ő érdeme a Magyar és Osztrák Tudományos Akadémia közötti egyezmény előkészítése és megkötése is.

M. Mayrhofer professzor mind kiemelkedő tudományos munkássága és nagy nemzetközi tekintélye, mind a magyar tudományos élettel való szoros kapcsolata és az e téren szerzett nagy érdemei alapján méltó a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagságára.

T a g a j á n l á s .

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ 8. §. ~~3~~/ bekezdése alapján, az I. Osztály javaslatára, tiszteleti tagnak ajánlja

Mihail Boriszovics HRAPCSENKO akadémikust, a Szovjet Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának osztálytitkárát.

M.B.Hrapcsenko akadémikus tudományos munkássága elsősorban az orosz irodalom 19. század klasszikusai, mint Gogol, Lev Tolsztoj életművének feldolgozására irányul. Hrapcsenko professzor egyike azon szovjet irodalomtörténészeknek, akik a történetiség következetes megtartása mellett a mélyebb összefüggések feltárására eredményesen alkalmazta az irodalom-, és műfajelméleti módszereket és szempontokat. Ujabb kutatásainak homlokterében az irodalomelmélet történetének megírása, a realizmus, az alkotás-elmélet teljesebb megvilágítása áll s nemzetközileg is nagy érdeklődést keltettek legújában megjelent szemiotikai kutatásai.

M.B.Hrapcsenko több, mint egy évtizede a SZUTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának osztálytitkára s e minőségében is fáradhatatlanul tevékenykedik a magyar és szovjet irodalomtudomány, sőt tágabb értelemben a társadalomtudományok képviselőinek tevékeny együttműködésén, személyében is hozzájárulva a közös vállalkozások megvalósításához.

Tevékenységének korábbi évtizedeiben nagy szerepet vállalt a szovjet felsőoktatás irányításában, fejlesztésében.

M.B.Hrapcsenko akadémikus a felsőoktatásban, a tudománypolitikában és tudományszervezésben szerzett hatalmas tapasztalatait, együttműködési és segítő készségét a jövőben még gyümölcsözőbben bontakoztathatja ki ha a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjai sorába választja.

T a g a j á n l á s

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ 8. §. /X/ bekezdése alapján az I. Osztály javaslatára tiszteletli tagnak ajánlja,

D.Sz. LIHACSOV akadémikust, a Szovjet Tudományos Akadémia rendes tagját.

D.Sz. Lihacsov 1906-ban született. A Szovjet Tudományos Akadémiának 1953-tól levelező tagja, 1970 óta rendes tagja. Lenin-díjas.

Lihacsov a forradalom utáni, a Zsimunszkij és Alexejev akadémikusok által reprezentált első nagy irodalomtörténész nemzedék nyomán haladó s azt tudományos színvonalban és teljesítményben is követő kiemelkedő személyisége a szovjet irodalomtörténetírásnak. A régi orosz irodalom és művészet, a régi orosz kultúra /10 - 17. század/ legkiválóbb művelője. A textológia, a stílustörténet- és elmélet, az irodalom és képzőművészet kölcsönhatása, a régi irodalom alkotások oxiológiája munkásságának főbb területei. A komplex kutatások egyik kezdeményezője s tanítványainak széles köre eredményesen alkalmazza e vizsgálati módszereket.

Legfontosabb művei: - Az orosz irodalom keletkezése /1952/,

- Az ember a régi Oroszország irodalmában /1958/,

- Textológia /1962./

- Oroszország kulturája a reneszánsz hajnalán /1962/,

/E műve magyarul is megjelent 1971-ben/

A nemzetközi tudományos élet éppugy nagyrabecsüli Lihacsov munkásságát, mint a szovjet kulturális és tudományos élet irányítói és vezetői.

1938-ban került a SZUTA Orosz Irodalomtörténeti Intézetébe /Puskin Ház/, ahol 1954 óta vezeti a Régi Irodalmi Osztályt.

1963-ban a Bolgár Tudományos Akadémia külső tagjává, 1964-ben a Torny-i /Lengyelország/ egyetem disz doktorává, 1970-ben az oxfordi egyetem disz doktorává választotta.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ §. /~~8~~/ bekezdése alapján az I. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja

Andrej Nikolajevic KONONOV akadémikust, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának rendes tagját.

Andrej Nikolajevic Kononov 1906-ban született.

Kononov akadémikus a szovjet turkológia kiemelkedő, vezető egyénisége. Tudományos munkássága felöleli a turkológia alapvető történeti, elvi és módszertani problémáinak feltárását, kidolgozását.

Közel 40 éve fejt ki pedagógiai munkásságot, amelynek során jelentős szovjet turkológus generációkat nevelt fel.

Tudományos munkásságának kiteljesedését jelentik az utóbbi 5-6 évben megjelent szintetikus művei; így a mai török nyelv legteljesebb monográfiája, az özbeg irodalmi nyelvről készített monografikus feldolgozása s Abulgazi egyik művének alapvető jelentőségű feldolgozása és elemzése.

A.N. Kononov mindig igen meleg baráti kapcsolatot tartott és tart fenn jelenleg is a magyar turkológusokkal. Sokat tett a szovjet és magyar turkológia együttműködéséért, jelenlegi jó kapcsolatának kialakítása és továbbfejlesztése érdekében.

Munkásságát világszerte, ahol a turkológiát tudományosan művelik, igen nagyra értékelik.

Az MTA I. Osztálya több évtizedes megszakítás után Kononov akadémikus megválasztásával folytathatná azt a szinte évszázados tiszteletreméltó hagyományt, hogy az MTA külső tagjai sorából sohasem hiányzott az orosz turkológia valamely kimagasló képviselője. Radloff Vilmosnak, Akadémiánk külső tagjának 1917-ben bekövetkezett halála után számos történelmi és személyi körülmény miatt most első ízben, Kononov akadémikus tiszteleti taggá választásával méltó módon eleveníthetné fel az Osztály a szovjet turkológiával való szorosabb kapcsolatokat.

T A G A J Á N L Á S

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ 8. §. ¹ /X/ bekezdése alapján, a II. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja A l e k s z e j N y i k o l á j e v i c s L e o n t y e v akadémikust.

Alekszej Nyikolájevics Leontyev a Szovjet Pedagógiai Akadémiájának tagja, a pszichológiai tudományok doktora, Lenin díjas. A Moszkvai Állami Lomonoszov Egyetem Pszichológiai Fakultásának Dékánja, a Pszichológiai Tanszék vezető professzora. A Nemzetközi Pszichológiai Társaság alelnöke. A SZU Pszichológiai Társaságának alelnöke. Az SZKP tagja.

A.Ny. Leontyev szovjet akadémikus 1903. február 5-én született. Tudományos tevékenységét nagyon korán, az 1920-as évek közepén kezdte.

Kutatói munkásságát L.Sz.Vigotszkij, a kiemelkedő és termékeny tudós közvetlen munkatársaként kezdte, résztvett professzora kulturtörténeti koncepciójának kidolgozásában, továbbfejlesztésében és konkrét experimentális kimunkálásában. Tevékenysége rendkívül széleskörű mind a kutatási témák irányát, jellegét, mind pedig a feldolgozás módját tekintve. Experimentális pszichológiai munkásságában önálló fejezetek alkotnak az általános-lélektani /érzékelés-lélektani/, az összehasonlító-lélektani, a fejlődés- és nevelés-lélektani, gyermeklélektani, és a pedagógiai lélektani témák. A témákat összefogó kapocs a marxista filozófiai-antropológiai emberképre orientált emberi pszichikum-felfogás, a pszichikum társadalmi-történelmi determináltságának kibontását, felderítését célzó un. kísérleti történelmi genetikai módszer alkalmazása, és az eredményeknek mély, marxista filozófiai műveltségen nyugvó feldolgozása.

Az 1960-as években a Nemzetközi Pszichológiai Bizottság Elnökeként a nemzetközi pszichológiai életben is jelentős szerepet játszott. Előkészítője és elnöke a XVII. Nemzetközi Pszichológiai Kongresszusnak, /Moszkva, 1966./.

Leontyev akadémikus az utóbbi évtizedben a munkalélektanra, személyiség- és alkotáslélektanra terjesztette ki ma már főként teoretikus tevékenységét.

T A G A J Á N L Á S

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ 8. §. ¹ /8/ bekezdése alapján, a II. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja B o n i f a t i j M i h a j l o v i c s K e d r o v akadémikust.

Bonifatij Mihajlovics Kedrov a Szovjetunió Tudományos Akadémiája rendes tagja, évek óta a SZUTA Természettudomány- és Technikatörténeti Kutató Intézetének igazgatója. Több fontos állami és akadémiai bizottság és egyesület vezetőségének tagja. Számos állami és tudományos kitüntetés tulajdonosa. 1918 óta tagja az SZKP-nak.

1903-ban született. Eredeti szakmai képzése szerint kémikus, azonban filozófusként és tudománytörténészként vált világhírűvé.

Kutatói érdeklődése kezdetben a természettudományok filozófiai /ismeretelméleti és módszertani/ kérdéseire irányult. A tudományok osztályozásáról írt háromkötetes munkájával szerzett nemzetközi hírnevet. Az elmúlt években főleg alkotás-pszichológiával és tudomány illetve technikatörténettel foglalkozik. Jelenleg az ő irányításával folyik a tudományos-technikai forradalom elméleti kérdéseinek a KGST keretében történő komplex vizsgálata.

B.M.Kedrov a nemzetközi filozófiai, tudománytörténeti, tudományelméleti kongresszusok, konferenciák állandó résztvevője. Az 1971-ben megrendezett moszkvai Tudománytörténeti Világkongresszus főszervezője és elnöke volt.

Magyarországon több ízben is járt hivatalosan. Előadásokat tartott kutatási eredményeiről. Magyar nyelven a természettudományok osztályozásáról írt könyve jelent meg, s emellett több tanulmánya, cikke látott napvilágot.

A magyar tudományos kutatói gárda utánpótlását szolgálja, hogy B.M.Kedrov intézetében számos magyar szakember dolgozott rövidebb-hosszabb ideig, szerzett kandidátusi fokozatot.

L.S. PONTRJAGIN, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának rendes tagja.

Több tudományterületen is alapvető, hosszú időre irányt szabó kutatásokat folytatott és folytat. Fiatalon teremtette meg a folytonos csoportok dualitáselméletét. Hilbert híres problémái közül a folytonos transzformációcsoportokra vonatkozót ő oldotta meg a kompakt esetre. Ezzel megteremtette a probléma teljes megoldásának a feltételét is. Meg kell említenünk ezeknek az eredményeknek a magyar vonatkozásait is. Ő /és vele párhuzamosan Neumann János/ alkalmazta először sikerrel a Haar Alfréd által megteremtett invariáns mértékfogalmat, a topológikus csoportok elméletében.

Később a differenciálható sokaságok algebrai topológiai vizsgálatában ért el kiemelkedő eredményeket /Pontrjagin-féle karakterisztikus osztályok/. Végül már meglehetősen idős korban, a gyermekkora óta vak matematikus, kitűnő elméleti eredményekben gazdag pályáját az alkalmazások felé viszi érdeklődése, megteremtve az optimális folyamatok elméletét. A Pontrjagin-féle optimalitási kritérium /maximum elv/ ma már a mérnökök, közgazdászok mindennapos, egyik legnélkülözhetetlenebb eszköze. Könyvei minden területen alapvető olvasmányok. Legismertebbek a folytonos csoportokról, a kombinatorikus topológiáról, a közönséges differenciálegyenletekről, és az optimális folyamatokról írottak. Jelenleg harmadik könyve magyar fordítása készül. A hosszú idő óta egyetlen aspiránsa: magyar.

Kastler Alfréd /sz.1902./, az Ecole Normale Superieure /Paris/ professzora, az 1966-os év fizikai Nobel-díj nyertese, a párisi egyetemen nyerte el doktori címét s tiszteletbeli doktora Louvain, Pisa, Oxford, Laval /Canada/ és Edinburgh egyetemeinek.

Tudományos kutatásai a mágneses rezonancia és az optikai pumpálás területére terjednek, az optikai rezonancia módszert fejlesztette ki gerjesztett állapotú atomok energia nivóinak tanulmányozására fényugár és rádiófrekvenciás tér segítségével. Nevéhez fűződik az optikai pumpálás módszerének felfedezése, melynek lényege abban áll, hogy fénybesugárzás eredményeképpen az atomok más eloszlását lehet létrehozni gerjesztett állapotokban, mint ami a Boltzmann-féle eloszlásnak megfelel. Kastler által kidolgozott módszer a Zeeman-féle mágneses alnivók fényabszorpciós és emissziós sajátosságain alapszik. Polarizált fényrel történt besugárzás eredményeképpen a Zeeman-nivók korábban meg egyező betöltési számai megváltoznak. Az optikai pumpálás technikája lényeges haladásra vezetett a magspinnek és mágneses momentumok, az elektronok mágneses momentumainak, a többszörös átmenetek és a hiperfinom mag kölcsönhatások tanulmányozásában. Az elektron ütközésekkel való gerjesztések lehetővé tették olyan atom nivók tanulmányozását, melyek rezonancia sugárzással nem hozzáférhetőek. Az optikai pumpálás felfedezése volt az első lépés a mikrohullámu és optikai molekuláris erősítők /mézerek és lézerek/ kifejlesztésére.

Kastler szoros kapcsolatot tart fenn magyar kutatókkal, 1970-ben Magyarországon tartózkodott a Magyar Tudományos Akadémia meghívására s azóta is még egy ízben járt Magyarországon. Ez év szeptemberében, mint a IUPAP Végrehajtó Bizottságának tagja, ismét Budapestre jön a Végrehajtó Bizottság ülésére. Mint a trieszti Nemzetközi Elméleti Fizikai Központ Kutató Tanácsának tagja, az 1973. évi "Atomok, molekulák és lézerek" c. kurzus általa vezetett 4 tagu szervezőbizottságába magyar kutatót kért fel közreműködésre, támogatta a IUPAP különböző bizottságaiba a magyar tagok beválasztását és mint az Európai Fizikai Társaság Tanácsának tagja szintén szoros kapcsolatban állt a magyar tanácstagokkal.

F a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ ~~X~~. §. ¹ /~~X~~/ bekezdése alapján a IV. Osztály javaslatára tisztelati tagnak ajánlja Dr.phil., Dr.agr.h.c. F r i t z S c h e f f e r akadémikust, egyetemi tanárt.

Fritz Scheffer a Göttingeni Egyetem Agrokémiai és Talajtani Intézetének igazgatója, az Oslói Tudományos Akadémia tagja, a Stockholmi, valamint a Helsinkii Akadémia és a Német Mezőgazdasági Tudományos Akadémia levelező tagja, a Friedrich Schiller Universitát, Jéna tisztelati doktora, a Pisai Egyetemi Cherubin-rend arany fokozatával kitüntetett tudósa.

1899-ben született Haldorfban /Kasseli járás/. Kémiai és matematikai alapképzetségét Harburgban és Breslauban szerezte meg, majd a Göttingeni Egyetemen 1925-ban agrármérnöki oklevelet szerzett. A Göttingeni, majd a Hallei Egyetemen a földműveléstan és az agrokémia szakterületén fejleszti szaktudását és folytat tudományos tevékenységet, majd Zürichben végez talajkolloidikai kutató munkát. A Zürichi Egyetemen készítette el magántanári értekezését. Ezen idő alatt folytatott munkásságának összefoglalójaként jelennek meg az "Agrokémia és talajtan" címszó alatt különböző könyvei.

1935-től a Kassel-Harleshausen-i mg.kísérleti intézet igazgatója, majd a Jénai Egyetem mezőgazdasági kémiai tanszékének vezetője és a Thürringiai Mezőgazdasági Kísérleti Intézet igazgatója, 1945-től a Göttingeni Egyetem Agrokémiai és Talajtani Intézetének igazgatója. Munkássága során az agrokémia és talajtan tudományát együtt művelve kialakította az un. "Scheffer-iskola" magját, mely egész Közép-Európa talajtani tudományának fejlődésére nagy hatással volt.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ ~~X~~. §. ^{1.} /~~X~~/ bekezdése alapján a IV. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja D i m i t r i j D a n i l o v i c s B r e z s n y e v akadémikust, egyetemi tanárt, a Leninről elnevezett Össz-Szövetségi Mezőgazdasági Tudományos Akadémia első alelnökét.

Dimitrij Danilovics Brezsnyev a Leninről elnevezett Össz-Szövetségi Mezőgazdasági Tudományos Akadémia rendes tagja 1968-tól első elnökhelyettese; 1965-től az N.I.Vavilovról elnevezett Össz-Szövetségi Mezőgazdasági Kutató Intézet igazgatója.

Az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság érdemes tudósa; az NDK Mezőgazdasági Tudományos Akadémiájának levelező tagja. A Lenin rend, a Munka Vörös Zászló rend háromszoros, a Honvédő Háború rendje II. fokozatának birtokosa.

1905-ben született Piszklovóban. 1933-ban a Voronyezsi Mezőgazdasági Főiskolán szerzett oklevelet. 1941-45-ös években részt vett a Nagy Honvédő Háborúban ezredesi rangban hazánk felszabadításában is. 1950-ig az Össz-Szövetségi Növénytermesztési Kutató Intézet osztályvezetője, majd az SzKP Leningrádi Területi Bizottsága mezőgazdasági titkára. 1952-54 között a Leningrádi Állami Egyetem Biológiai Intézetének igazgatója, 1954-ben egyetemi tanárrá nevezték ki.

Tudományos munkássága: a zöldségtermesztés és zöldségnemesítés. A zöldségnövények magtermesztésének az északi zónában történő módszerei kidolgozásáért és a zöldségtermesztésben és nemesítésben elért eredményeiért 1952-ben Állami díjat kapott.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ~~7.~~^{1.} § /8/ bekezdése alapján, az V. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja Dr. B e r n a r d H a l p e r n professzort, a francia Nemzeti Tudományos Központ /C.N.R.S./ igazgatóját.

Halpern professzor igazgatója az Egészségügyi Minisztérium Immunbiológiai Intézetének és elnöke a Felsőoktatási Intézet természettudományi sectiojának /École des Hautes Études/.

Nagy nemzetközi megbecsülését bizonyítják nemzeti és nemzetközi kitüntetései. A legmagasabb francia tudományos kitüntetés: a Centre National de la Recherche Scientifique aranyérem tulajdonosa, a Francia Tudományos Akadémia /Institut de France/ tagja, a Royal Society of Medicine /London/, az Academia Medica Roma, a jugoszláv Tudományos Akadémia tagja, New-York város díszpolgára.

Halpern professzor 1904-ben született Oroszországban Tarnos-Rudében. 1918. óta él Franciaországban. A Párizsi Tudományegyetem Természettudományi karán lett a biológia doktora, majd pedig orvosdoktor.

Sokoldalú tudományos munkásságának legkiemelkedőbb eredménye, hogy 1942-ben felfedezte a phenylpolymethylendianinból származó antihisztamin hatású vegyületeket. 1945-ben leírta a phenothiazin derivátumok különleges farmakológiai és therapiás tulajdonságait. E kutatási eredményeinek óriási nemzetközi hatása volt az élettani és farmakológiai alapkutatásokra és a klinikai therapia új rendkívül fontos területeit nyitotta meg.

1950. óta tudományos kutatómunkája az alábbi biológiai alapkutatásokra koncentrált: a hyperszenzitivitás és allergia, a reticuloendotheliális rendszer, az autoimmunitás és legújabban a rák és a természetes immunostimulinok kapcsolatára. Több, mint 300 közleménye jelent meg nemzetközi lapokban.

A Magyar Tudományos Akadémia vendégaként Magyarországon több előadást tartott. Intézetében magyar kutatókat, ösztöndíjazottakat fogadott. Kutatásai gyümölcsözően befolyásolták a magyar allergológiai és immunológiai kutatásokat.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ~~8.~~¹ § /3/ bekezdése alapján, az V.Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja PJOETR KUEHIGS A N O K H I N professzort, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája és Orvostudományi Akadémiája rendes tagját.

P.K.Anokhin 1898-ban született Caricin-ben /Volograd/. A Lenin-grádi Orvosi Egyetem elvégzése előtt Bechterev, majd Pavlov intézetében dolgozott. Később a Nyizsnij Novgorod Egyetemen a physiologia professzora, majd az Összszövetségi Kísérleti Orvostudományi Intézet Általános Physiologiai osztályának vezetője, a Normális és Pathophysiologiai intézet igazgatója, 1955-től pedig a moszkvai I.sz.Szecszenov Orvostudományi Intézet physiologiai tanszékének professzora.

P.K.Anokhin professzor a szovjet neurophysiologia egyik legkiemelkedőbb alakja, akinek nevéhez több jelentős felismerés és elméleti koncepció fűződik. Egyike I.P.Pavlov még élő tanítványainak. Világszerte elismert és nagyrabecsült kutató, aki több egyetem díszdoktora, külföldi akadémia tagja, a Lenin-díj kitüntetettje.

Kiemelkedőbb jelentőségű munkái a funkcionális rendszer ciklikus funkcionális organizációja visszatérő afferenciációval, mint a központi idegrendszer működésének eredménye. E jelentős felismerése jóval a kybernetika alapvető elméleti jelentőségű koncepciója publikálása előtt jelent meg. További munkái során a funkcionális rendszer jellemzőinek kulcsmechanizmusát írta le. Mikrophysiologiai vizsgálatok szintjén az afferens szintézis és acceptor mechanizmusát ismerte fel, mely rendszer előrelátja a cselekvés eredményét és összehasonlítja a valódi eredményt az előrelátottal. A funkcionális rendszer teóriájával Anokhin sok évvel megelőzte a "rendszer közelítés" koncepcióját a szervezet magatartása értékelésében.

P.K.Anokhin tudományos munkássága eredményeit 6 monográfiaiban és több mint 200 közleményében publikálta.

Magyar kapcsolatait bizonyítja az is, hogy a Somolweis Orvostudományi Egyetem díszdoktorává választotta.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ ~~8~~ ¹ bekezdése alapján, az V. Osztály javaslatára tiszteletli tagnak ajánlja Dr. VERZÁR FRIGYES baseli nyugalmazott egyetemi tanárt.

Verzár Frigyes 1886. szeptember 18-án Budapesten született. 1905-ben, mint fiatal orvos Lenhossek professzor intézetében dolgozott, később Mansfeld professzor farmakológiai, majd Tangl professzor pathophysiologiai intézetében. Munkáira felfigyelt Bornstein, a hallei egyetem híres elektrophysiologusa, aki meghívta intézetébe. Hazatérése után a budapesti egyetem magántanárrá habilitálta. Verzár Frigyes a debreceni egyetem igen aktív tagja volt, ő volt az egyetem első orvoskari dékánja, majd rektora az 1928/29-es tanévben.

Kimagasló érdemeket szerzett a magyar orvostudomány, tudományos élet szervezése terén is, mint az Országos Ösztöndíj Tanács főtitkára. Ő szervezte meg a tihanyi Hydrobiológiai Kutató Intézetet, amelynek 1936-ig igazgatója volt.

A baseli egyetem meghívása értelmében 1930-tól az ottani Élettani Intézet igazgatói munkakörét is ellátta a debreceni tanszék vezetése mellett. 1942 óta kiterjedt tudományos munkája mellett intenzív munkát végcz az Egészségügyi Világszövetség keretén belül is. 70 éves korában vonult nyugdíjba. A Nemzetközi Gerontológiai Társaság Biológiai Kutató Csoportja főtitkárává választotta. Nyugdíjazása óta az Experimentális Gerontológiai Intézetben dolgozik változatlan lendülettel. Tudományos munkássága elismerésből a freiburgi egyetem, a debreceni egyetem díszdoktorává avatta. Tudományos munkásságából két fő kutatási irány emelhető ki: 1/ A bélből történő felszívódás vizsgálata, amely alapvető munkáinak szintézisét 1936-ban írott könyvében adta ki. 2/ A mellékvesekéreg fiziológiájával foglalkozó munkája, amelynek összefoglalását az 1939-ben megjelent kitűnő könyvében közli.

Verzár professzor közel 50 évi távolléte alatt mindig és mindenkor büszkén hangzottatta nevétartozását és vállalta majd megvárni.

T a g a j á n l á s

Vlagyimir Ivanovics Sziforov, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának levelező tagja; a Moszkvai Energetikai Intézet rádióvéleteltechnika tanszékének professzora; a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Információközlési Problémák Intézetének igazgatója; a Popov Társulat elnöke.

Tudományos munkássága az információelmélet területére esik. Kutatási tevékenysége nagyban hozzájárult az információelmélet és ezen belül elsősorban a kódolási módszerek nemzetközi fejlődéséhez. Lényeges eredményeket ért el e témakörben az előírt kódtávolságra tervezett, maximális kódok információelméleti tulajdonságainak vizsgálatában és ezt az elvi kérdésekkel kapcsolatos munkáját a gyakorlati oldalról konkrét kódkonstrukciós eljárások sorával egészítette ki. Ezen alapvető vizsgálatok mellett az analog csatornák különféle zaj- és átviteli problémáinak analízisével segítette konkrét műszaki feladatok megoldását és egy-egy témakörrel kapcsolatos tudományos aktivitás kialakulását. E tekintetben főbb tudományos eredményei a televíziójelek átvitelét szolgáló csatornkapacitás analíziséhez, az igen nagy frekvenciás erősítők termikus zajának vizsgálatához, az impulzusmodulációs csatornák analíziséhez, az erősítők és vevők különféle tervezési problémáihoz és a rádiórelé-rendszerek vizsgálatához kapcsolódnak. Nevéhez fűződik a nemlineáris hálózatok kisjel elméletében a linearizált, időben változó paraméterű hálózat bevezetése és e modellre építve a frekvencia-konverterek tervezési módszerének kidolgozása. V.I. Sziforov mintegy 300 publikáció szerzője. Hivatalos és aktív vezetője a Szovjetunió információelmélettel kapcsolatos nemzetközi tudományos együttműködésének és egyik vezető személyisége a nemzetközi tudományos életnek. 1967-ben - az MTA meghívására - előadásokat és konzultációkat tartott a hazai híradástechnikai szakemberek számára. E látogatás rendszeres szemináriumi együttműködésre vezetett. V.I. Sziforov intézete, az IPPI több alkalommal fogadta hazai szakemberek delegációját konzultációra, illetve kutatói Budapesten tartottak konzultációt. Mindez az együttműködés jelentős segítséget nyújtott az információelmélettel kapcsolatos hazai kutatás számára.

T a g a j á n l á s

Jean Lehuero, Kérisel /Franciaország/, a műszaki tudományok doktora; a párisi École Nationale des Ponts et Chaussées talajmechanika-alapozás professzora; Ingenieur en chef des ponts et chaussées; a Simocsoil tervező és kutató társulat elnöke; a francia becsületrend lovagja.

Kérisel professzor a tudományág vezető képviselője Franciaországban. Caquot akadémikussal közösen írt könyve – amelyet német nyelvre is lefordítottak – a francia nyelvterület alapvető szak- és tankönyve. Szakcikkei különösen a sík- és cölöpalapozások elmélete és gyakorlata, valamint a földnyomáselméletek terén igen jelentősek és eredetiek. Munkássága számos esetben kapott nemzetközi elismerést. Nemzetközi konferenciákon sokszor viselt tisztséget, vezetett munkabizottságot. A tudományág nemzetközi egyesülete végrehajtó bizottságának munkájában mint delegátus vesz részt.

Magyarországi kapcsolatai erősek: két alkalommal vett részt és szerepelt igen sikeresen az Akadémia által rendezett hazai konferenciákon. Aktívan közreműködött az 1970-ben tartandó földalatti vasút konferencia előkészítésében. Állandó elismeréssel nyilatkozik a magyarországi tudományos eredményekről és érdeklődéssel kíséri más szocialista országok, elsősorban Lengyelország tudományági kutatómunkáját.

BORISZ NIKOLAJEVICS PETROV az automatizálás kutatója 1913 március 11-én született. Mérnöki diplomáját a Moszkvai Energetikai Intézetben szerezte meg. 1939 óta a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Automatizálási és Távirányítási Kutató Intézetében dolgozik, ugyanakkor a Moszkvai Repülésügyi Intézetben professzori tiszteletet tölt be. 1953 óta a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának levelező tagja, 1960 óta pedig rendes tagja. 1960 óta vezeti a Szovjet Tudományos Akadémiáján a Mechanika és Automatizálási Osztályt mint osztályelnök, Lenin-díjakat Odaitélő Bizottság tagja.

B.N.Petrov-nak nagy szerepe van a Szovjetunió kimagasló űrkutatási eredményeinek elérésében. Az INTERKOZMOSZ szervezetnek, amely a népi demokráciák űrkutatási erőit fogja össze, ő az elnöke. Ilyen minőségében többször járt Magyarországon és gyakran foglalkozott a magyar kutatóknak az űrkutatási problémákba való bekapcsolásával. Nagy szerepe van az Egyesült Államokkal kialakuló közös űrkutatási tervek kidolgozásában és megvalósításában.

A Szovjetunió Tudományos Akadémiája és a Magyar Tudományos Akadémia által kiadott közös folyóiratnak ő a főszerkesztője. Ilyen minőségében sokszor járt Magyarországon és jó kapcsolatot alakított ki az automatizálás és az információelmélet terén dolgozó magyar szakemberekkel.

B.N. PETROV-nak számos cikke és több könyve jelent meg orosz nyelven a szabályozási rendszerek strukturális analizise, valamint az invariancia elmélet vonatkozásában. Kutató munkája az önműködő szabályozás elmélet számos területére terjed ki.

A J Á N L Á S

Angelo Mangini tiszteleti taggá választására

Javasoljuk, hogy a Magyar Tudományos Akadémia válassza tiszteleti tagjává

Angelo Mangini professzort,

az Accademia dei Lincei és a Bolognai Tudományos Akadémia tagját, az olasz Consiglio Nazionale delle Ricerche /Nemzeti Kutatási Tanács/ kémiai osztályának vezetőjét, a Bolognai Egyetem Vegyészmérnökkarának rendes tanárát és volt dékánját, az Olasz Kémiai Társaság kémiai tagozatának elnökét, a Consiglio Nazionale delle Ricerche bolognai Szerves Kutatóintézetének vezetőjét.

Angelo Mangini Mola di Bariban született 1905-ben, 1927-ben Rómában szerezte vegyészdiplomáját, 1940-től Bolognában először a szerves kémiai technológia, jelenleg a szerves kémia professzora, több mint 200 kémiai publikáció szerzője.

Kutatásai mind a szerves kémia területére irányulnak, amelyek közül egyesek az alkalmazott kémiához kapcsolódnak. Munkái kb. 200 nyomtatott közleményben jelentek meg.

Mangini legidősebb és legnagyobb visszhangot keltő kutatásai között meg kell említeni a szulfurált szerves vegyületekre vonatkozókat. Ez a kutatás magában foglalja a szulfurált szerves termékek számos sorozatának elkészítését és spektroszkópiai tanulmányozását.

Az alkalmazott kutatások terén meg kell említeni a furorol feketékre és a reaktív színezékekre vonatkozókat: melyek közül az utóbbiakat iparban is alkalmazták.

Mangini kutatásaira, amelyek mind szerves kémiai problémákra irányulnak vagy azokkal függnek össze, az angol-szász szerves kémiai iskola hatott, amely ma a szerves molekulák sajátosságai és reagáló képessége magyarázatának alapján áll. Mangini a legelső között volt, aki a mezomeria elméletét népszerűsítette.

Mangini professzor a legelső közt vette föl a tudományos kapcsolatot a magyar és az olasz tudósok közt. Az 1960-as évek elején nyolcadmagával járt Magyarországon és itt két előadást tartott.

Mint az "Unita", az Olasz Kommunista Párt hivatalos lapjának f.é. június 18.-i számában olvassuk, az Accademia dei Lincei f.é. június 15.-i ülésén Mangini professzort a Köztársasági Elnök és az Allamvezetőség jelenlétében a kémia nemzeti díjával tüntették ki.

Fentiek alapján kérjük Angelo Mangini professzor tiszteleti taggá választását.

A J Á N L Á S

Ilie G. Murgulescu tiszteleti taggá választására

Javasoljuk, hogy a Magyar Tudományos Akadémia válassza tiszteleti tagjává Ilie G. Murgulescut, a Román Szocialista Köztársaság Akadémiája tagját, volt elnökét, a Bukaresti Tudományegyetem fizikai-kémiai tanszékének vezetőjét, a modern fizikai kémia kiváló művelőjét.

Murgulescu 1902-ben született Cornuban, egyetemi tanulmányait Kolozsvárott végezte, s itt kezdte meg kutató- és egyetemi oktatómunkáját, amelyet 1934-től a Temesvári Műegyetemen folytatott egyetemi előadóként, majd 1944-től professzorként. 1949-ben vette át a Bukaresti Tudományegyetem fizikai-kémiai tanszékének a vezetését.

Murgulescu tudományos pályáját a komplex vegyületek spektroszkópiái, és konduktometriai kutatásával kezdte, amelyek eredményei számos vegyület szerkezetét derítették ki. Jelentősök az elektrolitoldatok törésmutatójára, valamint némely fotokémiai sajátságára vonatkozó vizsgálatai is. Reakciókinetikai kutatásai kiterjedtek oldott elektrolitok bomlásának a vizsgálatára, valamint heterogén katalitikus folyamatok, továbbá a metán termikus bomlásának mechanizmusára. A króm, a nikkel és mangán anódok passzivitására vonatkozó vizsgálatai hozzájárultak a rendkívül bonyolult kérdéskomplexum tisztázásához. A kémiai termodinamikában jelentős munkái a disszociációs egyensúlyok, valamint oldatok aktivitási koefficiensei meghatározása terén, továbbá olvadákok sajátságainak a vizsgálatában. Számos korszerű analitikai kémiai módszert is dolgozott ki.

Kutatómunkája mellett jelentős Murgulescu tevékenysége a tudományos közéletben is mint a Temesvári Műegyetemen, majd a Bukaresti Tudományegyetem rektora, a Román Szocialista Köztársaság Akadémiájának volt elnöke, legutóbb pedig mint a Román Szocialista Köztársaság államtanácsának az alelnöke. A román Tudományos Akadémia elnökeként nagymértékben hozzájárult a Magyar Tudományos Akadémiával való tudományos kapcsolatok kiszélesítéséhez és elmélyítéséhez.

Mindez indokolttá teszi Ilie G. Murgulescu tiszteleti taggá választását.

Nagy Ferenc
lev. tag.
s.k.

Erdey-Grúz Tibor
rendes tag
s.k.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabály ~~8~~⁷-§./~~8~~¹/ bekezdése alapján a VIII. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja Gleb Mihailovics F r a n k akadémikust, a SZUTA Biofizikai Intézetének igazgatóját.

G.M. Frank professzor a szovjet biofizika kiemelkedő személyisége mind tudományos eredményeit, mind tudományszervező tevékenységét tekintve. Érdemei alapján a nemzetközi biofizikai kutatás legkiemelkedőbb személyei közé sorolják.

1904.május 24-én született Gorki-ban, tanulmányait a Szimferopoli Egyetemen végezte. Ezután Leningrádban és később Moszkvába határozott biofizikai irányban folytatta kutatómunkáját.

1946-ban a SZUTA levelező tagja lett.

1947-ben állami díjat kapott.

1960 óta a SZUTA Biofizikai Intézetének igazgatója.

1966-ban a SZUTA rendes tagjává választotta.

G.M. Frank tevékenysége elválaszthatatlan a szovjet biofizika kifejlesztésétől; az első biofizikai laboratórium felállításától a Puscsino-i hatalmas kutatóintézet ill. kutatóváros létrehozásáig.

G.M. Frank szűkebb tudományos tevékenysége elsősorban az izomműködés biofizikája területére esik. Az izom mikroszkópos és elektronmikroszkópos strukturája, valamint az ingerület igen gyorsan lefolyó fizikai változásai törvényszerűségeinek felderítésével tette maradandóvá nevét.

Igen jelentős munkát végzett a szocialista tábor biofizikusai tudományos együttműködésének előmozdítására is. A KGST biofizikai együttműködésben a Koordinációs Tanácsban ő képviseli a szovjet biofizikát s ebben a funkciójában közvetlenül és közvetve segíti a magyar biofizikusok tevékenységét.

Hazánkkal való szoros tudományos kapcsolatának egyik jele, hogy 1972-ben a Pécsi Orvostudományi Egyetem disz doktorává avatta.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷~~8~~.§./¹~~8~~/ bekezdése alapján a VIII. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja F. J. G a i l l a r d egyetemi tanárt, a leideni Rijsk Egyetem sejtbiológiai és hisztológiai intézetének vezetőjét.

Gaillard professzor a Holland Akadémia elnöke, a sejtkutatás nemzetközileg elismert, kiemelkedő képviselője. Alapítója az European Tissue Culture Society-nek, alelnöke az International Society for Cell Biology-nak és vezetőségi tagja az International Federation of Cell Biology-nak. Ugyancsak vezetőségi tagja az European Cell Biology Organisation-nak, valamint tagja a Holland Sejtbiológiai Társaságnak.

Szerkesztője az Excerpta Medica nemzetközi referáló folyóiratnak, szerkesztőbizottsági tagja az Acta Morphologica Neerlando-Scandinavica-nak.

A sejtkutatás területén univerzális tevékenységet fejt ki. Főszervezője azoknak az UNESCO által szervezett tanfolyamoknak, melyeknek célja a modern sejtkutatás, különösképpen a szövettenyésztés állandó tökéletesedő eljárásainak szakemberekkel való megismertetése. Gaillard professzor intézete képezi a centrumát ezeknek az UNESCO által rendezett tanfolyamoknak s ezeken a tanfolyamokon magyarok is folytattak ösztöndíjjal tanulmányokat.

Tudományos munkássága terén különösen kiemelkedő az u.n. organ tenyésztetek technikájának kidolgozása, mely az egyes szervek tenyésztését, belső szerkezetének alakulását teszi megfigyelhetővé.

Tudományos munkásságának témája: A növekedés és differenciálódás hormonális szabályozása embrionális explantatumokban.

Gaillard professzor többször járt Magyarországon, legutóbb 1971-ben az European Tissue Culture Society budapesti ülésén s állandó kapcsolatot tart fent a magyar sejtkutatókkal.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ ¹ ~~X.~~§./~~X~~/ bekezdése alapján a VIII. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja Emil P o p botanikust, a Román Tudományos Akadémia rendes tagját és biológiai osztályának elnökét.

E. Pop 1897-ben született /Bucerdea vincasa-n, Romániában/, a kolozsvári-cluji egyetemet végezte, 1928-ban doktorált, 1932-ben habitált. 1920-1939 u.ott a növénytani intézet tanársegéde, majd adjunktusa, ill. docense, 1939-1967 a növényélettan professzora, 1967 óta nyugállományban van.

Több tudományos intézmény vezetője, elnöke, 1955 óta a Román Tudományos Akadémia tagja, de tagja a párizsi Acad.Internat.d'Histoire des Sciences-nek, a hallei Leopoldinának /1967/, továbbá tagja a szovjet Botanikai Társaságnak stb.

Számos könyve, összesen mintegy 350 tudományos publikációja jelent meg, alapvető a munkássága a történeti növényföldrajzban /Románia negyedkori vegetációja/ ill. a palinológiában, paleobotanikában /pliocén flóra/, növényélettanban /a román citofiziológiai iskola megalapítója/, de sokat alkotott a növényélettan többi ágaiban, a romániai tőzeglápok és flórájuk kutatásában, természetvédelemben, botanikatörténetben stb.

Nagyértékű és sokoldalú munkássága és a magyar botanikusokhoz fűződő mindig baráti magatartása méltóvá teszi, hogy a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjává válassza.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ~~X.~~^{7.}~~§.~~^{1.}/§/ bekezdése alapján,
a IX. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja
M a u r i c e H. D o b b -ot a Trinity College professzorát.

Maurice Herbert Dobb 1900-ban született. Konvencionális polgári nevelést kapott és ezért is keltett meglepetést, amikor diákként kapcsolatokat keresett a szocialista körökkel. 1921-ben belépett a kommunista pártba. Történeti és közgazdasági tanulmányokat folytatott. Cambridgei tanulmányai után, 1922-1924. között a London School of Economics-on kapott tudós kiképzést. Ezután visszatért Cambridgebe és elkezdte egyetemi oktatói pályafutását. Egyetemi oktatási és tudományos tevékenységén kívül részt vett a munkásmozgalomhoz kapcsolódó tudományos kutatási és oktatási munkában. A politikai mozgalmakban nem vett tevőlegesen részt, a tudomány fegyvereivel szolgált a marxizmust.

1925-ben jelent meg a Tőkés vállalatok és a társadalmi haladás című munkája. 1927-ben pedig az angol közgazdászok közül elsőnek irt könyvet az "Orosz gazdaság a forradalom óta" címen. Politikai álláspontja miatt 1928-ben addigi működésének színhelyét el kellett hagynia. Robertson professzor támogatásával majd a Trinity College fogadta be és 1959-ben kapta meg a "reader of economics" címet, ami fogalmaink szerint ez professzort jelent. Élénk figyelemmel kíséri a szocialista országok gazdaságirányításában és tervezésében végbement változásokat. Tudományos működését főként a gazdaságtörténet és a közgazdasági elmélet művelése jellemzi. Eddig tucatnyi könyvet, negyedszáz brosurát irt, cikkeinek, tanulmányainak és ismertetéseinek jegyzéke pedig nyolc nyomtatott oldalt is meghaladja. Tudományszeretete és tudósi lékiismeretessége az ideológiai ellenszenv ellenére is tiszteletet vált ki polgári kollégáiból. Ehhez az is hozzájárult, hogy bár meggyőződéses marxista, a polgári közgazdaságtanban is bizton-sággal mozog.

1949-ben és 1966-ban járt Magyarországon.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ~~8. §.~~⁷/¹ bekezdése alapján, a X. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja A l e x a n d r P a v l o v i c s V i n o g r a d o v akadémikust, a SZUTA al-elnökét, a Vernadszkijról elnevezett Geokémiai és Analitikai Kémiai Intézet igazgatóját.

Alexandr Pavlovics Vinogradov a Szovjetunió Tudományos Akadémiája rendes tagja, és alelnöke, a Vernadszkijról elnevezett Geokémiai és Analitikai Intézet igazgatója, Lenin- és Állami díjas, a Szocialista Munka Hőse, számos külföldi egyetem és akadémia tiszteleti tagja, nemzetközi tudományos egyesületek elnökségi tagja.

Vinogradov akadémikus Vernaszki tanítványa volt, majd vele együtt dolgozott a SZUTA Biokémiai Laboratóriumában, elsősorban geokémiai és biogeokémiai problémákat kutatva. Később munkássága kiterjedt az ősföldrajzi és teleptani kérdésekre. Jelenleg a földtudományok legmodernebb ágazatainak, a kozmokémiának, a meteorit kutatásnak, az izotóp geokémiának és az abszolút földtani kormeghatározásnak világszerte elismert művelője. Biogeokémia iránti érdeklődése azonban az egész tudományos pályáját végig kíséri. Vinogradov akadémikus az elnöke a Szovjet Műszaki és Tudományos Bizottság mellett működő Tudományos Tanácsnak, amely az emberi környezet észszerű hasznosításával és a bioszféra természeti adottságainak vizsgálatával foglalkozik.

Rendkívül nagy hatása van tudományszervezői és tudománypolitikai munkásságának is. Az Összszövetségi Tudományos Akadémia mai szervezetének kialakulásában jelentős szerepe volt. Nevéhez fűződnek hatalmas nemzetközi jellegű kiadványok, mint pl. Eurázsia Földtudományi Atlaszának, továbbá az USA-ban rendszeres angol fordításban is megjelenő Geochimija c. folyóiratnak a kiadása. Ezen kívül több könyve angol nyelven is megjelent. Nem egy dolgozata jelent meg a magyar akadémiai folyóiratokban is.

Annak ellenére, hogy elmúlt 75 éves, erejének teljében van és értékes tudományos és közéleti tevékenységet folytat. Munkaképességének legfőbb bizonyítéka, hogy az utóbbi 5 évben több mint 60 tudományos dolgozata jelent meg.

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok ⁷ 8.§. /^{1.} B/ bekezdése alapján, a X. Osztály javaslatára tiszteleti tagnak ajánlja
I n n o k e n t y i j P e t r o v i c s G e r a s z i m o v aka-
démikust, a SZUTA Földrajzi Intézetének igazgatóját.

Innokentyij Petrovics Geraszimov 1905-ben született, 1953-tól a Szovjetunió Tudományos Akadémiája tagja. 1926-ban végzett a Leningrádi Állami Egyetem földrajzi karán és 1930-ban fejezte be ugyanott a talajföldrajzi tanszéken az aspiranturát. Jelenleg a SZUTA Földrajzi Intézetének igazgatója. A Lenin-Rend, a Vörös Csillag Rend, "A Tisztelet Jele", "A nép szolgálatáért", valamint "Kirill és Method" érdemrendek tulajdonosa. A talajok genezise, a talajföldrajz és a talajtérképészet terén végzett munkásságáért a Dokucsájev Arany Emlékérmét, a "Tanulmányok a külföldi országok természeti földrajzáról" c. könyvéért pedig az N.N. Prizsevalszkij Arany Emlékérmét kapta meg.

I.P. Geraszimov akadémikus sokoldalú természettudós, világhírű geomorfológus, talajkutató és quartergeológus. Szoros kapcsolatot tart a szocialista országok vezető szakembereivel, földrajzi és talajtani intézetek igazgatóival. Igen értékes szakmai-módszertani tanácsokkal szolgált a hazai szakemberek számára többszöri magyarországi látogatása során, terepbejárásokon és előadásokon egyaránt. Különösen szoros kapcsolat alakul ki a vezetése alatt álló SZUTA Földrajzi Intézete és az MTA Földrajz-tudományi Kutató Intézete között. I.P. Geraszimov hosszú éveken át vezető tisztségeket / alelnök/ töltött be és tölt be ma is több nemzetközi unió /Int.Geogr.Unio, az Int.Quaternary Research Association és az Int.Pedolog.Unio/ végrehajtó bizottságaiban. Irányító szerepet tölt be nemzetközi szinten is a negyedkorkutatásban és a talajföldrajzban. A magyar földrajzi folyóiratokban rendszeresen publikál irányt mutató tanulmányokat. 1960 óta a Magyar Földrajzi Társaság tiszteleti tagja.